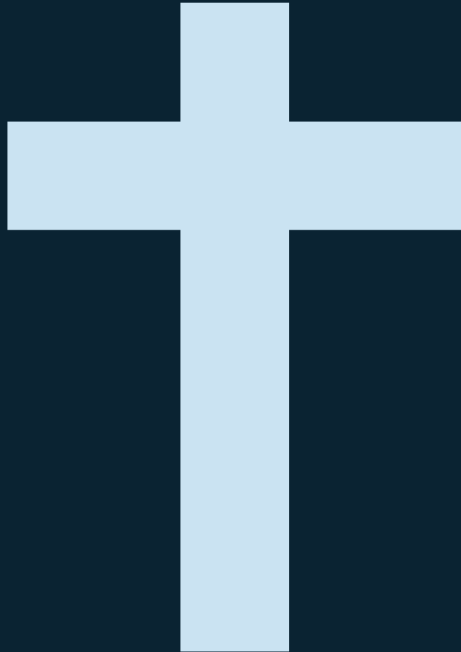

Luka

The Gospel According to Luke in the Arli dialect of the Vlax
Romani language

Luka

The Gospel According to Luke in the Arli dialect of the Vlax Romani language

© 2018.

Language: Arli (Romani, Vlax)

Dialect: Arli

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-08-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 31 Aug 2023 from source files dated 31 Aug 2023
0ae3729f-5fc8-5aa0-b49a-b7759ad04491

Contents

Luka	1
----------------	---

O evanđelje e Lukasoro

Akava Evanđelje pisinda o manuš palo anav Luka, kova inele doktori hem misionari kova putujinda e apostoleja e Pavleja (dikh ano Kol 4,14; Flm 24; 2. Tim 4,11) hem na inele Jevrejco. Akava lil vačeri taro e Isusesoro bijandipe, dživdipe, sikaviba, čudesija, meriba ko krsto, uštiba taro mule hem taro lesoro legariba ko nebo. Jekh oto glavna teme oto akava Evanđeljei da o Isus pherela o obećanja saven o Devel dinda e Izraelese ano Purano zavet, ali adahar hem da o Šukar lafi nane samo zako Jevreja nego hem zako manuša kola nane Jevreja. Ano akava Evanđelje o Isus sikaj taro but teme, di tari molitva, Sveto Duho, radost, zahvalnost hem love. Akava lil mothoj hem adava sar o Isus dinda sastipe hem oprostiba bute manušende, di okolende kola inele but namborme ili opsednutime demonencar, e čororende, e grešnikonende, okolende kolen avera na mangle hem bute đuvljende. O Luka akava pisinda, verovatno, di sar ko 65. berš palo Hrist.

O Luka pisini akava lil e Isusestar e Teofilese

¹ Cenimeja Teofile, sar so džane, but džene lelje te pisinen oto događaja zako save o Devel dinda plo lafi, a save pherdile maškar amende. ² On pisinde adalestar palo adava sar so o manuša, kola dikhle adala događaja, vačerde amende. Adala manuša dikhle adava pana oto anglunipe e Mesijasere dživdipnastar ki phuv. On ule sluge e Devlesere te sikaven amen o lafi e Mesijastar. ³ Adahar hem me, palo so oto anglunipe šukar ispučljam sa adava, mangljum tuće sa palo redo te pisinav. ⁴ Čerđum adava te šaj ove uverime dai

čače sa adava so sikliljan e Mesijasere dživdipnastar.

O anđeo phenela so ka bijandol o Jovan o Krstitelj

⁵ Kad o Irod inele caro ani Judeja, nesavo manuš palo anav Zaharija inele svešteniko e izraelconengoro. Ov inele svešteniko oto redo e Avijasoro.* E Zaharijasiri romni da inele oto pleme e Aronesoro.† Lakoro anav inele Jelisaveta. ⁶ O Zaharija hem i Jelisaveta inele pravedna anglo Devel adalese so živinde palo sa o naredbe hem o zakonja e Gospodesere. ⁷ Na inolen čhave adalese so i Jelisaveta našti ine te ačhol khamni, a soduj džene već purandile.

⁸ Jekh dive kad e Zaharijasiri grupa oto sveštenici kandlera ano Hram, tegani hem o Zaharija čerela ine pli buti sar svešteniko anglo Devel. ⁹ Palo pumaro adeti, o sveštenici frdinde o barbuti te dikhlen ko te đerdini ko sveto than e Gospodesoro. I adahar pelo upro Zaharija te đerdini ano Hram e Gospodesoro te kadini.‡ ¹⁰ Đikote o Zaharija kadinda ano Hram, sa o čedime manuša molinena pe ine avrijal.

¹¹ A ano Hram e Zaharijase mothovđa pe o anđeo e Gospodesoro. Terdino ki desno strana oto oltari kotar kadinda pe.

¹² Kad dikhlja le o Zaharija, darandilo but.

¹³ A o anđeo phenđa lese: "Ma dara, Zaharija! O Devel šunđa ti molitva. Ti romni i Jelisaveta ka bijani će čhave, i ka de le anav Jovan. ¹⁴ Ka ove but radosno zbog leste hem but džene ka radujinen pe so ov ka bijandol. ¹⁵ Ka ovel baro manuš anglo Gospod. Nikad naka pijel mol hem ništa sostar šaj te mačol pe.Š Ka ovel pherdo e Svetone Duhoja pana pe dajaće ano vođi. ¹⁶ Bute Izraelconen ka irini anglo Gospod, anglo lengoro Devel. ¹⁷ Ka džal anglo Gospod sar glasniko ano duho hem ano zoralipe savo inele e purane proroko e Ilija. Ka mirini e daden lengere

* **1,5** O Avija inele šerutno akala grupakoro oto sveštenici hem sare on inele potomci e Aronesere, kova inele prvo svešteniko e izraelesoro (dikh 2. Dnev 24). † **1,5** Sa o sveštenici inele oto pleme e Aronesoro. ‡ **1,9** O sveštenici valjande te tharen o gudlo-mirišljavo tamjan sar prinos e Devlese đijekh sabajle hem đijekh rat ko posebno oltari savoi ano hram. § **1,15** O Jovan inele posvetime e Devlese te čerel but bitno buti. O Devel naredinda da o Jovan na tromal te pijel mol sar znako adalestar soi posvetime.

čhavencar hem ka ćerel da okola kola na šunena e Devle te oven mudra sar o manuša kola ćerena okova so o Devel phenela dai šukar.* Sa akava ka ćerel sar te pripremini e narodo te šaj oven spremna zako e Gospodesoro aviba.”

¹⁸ I o Zaharija pučlja e anđeo: “Sar me te džanav da čaće ka ovel adava so phenda? Me injum purano hem mli romni da beršali.”

¹⁹ A o anđeo phenda lese: “Me injum o Gavriilo, o anđeo kova terđola anglo Devel† te kandel le. O Devel bičhalđa man te vaćerav tuja hem te anav će akava šukar lafi. ²⁰ I aće, ka ove laloro, naka šaj te vaćere sa di o dive kad adava ka ovel. Adahar ka ovel adalese so na verujinđan mle lafende save ka oven čaće ko pravo vreme.”

²¹ Sar o anđeo vaćeri ine e Zaharijaja, o manuša adžićerde e Zaharija te ikljol pućindoj pumen so edobor aćhilo ko sveto than e hramesoro. ²² A kad o Zaharija iklilo, našti ine te vaćeri olencar. O Zaharija ćerela ine nesar te mothoj lende vastencar, ali aćhilo laloro. O manuša halile da o Devel mothovđa lese nešto ko sveto than e hramesoro.

²³ Kad pherdile o dive oto lesoro kandiba ano Hram, o Zaharija dželo čhere. ²⁴ Na nakhlo but, i lesiri romni i Jelisaveta aćhili khamni. Pandž masek na iklili avri taro čher.‡ Phenda: ²⁵ “O Gospod ćerđa te šaj aćhovav khamni. Akana mothovđa maje pli milost hem cidinđa mli lađ anglo manuša.”§

O anđeo phenela e Marijaće so ka bijani e Isuse e Mesija

²⁶ Kad i Jelisaveta inele šofto masek khamni, o Devel bičhalđa ple anđeo e Gavriilo ki tikori diz Nazaret ani regija Galileja. ²⁷ Adari valjanda te legari o lafi e Marijaće koja pana inele čhaj. Oj inele

mangli e muršese palo anav Josif, kova inele oto pleme e carosoro e Davidesoro. ²⁸ Kad alo o anđeo, phenda e Marijaće: “Radujin tut!* O Gospodi but milostivno premala tute!”

²⁹ A i Marija but uznemirinda pe taro e anđeosere lafija, i pučlja pe so šaj te ovel adava pozdrav. ³⁰ A o anđeo phenda laće: “Ma dara, Marije! O Devel mothovđa će plo šukaripe!† ³¹ Aće, ka aćhove khamni hem ka bijane čhave, i ka de le anav Isus. ³² Ov ka ovel baro‡ hem ka vićini pe Čavo e Najbare Devlesoro. O Devel o Gospod ka del le autoritet te vladini sar caro, sar so vladinda lesoro pradađ o David.§ ³³ Ka carujini upro pleme e Jakovesoro zauvek; zako lesoro carstvo naka ovel kraj.”

³⁴ Tegani i Marija pučlja e anđeo: “Sar šaj te ovel adava kad me pana injum čhaj?”

³⁵ A o anđeo phenda laće: “O Sveto Duho ka huljel upra tute hem o zoralipe e Najbare Devlesoro ka učari tut. Adalese adava čhavo, kole ka bijane, ka ovel sveto hem ka vićini pe Čavo e Devlesoro. ³⁶ Eće, ti bibi i Jelisaveta da, ko purane berša, aćhili khamni hem ka bijani murše. I oj, kolaće sare džande da našti te aćhol khamni, akanai šov masek khamni. ³⁷ Jer o Devel sa šaj te ćerel!”

³⁸ Tegani i Marija phenda: “Aće, sluškinja e Gospodesiri injum. Nek ovel maje palo to lafi.” I o anđeo dželo olatar.

I Jelisaveta pendžari da i Marija akhari e Mesija ano vođi

³⁹ Adala dive i Marija spreminda pe hem siđarđa ko bregalo krajo, ki jekh diz ani regija Judeja. ⁴⁰ Kad resli adari, đerdinda ko čher e Zaharijasoro hem pozdravinda e Jelisaveta. ⁴¹ I kad i

* **1,17** Ko original terđola: “te irini o vile e dadengere nakoro čhave hem okolen so na šunena te irini nakori mudrost e pravednikonengiri.” † **1,19** kova terđola anglo Devel Akavai phendo sar ukor e Zaharijase. O prisutnost e Gavrilosoro, kova avela direktno taro Devel, valjanda ine te ovel dovoljno dokaz e Zaharijase. ‡ **1,24** Palo pandž masek ka dićhol dai khamni. Tegani o manuša naka asan ine e Jelisavetaće vaćerindoj da pana našti aćhol khamni. § **1,25** Akate vaćeri pe oti lađ savi inola adalese so našti ine te oven la čhave. * **1,28** Radujin tut! Šaj te prevodini pe hem sar “Zdravo!” † **1,30** Ko original terđola “arakhljan milost koro Devel.” I fraza “te arakhi milost” znaćini te ovel šukar prihvataje nekastar: “O Devel odlućinda te del tut pli milost” ili “O Devel mothoj pli ljubaznost.” ‡ **1,32** baro baro manuš, ka ovel le baro autoritet. § **1,32** Ko original terđola: “ka del le o tron lesere dadesoro e Davidesoro.”

Jelisaveta šunđa e Marijakoro pozdrav, o čavoro oti radost zorale mrdinđa olaće ano vođi, a oj pherdili e Svetone Duhoja. ⁴² I bare glasoja phenđa e Marijaće: “Na-jblagoslovime injan maškaro đuvlja hem blagoslovime o čavoro kole akhareja ano vođi! ⁴³ Akavai bari čast maje so tu, mle Gospodesiri daj, aljan kora mande.* ⁴⁴ Adalese so kad šunđum to pozdrav, o čavoro oti radost zorale mrdinđa maje ano vođi. ⁴⁵ Blago tuće so verujinđan da ka ovel adava so phenđa će o Gospod!”

I Marija hvalini e Devle

⁴⁶ Tegani i Marija phenđa: “Barjari mlo vilo e Gospode; ⁴⁷ Radosnoi mlo duho ano Devel, ano mlo Spasitelj ⁴⁸ so ulo milostivno upri pli na edobor bari sluškinja. I aće, od akana sa o generacije ka phenen da injum blagoslovime đuvli, ⁴⁹ adalese so but šukaripe ćerđa maje o Zoralo Devel kasoro anavi sveto! ⁵⁰ Ovi milostivno e manušenje oto sa generacije kola darana olestar. ⁵¹ Ple zorale vasteja ćerđa bare buća; frdinđa pestar e manušen kolai barikane ano pumare vile. ⁵² Peravđa e vladaren taro lengoro tron, a vazdinđa e poniznonen. ⁵³ Čaljarda e bokhalen šukaripnaja, a čučen muklja e barvalen. ⁵⁴ Pomožinđa e Izraelconenđe, ple slugenđe. Na bisterđa te ovel milostivno† ⁵⁵ e Avraamese hem lesere potomkose zauvek, sar so dinda plo lafi amare pradadenđe.”

⁵⁶ I Marija ačhili e Jelisavetaja di ko trin masek, i tegani irinđa pe čhere.

Bijandilo o Jovan o Krstitelj

⁵⁷ A e Jelisavetaće alo o dive te bijani, i bijanda murše. ⁵⁸ Kad lakiri familija hem lakere komšije šunde so o Gospod ćerđa laće baro šukaripe, radujinde pe olaja.

⁵⁹ A kad e čhavore inele ofto dive, koro Zaharija čedinde pe o manuša zako obreziba e čhavoresoro. I mangle te den le lesere dadesoro anav-Zaharija, ⁶⁰ ali i Jelisaveta phenđa: “Na! Lesoro anav ka ovel Jovan!”

⁶¹ A on phende laće: “Niko te familijatar na vićini pe ađahar.” ⁶² I vastencar puće e Zaharija savo anav mangela te del ple čhavore. ⁶³ Tegani o Zaharija rodinđa te den le jekh tikori phal zako pisiba hem pisinda: “Lesoro anavi Jovan.” I sare začudinde pe. ⁶⁴ I otojekhvar o Zaharija šaj ine palem te vaćeri,‡ i lelja te slavini e Devle.

⁶⁵ I uklinđa i dar sa lengere komšijen. Ko sa o bregalo krajo e Judejakoro vaćerđa pe adalestar so ulo. ⁶⁶ I sare kola šunde adava, razmislindeš adalestar hem phende: “Akava čavoro isi te ovel baro manuš. Čaćei upro leste o vas e Gospodesoro.”*

O Zaharija prorokujini e Mesijastar hem e Jovanestar

⁶⁷ A o Zaharija, e Jovanesoro dad, pherdilo e Svetone Duhoja hem prorokujinđa:

⁶⁸ “Slava e Gospodese e Izraelesere Devlese adalese so alo hem otkupinđa ple narodo!

⁶⁹ Vazdinđa amende zorale Spasitelje†

* **1,43** Ko original terđola: “Sar adava mle Gospodesiri daj te avel di mande?” † **1,54** O Devel našti bistrel. Kad o Devel “podsetini pe”, adava znaćini da o Devel ćerela nešto palo adava so dinda plo lafi pana angleder. Akava vaćeri oto e Devlesoro dindo lafi e Avraamese (“adalese so dinda plo lafi amare puranenđe da ka ovel milosrdno”). ‡ **1,64** Ko original terđola: “phravdilo lesoro muj hem lesiri čhib”. § **1,66** razmislinde Ko original terđola: “čhivde pumende ano vile”. * **1,66** upro leste o vas e Gospodesoro. Kad phenela pe “o vas e Gospodesoro”, mislini pe upro zoralipe e Gospodesoro. “E Gospodesoro zoralipe inele oleja” ili “O Gospod zorale radinđa oleja/ano leste.” † **1,69** e zorale Spasitelje Ko original terđola: “i šing oto spasenje”. I šing e životinjakiri inele simbol lakere zoralipnastar te branini pe. E Mesijastar vaćeri pe dai ov šing savi isi la zoralipe te spasini o Izrael sar “neko e zoralipnaja te spasini amen.”

- oto pleme e carosoro e Davidesoro‡,
ple slugasoro
- 70 sar so vačerda pana angleder
kroz o muja ple svetone prorokonengere.
- 71 Vazdinda amende zorale Spasitelje te
spasini amen amare neprijateljen-
dar
hem sa e manušengere vastendarš
kola mrzinena amen.
- 72 Mothovda milost amare pradađende
hem ispuninda plo sveto savez,
- 73 i sovli savi halja e Avraamese amare
pradadese:
- 74 so ka ikali amen amare neprijateljen-
gere vastendar
te šaj kanda le bizi dar
- 75 ani svetost hem ani pravednost anglo
leste sa đikote injam dživde.
- 76 A tu Jovane, mlo čhavo, ka ove
pendžardo sar proroko e Najbare
Devlesoro,
adalese so ka dža anglo Gospod te
phrave lese o droma.
- 77 Ka sikave lesere narodo sar te
pendžaren o spasenje
prekalo oprostiba lengere grehija
- 78 palo amare Devlesoro milosrdno vilo
palo savo o svetlost odupral* ka avel
kora amende sar ikljojba e khameso-
soro,
- 79 te svetlini okolende so bešena ani tom-
ina† hem ani senka e meribnasiri,‡
te legari amen ko drom oto mir.”Š

‡ 1,69 oto pleme e carosoro e Davidesoro Ko original terđola: “Ano čher lesere slugasoro e Davidesoro.” E Davidesoro “čher” akate predstavini lesere porodica, po precizno, lesere potomstvo: “ani porodica lesere slugasiri e Davidesiri” ili “kovai potomko lesere slugasoro e Davidesoro.” Š 1,71 O lafi “vas” akate predstavini zorali pe savo o bišukar manuša koristinena protiv e Devlesoro narodo. * 1,78 svetlost odupral O Svetlost but puti metafora zako čačipe. Akate vačeri pe oto duhovno čačipe save o Spasitelj ka del le sar dai ikljojba e khamesoro palo savo i phuv ovela rasvetlime. Dikh Mal 4,2. † 1,79 ani tomina Akatei “i tomina” metafora zako nedostatak oto duhovno čačipe. Akate vačeri pe e manušendar kolende falini o duhovno čačipe sar te phene da bešena ani tomina: “o manuša kola na džanen o čačipe.” ‡ 1,79 ani senka e meribnasiri I senka but puti predstavini nešto so sigate ka ovel. Akate vačeri pe oto meriba savo avela. Š 1,79 drom oto mir Adavai metafora zako živiba savo legari di adava e manuše te ovel mir e Devleja: “te živini pe mirno dživdipe” ili “te phirel pe dromeja savo legari di o mir.” * 2,4 Vitlejem Iako o Vitlejem inele tikori diz, adari o caro o David inele bijando hem inele jekh proroštvo da o Mesija ka bijandol adari (Mih 5,2). † 2,7 jasle Akava inele sar kutija ili okvir ano savo o manuša ine čhivena pus hem aver nešto hajbnase e životinjende. Verovatno na inele melalo hem šaj ine te ovel andre nešto kovlo hem šuko, nešto sar pus, hem ađahar inele kovlo zako čhavore. O životinje but puti inele čhivde paše uzalo čhera te oven ko sigurno hem te šaj po lokhe te parvaren pe. I Marija hem o Josif beše ani prostorija savi inele koristime zako životinje. ‡ 2,7 gostionica Čher kote lovende šaj te hal pe hem te sovel pe. Š 2,7 na inele than olende Verovatno adalese so but manuša ale ano Vitlejem te prijavinen pe zako popis.

80 A o čhavoro o Jovan barjola ine hem zoraljola ano duho. Kad barilo, živinda ani pustinja sa đikote na iklilo anglo Izraelci te propovedini.

2

O Isus bijandilo (Mt 1,18–25)

1 A ano adava vreme kad o Jovan bijandilo, o caro o Avgust naredinda te čerel pe popis oto sa o manuša ano carstvo e rimesoro. 2 Adava inele prvo popis čerdo sar o Kvirinije ine vladini ani Sirija. 3 I sa o manuša dže ko dizja kaj beše lengere preci te prijavinen pe zako popis.

4 Ađahar da o Josif, adalese so inele potomko e carosoro e Davidesoro, dželo tari diz Nazaret oti regija Galileja ko gav Vitlejem* oti regija Judeja, kote o David bijandilo. 5 Dželo adari sar te prijavini pe zako popis pe verenicaja e Marijaja koja inele khamni. 6 I sar on inele ano Vitlejem, alo e Marijakoro vreme te bijani. 7 I bijanda ple prvone čhave. Pačarda le hem pašljarda le ano jasle† adalese so ki gostionica‡ na inele than olende.Š

O anđelja vačereni e pastirende so bijandilo o Spasitelj

8 Adaja rat paše uzalo Vitlejem inele ne-
save pastirija kola arakhena ine pumare
bakren ko polje. 9 I otojekhvar o anđeo
e Gospodesoro terdino uzalo lende hem

i slava e Gospodesiri osvetlinđa len, i on but darandile. ¹⁰ A o anđeo phenda lende: "Ma daran! Ače, anava tumende šukar lafi oto baro bahtalipe savo ka ovel sa e manušende! ¹¹ Avdive, ani diz ani savi bijandilo o caro o David, bijandilo tumende o Spasitelj kovai o Hrist o Gospod. ¹² Akava ka ovel tumende znako palo savo ka pendžaren le: ka arakhen e čhavore pačarde hem sar pašljola ano jasle."

¹³ Otojekhvar uzalo anđeo pojavinđa pe bari vojska e anđelendar* koja hvalinđa e Devle vačerindoj:

¹⁴ "Slava ko učipe† e Devlese, a ki phuv mir e manušende kolencar o Devel zadovoljno!"

¹⁵ I kad o anđelja irinde pe ko nebo, o pastirija phende jekh averese: "Hajde te dža di o Vitlejem hem te dikha adava so ulo, so phenda amende o Gospod."

¹⁶ I džeze sigate, hem arakhle e Marija, e Josife hem e čhavore sar pašljola ano jasle. ¹⁷ A kad dikhle e čhavore, vačerde averende sa so ine lende phendo e čhavorestar. ¹⁸ I sare kola šunde e pastiren inele zadivime. ¹⁹ A i Marija pamtinđa sa so vačerde laće‡ hem razmislinđa adalestar.Š ²⁰ I o pastirija dželefse slavindoj hem hvalindoj e Devle zako sa okova so šunde hem so dikhle ađahar sar so ine lende phendo.

²¹ Kad nakhle ofto dive, kad e čhavore valjande te obrezinen,* dinde le anav Isus-sar so vičindā le o anđeo angleder so i Marija ačhili khamni.

I Marija hem o Isus ano Hram, palo Zakoni

²² Kad alo o vreme zako adeti e dajakere kosljaribnasoro savo palo e Mojsijasoro

zakoni† valjandā te ćerel pe palo adava so o čhavoro bijandōla, ande e Isuse ano hram ko Jerusolim te preden le‡ e Gospodese ²³ (sar so pisini ano zakoni e Gospodesoro: "Đijekh murš prvenco te ovel posvetime e Gospodese") ²⁴ hem te den žrtva (sar soi vačerdo ano zakoni e Gospodesoro: "duj tikore golubija ili duj terne golubija").

O Simeon dikhela e Mesija hem pro- rokujini

²⁵ I tegani ano Jerusolim inele manuš palo anav Simeon. Ov inele pravedno hem pobožno. Adžićeri ine te avel o Mesija te spasini e IzraelconenŠ hem o Sveto Duho inele upro leste. ²⁶ O Sveto Duho mothovđa lese da angleder so ka merel, ka dikhel e Mesija e Gospodesere. ²⁷ I o Sveto Duho phenda lese te džal ko Hram,* i ov dželo. Tegani o Josif hem i Marija ande e čhavore e Isuse ano Hram sar te ćeren o adeti savoi palo e Mojsijasoro zakoni. ²⁸ Kad o Simeon dikhlja e čhavore e Isuse, lelja le ki angali hem hvalinđa e Devle vačerindoj:

²⁹ "Gospode, akana šaj me, o sluga klo, te merav ano mir sar so phendān maje.

³⁰ Adalese so mle jača dikhle o spasenje† savo avela tutar,

³¹ savo spremindān anglo sa o nacije.

³² Akava spasenje ka ovel svetlo‡ te mothoj tut avere nacijende hem anela slava te narodose, e Izraelconende."

³³ E Isusesoro dad hem i daj divinde pe adaleja so o Simeon vačerđa olestar.

³⁴ Tegani o Simeon blagoslovinđa len hem phenda e Marijaće, e Isusesere dajaće:

* **2,13** vojska e anđelendar Ko original terđola: "vojska e nebosiri". † **2,14** ko učipe ili "ko nebo" ‡ **2,19** sa so vačerde laće Na samo so vačerde laće o pastirija, nego hem adava so vačerđa laće o anđeo (1,31–35), a verovatno hem adava so vačerđa laće i Jelisaveta (1,42–45). Š **2,19** I Marija smatrinđa adava so ine laće phendo lakere čhvestar dai dragoceno: "radosno/brižljivo ine setini pe adale lafendar." * **2,21** obrezinen O zakonja saven o Devel dinđa e jevrejengere vernikonende rodена obreziba e murše čhavesoro hem posebno žrtva savi e čhavoresoro dad hem i daj valjani te den (3. Mojs 12,1–3). † **2,22** Dikh ano 3. Mojs 12,1–4. ‡ **2,22** te preden le Ko original terđola "te mothoven le". Š **2,25** Adžićeri ine te avel o Mesija te spasini e Izraelconen Ko original terđola "adžićeri ine e Izraelcisi uteha." * **2,27** ko Hram "Ko boro e hramesoro." Samo o sveštenici šaj ine te đerdinen ko Hram. † **2,30** spasenje Vaćeri e manušestar kova ka anel spasenje e čhavore e Isuse-kole o Simeon ićeri: "e Spasitelje kole tu bičaldān" ili "okole kole tu bičaldān te spasini amen" ‡ **2,32** svetlo Akaja metafora znaćini da o čhavoro ka pomožini e manušende te dikhen hem te haljovent ko isto naćin sar so o svetlo pomožini e manušende te dikhen šukar.

“Dikh, akavai čavoro birime te ćerel buten ano Izrael te peren hem bute averen te ušten.Š Ovi odredime te ovel e Devlesoro znako, ali but džene ka odbacen le. ³⁵ Adava ka ovel sar te mothoven pe bute manušengere garavde mislija. A o mači* ka posaj ti duša.”

I Ana zahvalini e Devlese zako Mesija

³⁶ A adari da inele i proročica i Ana, i čhaj e Fanuilesiri, oto pleme e Asiresoro†. Oj inele ano purane berša. Efta berš živinda ple romeja, ³⁷ a palo adava živinda sar udovica di oftovardešustarto berš.‡ Stalno inele ano Hram, i dive i rat slavinda e Devle ano postiba hem ano moliba. ³⁸ I samo so o Simeon završinda ple vaćeribnaja, i Ana nakhini di o Josif hem i Marija zahvalindoj e Devlese zako čavoro. I lelja te vaćeri e čhavorestar sarijende adari kola adžicerde upro Devel te oslobodini o Jerusolim.

³⁹ Kad o Josif hem i Marija ćerde sa soi palo zakoni e Gospodesoro phendo te ćeren e čhavoresoro dad hem i daj, irinde pe ki pumari diz Nazaret ki Galileja. ⁴⁰ A o čavoro barjola ine hem zoraljola. Pherđola ine mudrost hem i milost e Devlesiri inele upro leste.

O terno čhavo o Isus vaćeri e učiteljencar ano Hram

⁴¹ E Isusesoro dad hem i daj đijekh berš zako prazniko Pasha džana ine ki diz Jerusolim. ⁴² Kad e Isuse inele dešuduj berš, palo adeti, hem ov dželo olencar te slavini o prazniko ko Jerusolim. ⁴³ Kad nakhlo o prazniko, o Josif hem i Marija lelje te džanfse, a na džande so lengoro čhavo o Isus ačhilo ano Jerusolim. ⁴⁴ Sar mislinde dai o Isus maškaro manuša

kola putujinde olencar, dzele jekh dive phirindoj i lelje te roden le maškaro pumarende hem maškaro pendžarutne. ⁴⁵ I kad našti ine te arakhen le, irinde pe ko Jerusolim te roden le. ⁴⁶ I o trito dive arakhle le ano Hram sar bešela maškaro e verakere učitelja, sar šunela len hem pućela len. ⁴⁷ I sare kola šunde e Isuse, divinde pe lesere džandipnase hem lesere iribnase ko pućiba.

⁴⁸ I kad dikhlja le lesoro dad hem lesiri daj, inele iznenadime. Lesiri daj phenda lese: “Vaćer sose adava ćerđan amende, mlo čhavo? To dad hem me but darandiljam hem rodindam tut!”

⁴⁹ A o Isus pućlja len: “Sose rodindan man? Na džanden li so valjani te ovav ano mle Dadesoro čher?”Š ⁵⁰ A i Marija hem o Josif na halile so o Isus manglja te phenel lende adaleja.

⁵¹ I palo adava, o Isus irinda pe olencar ko Nazaret hem ine lende poslušno. A lesiri daj ićerđa pese ano vilo sa adava so ulo.* ⁵² A o Isus ulo po mudro hem barjola ine.† Sa više barjola ine ano jaćha e Devlese hem e manušende.‡

3

O Jovan o Krstitelj pripremini o drom e Isuse

(Mt 3,1-12; Mk 1,2-8; Jn 1,19-28)

¹ Kad o caro o Tiberija vladinda upro e Rimesoro carstvo dešupandžto berš,* o Pontije Pilat vladinda ani Judeja, o Irod vladinda ani Galileja, a lesoro phral o

Š **2,34** te peren hem bute averen te ušten “Te peren” znaćini te ciden pe taro Devel, te oven osudime ili te oven uništíme, a “te ušten” znaćini te aven po paše e Devlese, te oven blagoslovime ili te oven spasime. * **2,35** o mači znaćini “i bari tuga”. † **2,36** e Asiresoro O Asir inele jekh oto dešuduj čhave e Jakovesere. ‡ **2,37** oftovardešustarto berš Akava šaj te znaćini: 1. Oj inele udovica 84 berš ili 2. Oj tani udovica kola akana isi 84 berš. Š **2,49** Na džanden li so valjani te ovav ano mle Dadesoro čher Lesoro dad hem lesiri daj valjande te džanen zaki buti zaki savi lesoro Dad bićhalđa le. O Isus, o Čhavo e Devlesoro, džanda dai o Devel lesoro pravo Dad (a na o Josif, e Marijakoro rom). * **2,51** ićerđa pese ano vilo sa adava so ulo Oto sa so i Marija šunđa, vaćeri pe sar dai blago savo oj brižljivo pamtinda hem vrednujinda: “brižljivo setini pe ine oto sa adava.” † **2,52** ulo po mudro hem barjola ine Akate vaćeripe oto mentalno hem fizićko barjojba. ‡ **2,52** Sa više barjola ine ano jaćha e Devlese hem e manušende. Akava vaćeri oto duhovno hem društveno barjojba. Akava šaj te vaćeri pe hem adahar: “O Devel blagoslovinda le sa više hem više, a o manuša mangle le sa više hem više.” * **3,1** Palo amaro kalendari adavai 27. ili 28. berš.

Filip vladinda ani Itureja hem ani Trahonitada, o Lisaniye vladinda ani Avilina,[†] 2 hem o Ana hem o Kajafa inele šerutne sveštenici,[‡] o lafi e Devlesoro alo e Zahar-ijasere čhave e Jovanese ki pustinja. 3 I o Jovan dželo ko sa o krajo e lenjakoro Jordan te propovedini e manuše da valjani te pokajinen pe zako pumare grehija hem te oven krstine sar te mothoven dai lenđe oprostime o grehija. 4 Sar so angleder pisinda o proroko o Isaija, o Jovan inele

“o glaso so vičini ani pustinja:

‘Ćeren o drom e Gospodese,
ravnonen lese o droma!§

5 Đijekh dolina te pherdol
a đijekh planina hem brego te peren!
O bange droma te oven ispravime
a o hrapava droma te oven
ravnome!*

6 I sa o manuša ka dikhen o spasenje savo
avela taro Devel.’ ”

7 Akava o Jovan vačerda butenđe
kola iklile te krstini len: “E sapengere
čhaven![†] Ko vačerda tumenđe da šaj
te našen tari e Devlesiri holi savi avela?[‡]

8 Bijanen bijandipa§ savencar ka mothoven da čače pokajinden tumen! I ma mislinen dai dovoljno te phenen: ‘Amaroi prada o Avraam.’* Phenava tumenđe da

o Devel hem akale barendar šaj te vazdel čhaven e Avraamese. 9 Ače o tover oto sudo e Devlesoro već vazdime te čhinel o kašta ano koreno.[†] I đijekh kaš savo na bijani šukar bijandipe ka čhinel pe hem ka frdel pe ani jag.”

10 A o narodo pučlja le: “So valjani te čera?”

11 O Jovan phenđa lenđe: “Kas isi duj gada, jekh valjani te del okolese kas nane. A kas isi hajbnase, te čerel isto ađahar.”

12 Nesave carinicija da ale te krstini len o Jovan, i phende lese: “Učitelju, so amen te čera?”

13 A ov phenđa lenđe: “Ma roden buderi porez okolestar so o zakoni phenela tumenđe te roden.”

14 I nesave vojnici da pučle e Jovane: “A so amen te čera?”

A ov phenđa lenđe: “Nikastar ma len love ađahar so ka mothoven lenđe zoralipe ili so ka tužinen len hovavne hem oven zadovoljna tumara plataja.”

15 A o narodo adžicerda e Mesija hem sare pučle pe nane li o Jovan o Mesija.

16 Adalese o Jovan phenđa sarijenđe: “Me krstinava tumen panjeja, ali avela o po baro mandar, kase na injum dostojno ni o dorikha oti obuča te phravav.[‡] Ov ka krstini tumen e Svetone Duhoja hem jagaja.§ 17 Ano vas lese i lopata te čistini

[†] 3,1 O Irod, o Filip hem o Lisaniye inele “tetrarsija.” O lafi “tetrarh” mislini pe upro manuš oti vlada kova vladini ine upro jekh kotor oto e Rimesoro carstvo. Đijekh tetrarh inele talo autoritet e rimesere carosoro. O carstvo e Irodesoro “e Baresoro”, kova inele caro ano vreme kad o Isus bijandilo, inele ulavdo ko štar kotora palo lesoro meriba, a adale kotorencar vladinde lesere čhave sar “tetrarsija” ili “vladarija upro štarto kotor.” Đijekh kotor inole jekh ili više po tikore kotora save vičinde pe regije, sar so inele i Galileja hem i Samarija. [‡] 3,2 hem o Ana hem o Kajafa inele šerutne sveštenici ili šaj te prevodini pe ađahar: “dok o Ana hem o Kajafa kandle zajedno sar bare sveštenici.” O Ana inele baro svešteniko, a o Jevreja ađahar ine pendžarena le čak hem palo adava so o Rimljanja čhivde lesere đamutre e Kajafa te zamenini le sar baro svešteniko. § 3,4 O manuša akava čerena ađahar so pokajinena pe zako pumare grehija: “Pripreminen tumen te šunen e Gospodesoro lafi kad ka avel” ili “Pokajinen tumen hem oven spremna o Gospod te avel.” * 3,5 Kad o manuša pripreminena o drom zako caro kova avela, peravena o uče thana hem pherena o rupe te šaj o drom te ovel ravno. Akavai kotor oti metafora savi počinda ko stih angleder akalestar. [†] 3,7 E sapengere čhaven! Averčhane: “Bišukar manušalen!” [‡] 3,7 O Jovan ukorini ine e narodo adalese so rodinde te krstini len sar te na kaznini len o Devel, ali na mangle te ačhaven pe pumare grehendar. Šaj te prevodini pe da ađahar: “Našti te našen tari holi e Devlesiri samo ađahar so ka oven krstine.” § 3,8 Bijanen bijandipa Ki akaja metafora o ponašiba e manušesoro uporedini pe e bijandipaja. Sar e luludatar so adžiceri pe te del bijandipe savoi primerno zaki lakiri vrsta, e manušestar kova vačeri da pokajinda pe adžiceri pe te živini sar o Devel so rodela lestar. * 3,8 Mislinde da o Devel naka kaznini len adalese soi o Avraam lengoro prada. [†] 3,9 O toveri metafora zaki kazna savi sigate ka avel: “O Develi sar o manuš kova čhivda plo tover upro koreno e kaštengoro.” [‡] 3,16 kase na injum dostojno ni o dorikha oti obuča te phravav Adaleja o Jovan vačeri da nane dostojno ni lesoro robo te ovel. § 3,16 jagaja Akatei i “jag” metafora ili zako “čistiba oto grehija” ili zako “sudo”. * 3,17 gumno Akavai than kote čedela pe o điv te odvojini pe tari pleva.

o gumno* plo hem te odvojini o điv taro ljuske.† O điv ka čhivel pese ki šupa, a o ljuske ka tharel jagaja savi nikad na mudardola.”‡ 18 Esavke da but avera lafija o Jovan phenda e narodose sar te terini len te pokajinen pe hem vačerda lende o Šukar lafi.

19 A e vladare e Irode o Jovan ukorinda adalese so lelja romnjaće ple phralesere romnja e IrodijadaŠ hem zako but avera bišukar buća so ćerda. 20 Tegani o Irod ćerda aver bišukaripe: čhivda e Jovane ko phandlipe.

*O Jovan krstini e Isuse
(Mt 3,13–17; Mk 1,9–11)*

21 Kad sa o manuša krstinde pe, krstinda pe hem o Isus. I tegani sar ine o Isus molini pe, phravdilo o nebo, 22 a o Sveto Duho huljilo upro leste ano e golubesoro oblik. A taro nebo šundilo o glaso e Devlesoro: “Tu injan mlo Čhavo o manglo! Tuja injum bahtalo!”

*E Isusesoro poreklo
(Mt 1,1–17)*

23 O Isus počinda pli služba* anglo narodo kad inole di ko trijanda berš. O narodo smatrinda dai o Isus čhavo e Josifesor.

O Josif inele čhavo e Ilijasoro.

24 O Ilija inele čhavo e Matatesoro.

O Matat inele čhavo e Levijesor.

O Levije inele čhavo e Melhisoro.

O Melhi inele čhavo e Janajesoro.

O Janaj inele čhavo e Josifesor.

25 O Josif inele čhavo e Matatijesor.

O Matatije inele čhavo e Amosesoro.

O Amos inele čhavo e Naumesoro.

O Naum inele čhavo e Eslijasoro.

O Eslija inele čhavo e Nangejesoro.

26 O Nangej inele čhavo e Maatesoro.

O Maat inele čhavo e Matatijesor.

O Matatije inele čhavo e Semeinesoro.

O Semein inele čhavo e Josihesor.

O Josih inele čhavo e Jodasoro.

27 O Joda inele čhavo e Joananesoro.

O Joanan inele čhavo e Risasoro.

O Risa inele čhavo e Zorovavelesoro.

O Zorovavel inele čhavo e Salatiilesoro.

O Salatiil inele čhavo e Nirisoro.

28 O Niri inele čhavo e Melhisoro.

O Melhi inele čhavo e Adisoro.

O Adi inele čhavo e Kosamesoro.

O Kosam inele čhavo e Elmadamesoro.

O Elmadam inele čhavo e Iresoro.

29 O Ir inele čhavo e Isusesoro.

O Isus inele čhavo e Eliezeresor.

O Eliezer inele čhavo e Jorimesoro.

O Jorim inele čhavo e Matatesoro.

O Matat inele čhavo e Levijesor.

30 O Levije inele čhavo e Simeonesoro.

O Simeon inele čhavo e Judasoro.

O Juda inele čhavo e Josifesor.

O Josif inele čhavo e Jonamesoro.

O Jonam inele čhavo e Eliakimesoro.

31 O Eliakim inele čhavo e Melejasoro.

O Meleja inele čhavo e Menasoro.

O Mena inele čhavo e Matatasoro.

O Matata inele čhavo e Natanesor.

O Natan inele čhavo e Davidesoro.

32 O David inele čhavo e Jesejesoro.

O Jesej inele čhavo e Jovidesoro.

O Jovid inele čhavo e Voozesoro.

O Vooz inele čhavo e Salmonesor.

O Salmon inele čhavo e Naasonesor.

33 O Naason inele čhavo e Aminadavesor.

O Aminadav inele čhavo e Adminesor.

O Admin inele čhavo e Arnisor.

O Arni† inele čhavo e Esromesor.

O Esrom inele čhavo e Faresesor.

O Fares inele čhavo e Judasoro.

34 O Juda inele čhavo e Jakovesoro.

O Jakov inele čhavo i Isaakesoro.

O Isaak inele čhavo e Avraamesoro.

O Avraam inele čhavo e Tarasoro.

† 3,17 E vilencar o điv frdela pe ano vazduho sar te šaj o zrnja e đivesere odvojinen pe tari pleva. O zrnjai po phare hem perena tele, a e pleva legari i barval. Akate o điv predstavini okolen kola pokajinde pe, a i pleva okolen kola na pokajinde pe. ‡ 3,17 O Jovan vaćeri e Hristestar kova avela te sudini sar dai zemljoradniko kovai spremno te odvojini o zrnja e đivesere tari pleva: “ov ićeri i vila ano vasta adalese soi spremno” ili “ovi spremno sar soi o zemljoradniko spremno te ćedel o điv.” § 3,19 lelja romnjaće ple phralesere romnja e Irodijada E Mojsijasoro zakoni ano 3. Mojs 18,16; 20,21 na muklja e manušese te lel romnjaće ple phralesere romnja đikote adava phral inele dživdo. O Jovan ukorinda e Irode adalese so lelja ple phralesere romnja, a lesoro phral inele dživdo. * 3,23 pli služba sar Mesija † 3,33 Umesto “čhavo e Adminesor. O Admin inele čhavo e Arnisor. O Arni inele čhavo e Esromesor” ano nesave grčka rukopisija terđola samo “čhavo e Aramesoro. O Aram inele čhavo e Esromesor.”

O Tara inele čavo e Nahoresoro.
³⁵ O Nahor inele čavo e Seruhesoro.
 O Seruh inele čavo e Ragavesoro.
 O Ragav inele čavo e Falekesoro.
 O Falek inele čavo e Everesoro.
 O Ever inele čavo e Salasoro.
³⁶ O Sala inele čavo e Kainamesoro.
 O Kainam inele čavo e Arfaksadesoro.
 O Arfaksad inele čavo e Simesoro.
 O Sim inele čavo e Nojesoro.
 O Noje inele čavo e Lamehesoro.
³⁷ O Lameh inele čavo e Matusalasoro.
 O Matusala inele čavo e Enohesoro.
 O Enoh inele čavo e Jaretesor.
 O Jaret inele čavo e Malaleilesoro.
 O Malaleil inele čavo e Kainamesoro.
³⁸ O Kainam inele čavo e Enosesor.
 O Enos inele čavo e Sitesoro.
 O Sit inele čavo e Adamesoro.
 O Adam inele čavo e Devlesoro.

4

O Isus na perela e bengese ko kušnje
 (Mt 4,1-11; Mk 1,12-13)

¹ A o Isus, pherdo e Svetone Duhoja, irinda pe tari len Jordan; i oto Duho inele legardo ko čučo than, ² kaj inele saranda dive iskušime e bengestar. I na halja ništa adala dive, i kad on pherdile, tegani bokhalilo.

³ I o beng phenda lese: "Te injan o Čavo e Devlesoro, vačer akale barese te ovel maro."

⁴ A o Isus phenda lese: "Pisimei ko Sveto lil: 'O manuš naka živini samo oto maro.'"

⁵ I o beng legarda le ko učo than hem mothovda lese đijekh carstvo e phuv-jakoro otojekhvar, ⁶ i phenda lese: "Tuće ka dav sa akava zoralipe hem i slava olengiri adalese soi maje dindi, i dava la kase me mangava. ⁷ Adalese, te peljan ko kočija angla mande, sa ka ovel klo."

⁸ I o Isus phenda lese: "Pisimei ko Sveto lil: 'Per ko kočija samo e Gospodese, te Devlese, hem samo ole kande!'"

⁹ I o beng anda le ko Jerusalm hem čivda le upro najučo than e Hramesoro hem phenda lese: "Te injan e Devlesoro Čavo, frde tut akatar tele! ¹⁰ Adalese soi pisime ko Sveto lil:

'Ka naredini ple andelende te arakhen tut,'

¹¹ hem: 'ka akharen tut ko vasta te na khuve tut preja ko bar.' **

¹² O Isus phenda lese: "Vačerdoi ko Sveto lil:

'Ma kušin e Gospode, te Devle.' †

¹³ I kad završinda đijekh kušnja, o beng cidinda pe olestar di nesavi aver prilika.

O Isus sikaj ani Galileja
 (Mt 4,12-17; Mk 1,14-15)

¹⁴ I irinda pe o Isus, ano zoralipe e Duhosoro, ki regija Galileja, i šundilo o glaso olestar ko sa o krajo. ¹⁵ I sikavda olende ano sinagoge hem inele pohvalime sarijendar.

E Isuse ispudinena oto Nazaret
 (Mt 13,53-58; Mk 6,1-6)

¹⁶ I alo ki diz Nazaret kote barilo hem, palo plo adeti ko dive e savatesoro, đerdinda ki sinagoga. Uštino te čitini, ¹⁷ a ine lese dindo o lil e prorokosoro e Isaijasoro. Ov phravda o lil hem arakhlja o than kaj inele pisime:

¹⁸ "O Duhoi e Gospodesoro upra mande, adalese so pomazinda man hem bičhalda man te anav o šukar lafi e čororende, te proglasinav: da o phandle ka oven oslobodime, e kororende ka irini pe o dikhiba, o mučime ka oven slobodna,

¹⁹ te proglasinav o adžicerdo berš e Gospodesoro." ‡

²⁰ Tegani phandlja o lil, irinda le e slugaste, i beštino te sikaj. I sare ani sinagoga dikhle ano leste. ²¹ A o Isus lelja te vačeri lende: "Avdive pherdilo o Lil savo šunden tumare kanencar."

²² I sare vačerde šukar olestar hem inele zadivime oto šukar lafija save iklile lesere mujestar, i vačerde: "Nane li ov e Josifesor čavo?"

²³ A ov phenda lende: "Čače ka vačeren maje adaja poslovica: 'Doktore, sasljarkorkore tut!' So šundam so ulo ano Kafarnaum, čer hem akate, ano to than kaj bariljan." ²⁴ I phenda: "Čače, vačerava

* 4,11 Ps 91,11-12 † 4,12 5. Mojs 6,16 ‡ 4,19 Is 58,5-6; 61,1-2

tumende, nijekh proroko nane prihvata ano plo than kaj barilo.

²⁵ I čače, vačerava tumende, inele but udovice ano Izrael kad o proroko o Ilija živinda, kad na pelo bršin[§] trin berš hem šov masek i pojavisalo baro bokhalipe ki sa i phuv. ²⁶ I nijekhače olendar na inele bičhaldo o proroko Ilija sem ki e abandijengiri diz Sarepta uzalo Sidon e udovicače. ²⁷ I inele but gubavci* ano Izrael kad o proroko o Jelisej živinda, i nijekh olendar na inele sasljardo sem o Neman o Sirijco."

²⁸ I sare ani sinagoga pherdile holi kad šunde adava. ²⁹ I uštindoj ispudinde le tari diz, i legarde le upre ko brego upro savo lengiri diz inele vazdime te šaj frden le odupral. ³⁰ Ali o Isus nakhino maškar olende hem dželo.

O Isus ispudini e demone e manušestar (Mk 1,21-28)

³¹ I o Isus huljilo ani e galilejakiri diz Kafarnaum, i sikavda e manušen ko dive e savatesoro. ³² I on inele zadivime lesere sikavibnaja adalese so lesoro vačeriba inele ano autoritet.

³³ A adari, ani sinagoga, inele manuš opsednutime e demonesere melale duhoja hem oto sa o glaso vičinda: ³⁴ "Oh, so mangeja amendar, Isuse Nazarećanine? Aljan li te uništine amen? Džanav ko tu injan: o Sveco e Devlesoro."

³⁵ Tegani o Isus ukorinda le: "Phand to muj hem ikljov olestar!" I o demoni frdinda le ki phuv maškaro manuša, iklilo olestar hem ni hari na dukhavda le.

³⁶ I sare začudinde pe hem vačerde jekh avereja adahar: "Savo li vačeriba adava da ano autoritet hem ano zoralipe naredini e melale duhende te ikljon i onda ikljona?" ³⁷ I o glaso e Isusestar dželo ko sa o pašutne thana.

O Isus sasljari e Petresere sasuja hem bute avere nambormen hem opsednutimen (Mt 8,14-16; Mk 1,29-39)

³⁸ O Isus iklilo tari sinagoga hem dželo ko čher e Simonesoro. E Simonesere

sasuja inele bari jag. I on zamolinde le te sasljari la. ³⁹ I o Isus terdino uzalo late, naredinda e jagače hem oj muklja la. I odmah uštini hem lelja te kandel len.

⁴⁰ Kad o kham huljilo,† sarijen kolen inele namborme manuša oto razna nambormipa, ande len koro Isus. A ov upra dijekheste olendar čhivda ple vasta hem sasljarđa len. ⁴¹ A butendar da iklile o demonja vičindoj hem vačerindoj: "Tu injan o Čhavo e Devlesoro!" O Isus pretendinda len hem na muklja len te vačeren adalese so džande dai ov o Hrist.

⁴² Kad dislilo, o Isus iklilo tari diz hem dželo ko jekh čučo than. I but džene rodinde le. Ale di leste hem na mukena le ine te džalfse olendar. ⁴³ A ov phenda lende: "I ko avera dizja valjani te vačerav o šukar lafi oto carstvo e Devlesoro adalese so adalese injum bičhaldo."

⁴⁴ I o Isus nastavinda te propovedini ano sinagoge e judejakere.

5

O Isus vičini e prvone učenikonen (Mt 4,18-22; Mk 1,16-20)

¹ A jekhvar but džene čedinde pe uzalo Isus te šunen o lafi e Devlesoro, a ov terdino uzalo E galilejakoro jezero.* ² I dikhlja duj čamcija uzalo jezero saven-dar iklile o manuša kola dolena mačhen adalese so kosena ine pumare mreže. ³ I đerdinda ano jekh čamco, kova inele e Simonesoro, i zamolinda le te cidel pe hari e phuvjatar, i bešindoj ano čamco, sikavda e narodo.

⁴ A kad završinda o vačeriba, phenda e Simoneso: "Čhiv tut ko hor hem frden tumare mreže te šaj dolen mačhen." ⁵ A o Simon phenda: "Gospodarona, sa i rat dindam zori i ništa na dolindam, ali palo to lafi ka frdav i mreža." ⁶ I kad čerde adava, dolinde bute mačhen i lengere mreže lelje te pharavdon. ⁷ I vastencar mothovde pumare amalende, kola inele ko aver čamco, te aven te pomožinen lende. I on ale hem pherde soduj čamcija edobor da lelje te pherdon pani.

§ 4,25 kad na pelo bršin Ko original terđola: "kad o nebo inele phandlo" * 4,27 gubavci I guba inele e kožakoro nambormipe. † 4,40 Kad o kham huljilo Adava značini da nakhlo o savato dive i adalese o manuša tromandile te anen pumare nambormen. * 5,1 Aver anav zako Genisaretakoro jezero

⁸ A kad dikhlja adava o Simon o Petar, pelo ko kočija anglo Isus vačerindoj: "Dža mandar, Gospode, me injum grešno manuš!" ⁹ Adalese so i dar prelelja ole hem sarijen kola inele oleja zbog o baro doliba e mačhengoro. ¹⁰ Adahar da i dar dolinda e Jakove hem e Jovane, e Zevedejesere čhaven, kola inele e Simonesere amala.

I o Isus phenda e Simonese: "Ma dara! Od akana manušen ka dole."† ¹¹ I kad ikalde o čamcija upri phuv, ačhavde sa hem dže le leste.

*O Isus sasljari e gubavco
(Mt 8,1-4; Mk 1,40-45)*

¹² I jekhvar o Isus inele ki jekh diz, i nekotar anglo leste iklilo manuš pherdo gubaja. So dikhlja e Isuse, pelo anglo leste mujeja di phuv hem molinda le vačerindoj: "Gospode, te mangeja, šaj te sasljare man!"

¹³ I o Isus pružinda plo vas, dolinda le hem phenda: "Mangava, ov sasljardo!" I otojekhvar i guba cidinda pe olestar. ¹⁴ Tegani naredinda lese: "Ma vačer nikase akalestar, nego dža mothov tut e sveštenikose hem de žrtva adalese so injan sasljardo, sar so naredinda o Mojsije, zako svedočanstvo olende."

¹⁵ A o glaso e Isusestar džala ine po dur, i but džene čedena pe ine te šunen le hem te oven sasljarde oto pumare nambormipa. ¹⁶ A ov cidela pe ine te molini pe ko thana kote na inele manuša.

*O Isus mothoj so isi le pravo te oprostini o grehija
(Mt 9,1-8; Mk 2,1-12)*

¹⁷ I jekh dive o Isus sikavđa ano jekh čher, a o fariseja hem o učitelja e Zakonestar, kola ale oto sa e galilejakere hem judejakere gava hem oto Jerusalm, beštine adathe. A o zoralipe e Gospodesoro inele upro Isus te sasljari. ¹⁸ I nesave manuša ande upri nosiljka jekhe manuše kova našti ine te phirel ni te mrdini. Mangle te anen le andre hem te čhiven

le anglo Isus. ¹⁹ I taro narodo našti ine te arakhen kotar te anen le andre, i uklinde upro čher hem odupral mukle le sa e nosiljkaja ko maškar anglo Isus.

²⁰ I kad o Isus dikhlja lengiri vera, phenda: "Manušeja, oprostimei će te grehija!"

²¹ I o fariseja hem o učitelja e Zakonestar lelje te vačeren ana pumende: "Kovai akava so hulini? Ko šaj te oprostini o grehija sem o jekh Devel?"

²² A o Isus džanda lengere mislija, i phenda lende: "Sose adahar mislinena? ²³ Soi po lokhe te phenel pe: 'Oprostimei će te grehija' ili te phenel pe: 'Ušti hem phir'?" ²⁴ Ka dokažinav tumende da man, e Čhave e manušesere, isi pravo te oprostina o grehija ki phuv." Tegani irinda pe nakoro manuš kova našti ine te phirel hem phenda lese: "Tuće vačerava! Ušti, le ti nosiljka hem dža čhere!"

²⁵ I o manuš odmah uštino anglo lende, lelja i nosiljka hem dželo čhere slavindoj e Devle. ²⁶ I sare začudinde pe, hvalinde e Devle, pherdile dar hem vačerde: "Avdive dikhljam čudesija!"

*E Isusesiri buti te vičini e grešnikonen ko pokajiba
(Mt 9,9-13; Mk 2,13-17)*

²⁷ I palo adava, o Isus iklilo adathar hem dikhlja e cariniko‡ palo anav Levije sar bešela ko than kotar čedela pe o porez, i phenda lese: "Phir pala mande!" ²⁸ I ov uštino, ačhavđa sa hem dželo palo leste.

²⁹ I čerđa lese o Levije baro hajba pese ano čher, hem adari inele but carinici hem avera kola beštine olencar uzalo astali. ³⁰ Tegani o fariseja hem lengere učitelja e Zakonestar mrmljinde vačerindoj e Isusesere učenikonende: "Sose tumen hana hem pijena e carinikonencar hem avere grešnikonencar?"

³¹ I o Isus phenda lende: "E sastende na valjani doktori, nego e nambormende.

† **5,10** "Ka dole manušen" simbolično značini: o Petar ka legari o Lafi e Devlesoro e manušende. ‡ **5,27** O Jevreja mrzinde e carinikonen adalese so o carinici inele Jevreja kola ule izdajnici adahar so inele bučarne e Rimljanengere kola osvojinde o Izrael. Adala carinici na inele pošena hem čorena ine o love e Izraelconendar. § **5,32** e pravednikonen Okolen kola šunena e Devle.

³² Me na aljum te vičinav e pravednikonenš, nego e grešnikonen te irinen pe taro greh ko Devel.”

E Isusesoroi sikaviba nevo
(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)

³³ A on phende lese: “E Jovanesere e Krstiteljesere učenici but postinena hem molinena, ađahar hem e farisejengere učenici, a te učenici stalno hana hem pijena.”

³⁴ A o Isus phenda lenđe: “Sar šaj te terinen e mladoženjasere amalen te postinen kadi olencar o mladoženja? ³⁵ Ali ka aven o dive kad ka lel pe lendar e mladoženja, tegani, ko adala dive, ka postinen.”

³⁶ I vačerđa lenđe akaja uporedba: “Nijekh na čhivela o kotor e neve fostanestar ko purano fostani; adalese so hem o nevo ka pharavdol, a ko purano naka avel o kotor e nevestar. ³⁷ I niko na čhorela i nevi mol ano purane morča. Te čerđa ađahar, i nevi mol ka pharaj o morča hem ka čhordol, a o morča ka oven uništite.* ³⁸ Nego, i nevi mol valjani te čhorel pe ano neve morča. ³⁹ I nijekh, kova pilja i purani, na mangela i nevi, adalese so vačeri: ‘dovoljnoi i purani’.”†

6

O Isus po baro hem oto savato
(Mt 12,1–8; Mk 2,23–28)

¹ Ko jekh savato o Isus nakhino maškaro njive. A lesere učenici čedinde e đivesoro klaso, morde le vastencar hem hale. ² Tegani nesave fariseja phende: “Sose čerena so na tromal pe ko savato palo e Mojsijasoro zakoni?”*

³ O Isus phenda lenđe: “Na čitindən li ano Sveto lil adava so čerđa o David kad bokhalile ov hem okola so inele oleja?

⁴ Đerdinda ano čher e Devlesoro, lelja o posvetime maro, savo nikase na inele muklo te han sem e sveštenikonende,

* **5,37** Kad i nevi mol ine ušljola hem širini pe, tegani pharaj ine o purane morča, adalese so on našti ine više te širinen pe. † **5,39** Akate vačeri pe da o sikaviba e verakere vođengoro hem e Isusesoro nane ista. Poentai da o manuša kola navikninde ko purano sikaviba na mangena te šunen neve stvarija save o Isus sikaj. * **6,2** O fariseja ičerde pe ko adava da hem tikori buti ko savato sar soi “te morel pe vastencar hari klaso” nane muklo te čerel pe palo e Mojsijasoro zakoni. † **6,15** “Zilot” okova kova uštela protiv e rimesiri vlast. ‡ **6,16** e Juda e Iskariote Averčhane: “e Juda tari diz Iskariot”

i halja hem dinda okolende so inele oleja.” ⁵ I phenda lenđe: “Me, o Čhavo e manušesoro injum gospodari e savatesoro.”

O Isus sasljari ko savato
(Mt 12,9–14; Mk 3,1–6)

⁶ Ko aver savato, o Isus đerdinda ki sinagoga hem sikavđa. Adari inele jekh manuš kasoro desno vas inele šuko.

⁷ Tegani o učitelja e Zakonestar hem o fariseja posmatrinena le ine te dikhen na li ko savato ka sasljari, sar te šaj tužinen le. ⁸ A ov džanda lengere mislija hem phenda e manušese kas inele šuko vas: “Ušti hem terđov ko maškar!” I ov uštino hem terdino.

⁹ A o Isus phenda lenđe: “Te pučav tumen: soi muklo te čerel pe ko savato: šukaripe ili bišukaripe? Te spasini pe ili te uništini pe o dživdipe?” ¹⁰ I dikhindoj sarijen, phenda lese: “Pružin to vas!” I ov čerđa ađahar hem lesoro vas ulo sasto. ¹¹ A o fariseja hem o učitelja e Zakonestar pherdile bari holi hem vačerde maškara pumende so te čeren e Isuses.

O Isus birini dešuduje apostolen
(Mt 10,1–4; Mk 3,13–19)

¹² Adala dive, o Isus dželo ki gora te molini pe. I nakhavđa sa i rat ani molitva e Devlese. ¹³ Kad dislilo, vičinda kora peste ple učenikonen hem birinda olen-dar dešudujen. Olen vičinda apostolja:

¹⁴ e Simone kole vičinda Petar,
hem lesere phrale e Andreja,
e Jakove
hem e Jovane,
e Filipe
hem e Vartolomeje,

¹⁵ e Mateje
hem e Toma,
e Jakove e Alfejesere čhave
hem e Simone kovai vičime Zilot,†

¹⁶ e Juda e Jakovesere čhave, hem e
Juda e Iskariote,‡ kova ulo izdajniko.

O Isus sikaj oto bahtalipe hem oto pharipe

(Mt 4,23-25; 5,1-12)

¹⁷ I o Isus huljindoj e Dešudujencar, terdino ko ravno than. A adari ine pherdo lesere učenici hem but narodo taro but thana e judejakere, di hem tari diz Jerusolim, hem taro e tiresere hem e sidonesere pašutne thana savei uzalo more. ¹⁸ Ale te šunen le hem te oven sasljarde oto pumare nambormipa. A saslile hem okola kolen mučinde o melale duhija. ¹⁹ I sa o manuša rodinde te pipinen le adalese so baro zoralipe ikljola ine olestar hem sasljar sarijen.

²⁰ I o Isus dikhlja ano ple učenici, i lelja te vaćeri:

“Bahtale injen tumen o čorore,
adalese soi o carstvo e Devlesoro tumaro!

²¹ Bahtalei okola kolai akana bokhale,
adalese so ka oven čaljarde!

Bahtalei okola kola akana rovena,
adalese so ka asan!

²² Bahtale injen kad o manuša mrzinena tumen,
kad odbacinena tumen, uvredinena tumen

hem lađarena tumen da injen bišukar
adalese so verujinena ana mande,
ano Čhavo e manušesoro!

²³ Tegani radujinen tumen hem ripinen oto bahtalipe, adalese so adžićeri tumen bari nagrada ko nebo! Adalese so ađahar ćerena ine lengere pradada e prorokonnencar ano lengoro vreme!

²⁴ Ali jao tumende e barvalende,
adalese so već leljen tumari uteha!

²⁵ Jao tumende kola akana injen čaljarde,
adalese so ka oven bokhale!

Jao tumende kola akana asana,
adalese so ka tugujinen hem ka roven!

²⁶ Jao tumende kad sa o manuša vaćerena šukar tumendar,

adalese so ađahar vaćerena ine lengere pradada e hovavne prorokonnendar ano lengoro vreme!”

Mangen tumare neprijatelj

(Mt 5,38-48; 7,12)

²⁷ “A vaćerava tumende so šunena: Mangen tumare neprijatelj! Ćeren šukaripe okolende so mrzinena tumen! ²⁸ Vaćeren šukaripe okolende so dena tumen armanja! Molinen e Devle okolende so ćerena tumende bišukaripe! ²⁹ Okolese kova khuvela tut ki čham, irin hem aver čham. Okolese kova lela to ogrtači, ma zabranin te lel tutar hem o gad. ³⁰ De đijekhese kova rodela tutar, hem ma rode palal okolestar kova lela tutar. ³¹ I sar so mangena avera te ćeren tumende, ađahar ćeren tumen olende.

³² Te mangljen samo okolen kola tumen mangena, ko ka vaćeri tumende hvala? Adalese so hem o grešnici mangena okolen kola olen mangena. ³³ Ađahar da, te ćerđen šukaripe okolende kola tumende ćerena šukaripe, ko ka vaćeri tumende hvala? Hem o grešnici ćerena ađahar. ³⁴ Te dindžen ko zajam love okolende kastar adžićerena te irinen tumende, ko ka vaćeri tumende hvala? Hem o grešnici dena ko zajam jekh averese te šaj irini pe lende edobor.

³⁵ Nego, mangel tumare neprijatelj, ćeren lende šukaripe hem den len ko zajam bizo nisavo adžićeriba te irini pe tumende adava! I o Devel ka vaćeri tumende bari hvala. I ka oven čhave e NajbaresereŠ,* adalese soi ov šukar† hem premalo nezahvalna hem premalo okola kola nane šukar. ³⁶ Oven milosrdna sar soi milosrdno‡ tumaro Dad kovai ano nebo!”

O Isus sikaj te na sudina averen

(Mt 7,1-5)

³⁷ “Ma sudinen hem čaće naka sudini pe tumende! I ma osudinen hem čaće naka oven osudime! OprostinenŠ hem

Š 6,35 ka oven čhave e Najbaresere (e Devlesere) značini “ka mothoven e Devlesere osobine hem ka ponašinen tumen sar ov so ponašini pe.” * 6,35 O lafi “Najbaro” anavi zako Devel. Adava anav vaćeri oto lesoro baripe hem zoralipe. Akava lafi sličnoi zako lafija “Legarutno”, “Vođa” ili “Najučo.” Adava značini da nijekh nane po baro ili po učo olestar-Devel kovai po baro sarijendar.

† 6,35 šukar O Devel dela milost ađahar so dela šukaripe okolende so na zaslužinena le. ‡ 6,36 milosrdno O Devel dela milosrđe ađahar so na dela kazna okolende so zaslužinena la.

Š 6,37 Oprostinen Značini “te oslobodinen nekas oti kazna.”

ka oprostini pe tumende! ³⁸ Den hem ka del pe tumende: mera šukar, pritiskime, tresime hem prepherdi ka čhivel pe tumende ki angali. Adalese so, sava meraja merinena, esavkaja ka merini pe tumende.”*

³⁹ I vačerda lende akaja uporedba: “Šaj li o kororo te legari e korore? Na li soduj ka peren ki rupa? ⁴⁰ Nane o učeniko upreder o učitelj. I đijekh kovai sikavdo sa, ka ovel sar plo učitelj.†

⁴¹ A sose dikheja i trunka ani jakh te phralesiri, a i greda ani ti jakh na primetineja? ⁴² Sar šaj te phene te phralese: ‘Phrala, aš te ikalavtar i trunka oti jakh’, a korkoro na dikheja i greda ani ti jakh? Dujemujengereja, najangle ikal i greda te jakhatar, i tegani šukar ka dikhe te ikale i trunka te phralesere jakhatar.”

So ikljola oto šukar hem oto bišukar vilo

(Mt 7,17-20; 12,34-35)

⁴³ “Nane šukar kaš savo anela bišukar plod, sar so nane bišukar kaš savo anela šukar plod. ⁴⁴ Adalese so đijekh kaš pendžari pe palo lesoro plod. Sar so džanen, o smokve na čedena pe oto kare ni o drakha na čedena pe oti kupina. ⁴⁵ E šukare manuše isi šukaripe ano vilo, i ađahar, ple vilestar ikali šukaripe, a o bišukar manuš ple vilestar ikali bišukaripe. Adalese so e manušesoro muj vačeri adava sojai lesoro vilo pherdo.”

E Isusesoroi sikaviba šukar temelji

(Mt 7,24-27)

⁴⁶ “Sose vičinena man: ‘Gospode, Gospode!’, a na čerena so vačerava? ⁴⁷ Đijekh kova avela mande hem šunela mle lafija hem čerela len, ka mothovav tumende upra kastei: ⁴⁸ Ovi upro manuš

kova čerindoj plo čher handlja hem čerda hor, čerda o temelji upro bar hem vazdinđa o čher. I kad ale o panja, i len khuvda ko adava čher, ali našti ine te potresini le adalese soi čerdo šukar. ⁴⁹ A okova kova šunđa mle lafija, a na čerda len, ovi upro manuš kova čerda plo čher ki phuv bizo temelji, ko savo khuvda i len hem otojekhvar peravda le, i oto čher uli bari ruševina.”

7

E kapetanesiri zorali vera

(Mt 8,5-13; Jn 4,43-54)

¹ A kad o Isus završindā plo vačeriba anglo narodo, đerdindā ki diz Kafarnaum. ² A jekhe rimljanengere kapetane* ine sluga kova inele namborme, anglo meriba, a cenindā le. ³ I kad o kapetani šunđa e Isusesē,† bičhalđa koro leste nesave starešinen e jevrejengeren‡ te pučen le ako šaj te avel te sasljari lesere sluga. ⁴ A kad ale koro Isus, šukar zamolinde le vačerindoj: “Ov zaslužini te čere lese adava, ⁵ adalese so mangela amare narodo, a čerda amende hem sinagoga.”

⁶ I o Isus dželo olencar. A kad inele paše uzalo čher, o kapetani bičhalđa lese ple amalen vačerindoj: “Gospode, ma mučin tut, adalese so na injum dostojno te đerdine maje ko čher.Š ⁷ Adalese na dikhljum man dostojno te avav đī tute. Nego samo naredin hem mlo sluga ka ovel sasto. ⁸ Adalese so hem me injum manuš talo autoritet, hem isi man vojnici teleder mande. I jekhesē vačerava: ‘Dža!’, i ov džala. A averese vačerava: ‘Ava!’, i ov avela. A mle slugase vačerava: ‘Čer adava!’, i ov čerela.”*

* **6,38** O Develi sar o trgovco kova na žalini o điv, kova dela averende điv i buderi oti mera savi rodna olestar.

† **6,40** O manuš valjani šukar te dikhel kas ka lel sar ple učitelje, adalese so ka ovel sar plo učitelj. Te o učitelj na sikavda šukar (adalese soi phandle lesere jača ano duho), o učeniko ka ovel hovavdo. *

7,2 kapetane Manuš kova naredini upro šel vojnici. † **7,3** O kapetani šunđa sar o Isus sasljarda bute manušen, hem dai ov palem paše, da irindā pe ano Kafarnaum. ‡ **7,3** O Isusi Jevrejco, a o kapetani nane, adalese o kapetani mislinđa da o Isus angleder ka čerel nešto e Jevrejende te zamolinde le. Ko but slučajevija o Jevreja hem e rimesere vojnici inele neprijatelja. Š **7,6** O Jevreja na đerdinena ine ko čher savo nane e jevrejengoro te na oven, sar so verujinde, melale anglo Devel.

* **7,8** Sar so e kapetane isi autoritet te naredini e vojnikonende, ađahar e Isuse isi autoritet te naredini e nambormipase te cidel pe.

⁹ A o Isus kad šunđa adava olestar, iznenadinda pe, irinda pe nakoro narodo kova džala ine palo leste hem phenda lende: "Vačerava tumende, na arakhljum ni jekhe ano Izrael te ovel le esavki vera."† ¹⁰ I kad okola kola inele bičhalde irinde pe čhere, arakhle e sluga saste.

O Isus vazdela taro mule e udovicakere čhave

¹¹ Na but palo adava, o Isus dželo ki diz savi vičime Nain.‡ Oleja da dželesere učenici hem but narodo. ¹² A kad alo paše uzalo udar e dizjakoro, reslja e dizutnen sar legarena e mule čhave, kova inele jekhoru pe dajaće koja inele udovica. But dizutne džana ine e dajaja te parunen e čhave. ¹³ I kad dikhlja la o Gospod, pelo lese žal olaće hem phenda laće: "Marov!" ¹⁴ I alo paše hem dolinda pe upro nosilja. Tegani okola so akharde terdine, a o Isus phenda: "Terneja, tuće vačerava, ušti!" ¹⁵ I o mulo beštino hem lelja te vaćeri, i o Isus dinda le lesere dajaće.

¹⁶ Tegani sare darandile hem slavinde e Devle vaćerindoj: "Baro proroko iklilo maškar amende!" hem: "O Devel alo te pomožini ple narodose!"§ ¹⁷ I adava šundilo ki sa i phuv e jevrejengiri hem ko sa o pašutne thana.

O Isusi Mesija, a o Jovan phravđa lese o drom (Mt 11,2-11)

¹⁸ I sa adava e Jovanese e Krstiteljese* vaćerde lesere učenici. Tegani o Jovan vičinda kora peste nesave dujen ple učenikonendar ¹⁹ hem bičhalđa len koro Gospod o Isus vaćerindoj: "Tu li injan

adava kolestar o Devel dinda plo lafi da valjani te avel ili te adžićera avere?"†

²⁰ I adala manuša ale koro Isus hem phende: "O Jovan o Krstitelj bičhalđa amen kora tute vaćerindoj: 'Tu li injan adava kolestar o Devel dinda plo lafi da valjani te avel ili te adžićera avere?' "

²¹ Baš ko adava sati o Isus sasljarda buten oto nambormipa, oto pharipa hem oto bišukar duhija, hem bute kororende dinda dikhiba. ²² Tegani o Isus phenda e Jovanesere učenikonende: "Džan hem vaćeren e Jovanese so dikhljen hem so šunden: o korore dikhena, o bange phirena, o gubavci čistinenena pe, o kašuke šunena, o mule uštena, e čororende vaćeri pe o Šukar lafi.‡ ²³ I bahtaloi okova kova nane sablaznime zbog mande."§

²⁴ Kad e Jovanesere bičhalde manuša dželesere, o Isus lelja te vaćeri e narodose e Jovanestar: "So ikliljen ki pustinja te dikhen? I trska sava phudela i barval? Na! ²⁵ Ili so ikliljen te dikhen? E manuše ano barvale šeja urjavde? Na! Okola ano sjajna šeja hem so živinena ano luksuz, eće tane ano palate. ²⁶ Ili so ikliljen te dikhen? E proroko? Oja, vačerava tumende, ovi po više oto proroko! ²⁷ Ovi okova kolestar pisime ano Sveto lil:

'Aće, bičhalava mle glasniko angla tute, kova ka ćerel će o drom angla tute.'

²⁸ Vačerava tumende: maškar okolende kolai bijande nijekh nane po baro e Jovanestar, a o najtikoro e Devlese ano carstvo po baroi olestar."*

† **7,9** O Isus očekujinda e Jevrejendar te ovel len esavki vera, ali olen na ine. Ov na očekujinda e poganendar te ovel len esavki vera, a eće, akale manuše ine. ‡ **7,11** Akavai paše uzalo than kote o proroko o Jelisej vazdinda taro mule e dajakere jekhore čhave angleder but berša (dikh ki 2. Thag 4,8-37). § **7,16** O manuša verovatno mislinde da o Isus inele baro proroko sar o Ilija ili o Jelisej. Samo adala duj manuša vazdinde nekas taro mule (1. Dnev 17,17-24; 2. Thag 4,18-37). * **7,18** O Jovan o Krstitelj inele ko phandlipe. † **7,19** O Jevreja očekujinde da o Mesija ka ovel caro kova ka avel hem ka spasini len tari e rimesiri vlast. Na očekujinde te ovel samo Spasitelj i ano duho. O Jovan pendžarda o proroštviya e Mesijastar sar soi o Is 42,7; 61,1-2 (dikh hem ano Lk 4,18-19). Adahar očekujinda o Isus te ovel caro, te šaj e Jovane hem avere pravednone manušen phravel/oslobodini taro phandlipe, hem te sudini hem te kaznini e manušen kola na prihvatinde e Mesija (dikh e Jovanesoro vaćeriba ano Lk 3,9; Lk 3,16-17), ali adalestar pana ništa na ulo. ‡ **7,22** Sa adava so ćerđa o Isus mothoj dai ov o Mesija, sar so o proroko Isaija angleder vaćerđa ano Is 29,18-19; 35,5-6; 61,1-2. § **7,23** Ko original terđola: "I bahtaloi okova kova na sablaznini pe zbog mande." * **7,28** Duhovno terđojba e manušengoro ano carstvo e Devlesoro po baroi oto duhovno terđojba e manušengoro so živinde angleder so ine ćerdo o carstvo.

O Isus sikaj da o manuša valjanena te prihvatinen ole hem e Jovane

(Mt 11,12-19)

²⁹ I sa o manuša hem o carinici kola šunde adava, pendžarde dai e Devlesoro sikaviba čačikano. Oni adala so krstinde pe e Jovanesere krstibnaja. ³⁰ A o fariseja hem o učitelja e Zakonestar na mangle te len o plan e Devlesoro pumende. Oni adala so na mangle o Jovan te krstini len.

³¹ O Isus phenda: "Kasar akana te uporedinav e manušen oti akaja generacija? Kasei slična? ³² Sličnai e manušende† kola bešena ko trg hem vačerena jekh averese:

'Bašaldam tumende veselo,‡

a na čhelden!

Đilabdam tužno,

a na runden!'

³³ Adahar, alo o Jovan o Krstitelj. Ni halja maro ni pilja mol, a phenena: 'O demoni ano leste!' ³⁴ Aljum me, o Čhavo e manušesoro. Hava hem pijava, a phenena: 'Eče manuš halano hem mato, amal e carinikonengoro hem e avere grešnikonegoro!' ³⁵ Ali i mudrost e Devlesiri mothovđa pe dai čačipe sa lakere čhavorendar."§

O Isus šaj te oprostini o grehija

(Mt 26,6-13; Mk 14,3-9; Jn 12,1-8)

³⁶ Nesavo fariseji palo anav Simon vičinda e Isuse te avel te hal koro leste. Ov đerdinda e farisejese ko čher hem čhivđa pe uzalo astali.* ³⁷ I eče, adari ali i đuvli kolaće džanda pe dai grešnica ani diz, adalese so šunda da o Isus inele uzalo astali e farisejese ko čher, i anda† skupo miris ko čaro savo inele čerdo oto

šužo bar‡. ³⁸ I terdindoj palo lesere pre, runda hem lelja te sampačeri lesere pre ple asvencar hem koslja len ple balencar. I tegani čumudinda lesere pre hem makhlja len e miriseja.

³⁹ Kad adava dikhlja o fariseji kova vičinda le, phenda ana peste: "Tei čače dai akava manuš proroko, ka džanel ine koi hem savi akaja đuvli koja pipini le,§ adalese soi grešnica."

⁴⁰ A o Isus phenda lese: "Simone, isi man nešto te vačerav će."

A ov phenda: "Učitelju, vačer!"

⁴¹ I o Isus phenda: "Duj džene inele dužnici nesave manušese kova dela love ko zajam. Jekh alo lese panšel e rimljanengere denarija,* a o dujto pinda.

⁴² Adalese so na ine len te irinen, ov oprostinda o dugo sodujende. Adalese, ko olendar više ka mangel le?"

⁴³ O Simon phenda: "Mislinava da okova kase oprostinda više." Tegani ov phenda lese: "Oja, šukar phendan."

⁴⁴ Irinda pe nakori đuvli, i phenda e Simonese: "Dikheja li akala đuvlja? Đerdindum tuće ko čher, pani mle prende na andan,† a oj sampačerđa mle pre ple asvencar hem koslja len ple balencar. ⁴⁵ Na čumundindan man ni jekhvar, a oj, sar đerdindum na ačhavđa te čumudini mle pre.‡ ⁴⁶ Na makhljan mlo šero e uljeja, a oj makhlja mle pre e miriseja.§ ⁴⁷ Adalese phenava će: But mangipe mothovđa, adalese soi laće oprostime but grehija; a hari mangipe

† 7,32 e manušende Ko original terđola: "e čhavorende". ‡ 7,32 Bašaldam ... veselo Ko original terđola: "Bašaldam ... flauta." § 7,35 O Isus akala izrekaja mangela te vačeri da o manuša valjande te prihvatinen e Isuse hem e Jovane.

* 7,36 O adeti ko esavke gozbe inele o murša te pašljon udobno uzalo astali hem te han. † 7,37 Ko adava vreme inele o adeti da okola kola na inele vičime ki večera šaj te aven samo te dikhenfse, a te na han. ‡ 7,37 ko čaro savo inele čerdo oto šužo bar Ko original terđola: "ko čaro oto alabasteri." O alabasteri kovlo, parno bar. O manuša ine garavena o skupa stvarija ano alabasterna khore. § 7,39 pipini le O Simon mislinda da ako adaja đuvli pipini e Isuse, o Isus ka ovel andral nečisto. Adalese mislinda da o Isus nane proroko.

* 7,41 e rimljanengere denarija Jekh e rimljanengoro denari inele plata zako jekh dive buti. † 7,44 O adeti savo o čherutno valjanda te čerel inele te anel pani hem kotor savencar ine thovela hem kosela ple gostonengere pre save inele melale oto prašnjava droma. ‡ 7,45 I đuvli čumudinda e Isusesere pre umesto lesere čhamnja sar znako zako baro pokajiba hem poniznost. § 7,46 Akava inele adeti zako adžiceriba e cenime gosto. I đuvli but dinda čast e Isuse adaleja so adahar čerđa. Oj mothovđa poniznost adaleja so makhlja lesere pre umesto lesoro šero. O Isus nastavini te uporedini e Simonesoro bišukar adžiceriba e gostonen e đuvljakere čeribnaja.

mothoj okova kolesei oprostime hari grehija.” ⁴⁸ A olaće phenda: “Oprostime! će te grehija.”

⁴⁹ A o manuša kola inele uzalo astali lelje ana peste te vačeren: “Kovai akava so šaj hem o grehija te oprostini?”

⁵⁰ Tegani o Isus phenda e đuvljaće: “Ti vera spasinda tut! Dža ano mir!”

8

O đuvlja kola džana ine palo Isus

¹ Palo adava, o Isus lelja te džal ko dizja hem ko gava vačerindoj o šukar lafi oto carstvo e Devlesoro; oleja dže hem o dešuduj apostolja ² hem nesave đuvlja kola inele saslijarde oto bišukar duhija hem oto nambormipa: i Marija (vičimi Magdalena, kolatar ikalđa eфта demonen); ³ i Jovana (i romni e Huzesiri, e Irodesere upravnikosiri); i Suzana hem but avera. Adala đuvlja pumare lovencar kandle e Isuse hem lesere učenikonen.

O Isus vačeri oto seme hem oti phuv (Mt 13,1-23; Mk 4,1-20)

⁴ Kad čedinda pe uzalo Isus baro narodo taro but dizja, ov vačerđa lenđe jekh priča: ⁵ “Ikli o sejači te sejini o seme. I sar frdela ine o seme, nesave zrnja pele ko drom, inele gazime hem o čiriklja hale len. ⁶ Nesave pele ko bar, barile hem šučile adalese so na ine len pani. ⁷ I nesave pele maškaro kare, o kare barile olencar hem tasavde len. ⁸ I nesave pele ki šukar phuv, barile hem ande bijandipe šel puti više.” Kad vačerđa adava, vičinda: “Phraven tumare kana te šunen!”*

O šukar bijandipe anena okola so ičerena e Devlesoro lafi

(Mt 13,10-23; Mk 4,10-20)

⁹ Tegani lesere učenici pučle le so manglja te vačeri adala pričaja. ¹⁰ A

ov phenda: “O Devel tumende dinda te džanen o garavdipa oto lesoro carstvo, a averende vačerava ano priče, te pherdol okova so terdola ano Sveto lil: ‘anglo jačhai korore

hem anglo kanai kašuke.’†

¹¹ A akava i priča vačeri: O semei sar o lafi e Devlesoro. ¹² Nesave manušai sar o semke save pele ko drom. On šunena o Lafi, ali avela o beng hem lela o Lafi lengere vilendar te na verujinen hem te na oven spasime. ¹³ A nesave manušai sar o semke save pele ko bar. On šunena o Lafi, lena le radosno, ali oni sar luluda saven nane koreno. Kola nesavo vreme verujinena, ali kad avela o iskušenje perena. ¹⁴ A nesave manušai sar o semke save pele maškaro kare. Oni adala kola šunde o Lafi, ali živinena ano brige, ano barvalipe hem ano dživdipnasoro šukaripe, i ovena tasavde hem na anena šukar plod. ¹⁵ A nesave manušai sar o semke save pele ki šukar phuv. Oni adala kola e šukare hem e bimelale vileja šunena o Lafi hem ičerena le sa đikote na anena šukar plod.”

Kova šunela e Isusesoro sikaviba, ka barjol lesoro duhovno džandipe

(Mk 4,21-25)

¹⁶ “Niko na tharela i svetiljka te učari la čareja ili te čhivel la talo than e pašljojb nasoro, nego čhivela la ko than zaki svetiljka te šaj dikhen o svetlost okola so đerdinena. ¹⁷ Sa soi garavdo ka dičhol; sa soi garavdipe ka šundol. ¹⁸ Adalese pazinen sar šunena. Jer, kas isi, lese ka del pe pana,‡ a kas nane, ka lel pe olestar hem adava so mislini da isi le.”§

E Isusesiri čačikani porodicai okola so ičerena e Devlesoro lafi

(Mt 12,46-50; Mk 3,31-35)

¹⁹ A e Isusesiri daj hem lesere phralja* avena ine nakoro leste, ali oto but narodo

* **8,8** Ko original terdola: “Kas isi kana te šunel, nek šunel.” † **8,10** Ko original terdola: “te na dikhen dikhindoj hem te na haljojen šundindoj.” ‡ **8,18** kas isi, lese ka del pe pana šukar dičhola oto kontekst da o Isus vačeri oto haljojb hem oto verujiba. Akava značini: “Đijekhe kole isi haljojb, ka del pe lese više haljojb” ili “O Devel ka čerel okolende so verujinena o čačipe te haljojen više.” § **8,18** ka lel pe olestar hem adava so mislini da isi le Akava značini: “Ali đijekh kas nane haljojb, ka našali i okova haljojb so ov mislini da isi le” ili: “Ali o Devel ka čerel okolende so na verujinena o čačipe te na haljojen ni okova hari so on mislinena da haljojena.” * **8,19** phralja Adava inele e Isusesere phralja tari e dajakiri strana. Lengoroi dad o Josif, a e Isusesoroi dad o Devel.

našti ine te aven di oleste. ²⁰ A neko phenda lese: "Ti daj hem te phralja terdona avri hem mangena te dikhen tut."

²¹ A o Isus phenda: "Akalai mli daj hem mle phralja-kola šunena hem čerena o lafi e Devlesoro."

E Isuse šunena hem i barval hem o panja

(Mt 8,23-27; Mk 4,35-41)

²² I jekh dive o Isus phenda ple učenikonende: "Te nakha ki aver strana oto jezero!" I derdinde ano čamco hem pođinde. ²³ A sar ine plovina, o Isus zasuča. I mklja pe i zorali barval upro jezero. O čamco lelja te pherdol pani i arakhle pe ani opasnost.

²⁴ I o učenici ale uzalo Isus hem džangavde le vičindoj: "Gospodarona, Gospodarona, meraja!"

I o Isus uštino, naredinda e barvaljaće hem e talasende te ačhon, i ačhile hem ulo mir. ²⁵ Tegani pučlja e učenikonen: "Kaj tumari vera ana mande?"

A on darandile hem začudime pučle jekh avere: "Kova šaj te ovel akava so naredini e barvaljende hem e panjese, a on šunena le?"

O Isus ikali bute melale duhen e manušestar

(Mt 8,28-34; Mk 5,1-20)

²⁶ I resle ko krajo e gerasakoro savoi prekalo jezero E galilejakoro. ²⁷ A kad o Isus iklilo ki phuv, reslja le nesavo manuš tari diz kova inele opsednutime demonencar. Sa edobor vreme inele nango hem na beštino ano čer, nego maškaro grobija. ²⁸ I kad dikhlja e Isuse, vrištinda, pelo anglo leste hem vičinda oto sa o glaso: "So mangeja mandar, Isuse, Čhaveja e Najbare Devlesereja? Moli- nava tut, ma mučin man!" ²⁹ (Adalese so o Isus već naredinda e melale duhose te ikljol adale manušestar. Angleder, di hem kad o stražarija ine pazinena le hem phandena le ko lancija hem ko okovija, o manuš phagela len ine hem o demoni legari le ine ko čuče thana.)

³⁰ A o Isus pučlja le: "Sar to anav?" I ov phenda: "Legija† (but džene injam)", adalese so but demonja derdinde ano leste. ³¹ I molinde le te na naredini lende te džan ko phandlipe zako demonja.‡

³² A adari ki gora inele krdo oto bale save hana ine, i o melale duhija molinde e Isuse te mukel lende te derdinen ano bale. I ov mklja lende. ³³ Tegani o demonja iklindoj taro manuš, derdinde ano bale. I o bale prastandile taro brego ano jezero hem taslile.

³⁴ I kad okola so arakhena ine e balen dikhle so ulo, našle hem vačerde adalestar e manušende ani diz hem ano gava. ³⁵ Tegani o manuša ale te dikhen so ulo. Ale koro Isus hem arakhle e manuše, kolestar iklile o demonja, sar urjavdo hem saste godaja bešela uzalo e Isusesere pre, i darandile. ³⁶ A okola so dikhle adava so ulo, vačerde averende sar o Isus sasljarđa e opsednutime manuše. ³⁷ I sa o narodo oto krajo e gerasakoro zamolinde e Isuse te džal olendar adalese so uklinda len bari dar. Tegani o Isus derdinda ano čamco te irini pe palal.

³⁸ A o manuš, kolestar o Isus ikalđa e demonen, molinda e Isuse te džal oleja, ali o Isus bičhalđa le vačerindoj: ³⁹ "Irin tut te čhereste hem vačer sa so čerđa će o Devel." I o manuš dželo maškari sa i diz hem vačerđa so čerđa lese o Isus.

O Isus sasljari e namborma đuvlja hem vazdela taro mule e čhajorja

(Mt 9,18-26; Mk 5,22-43)

⁴⁰ A kad o Isus irinda pe prekalo jezero, but manuša inele radosna so dikhle le so avela, adalese so sare adžicerena le ine. ⁴¹ I dikh, alo o manuš kasoro anav Jair, kova inele vođa ani sinagoga. I perindoj mujeja di phuv anglo pre e Isusesere, phenda: "Molinava tut, ava maje ano čer." ⁴² Adalese so e Jairesiri jekhori čhaj, kola ine dešuduj berš, inele anglo meriba.

I sar o Isus džala ine palo Jair, o narodo gurini pe ano leste. ⁴³ A maškaro narodo inele jekh đuvli kolatar dešuduj berš thavdinda rat. Oj sa plo barvalipe

† 8,30 Legija E rimljanengiri vojničko grupa ani savi inele di ko šov hiljade vojnici. ‡ 8,31 phandlipe zako demonja Averčhane: "Bezdan." O Jevreja verujinde dai o than zako mule ko hor e phuvjakoro. Adava inele hem than kaj o bišukar duhija inele phandle đikote na avela o dive kad o Devel ka kaznini len.

dinda e doktorende, ali nijekh našti ine te sasljari la. ⁴⁴ Nakhini oto palal e Isuseso hem dolinda pe upro lesere fostanesoro krajo hem otojekhvar ačhilo te thavdel latar o rat.

⁴⁵ I o Isus pučlja: “Ko dolinda pe upra mande?”

A kad dijekh olendar phende: “Na injum me”, o Petar phenda: “Gospodarona, sar te džana kad but džene čedinde pe hem gurinena pe uzala tute.”

⁴⁶ A o Isus phenda: “Neko namerno dolinda pe upra mande. Osetindum sar ikljola mandar o zoralipe te sasljari nekas.” ⁴⁷ A i đuvli dikhlja so našti te garaj pe, tresindoj oti dar ali hem peli ko kočija anglo leste hem vačerda anglo sa o manuša sose dolinda pe upro leste hem sar otojekhvar inele sasljardi. ⁴⁸ A o Isus phenda laće: “Mli čhaj, ti vera spasinda tut. Dža ano mir!”

⁴⁹ Sar o Isus vačeri ine adava e đuvljaće, nesavo manuš taro čher e Jairesoro, e sinagogakere vođasoro, alo hem phenda: “Jaire, ti čhaj muli. Ma više mučin e učitelje!”

⁵⁰ A o Isus šunđa adava hem phenda e Jairese: “Ma dara! Samo verujin hem oj ka ovel spasime, ka uštel!”

⁵¹ I đerdindoj ko čher e Jairesoro, o Isus na muklja nikase te đerdini oleja, sem e Petrese, e Jovanese, e Jakovese hem e čhajorjakere dadese hem e dajaće. ⁵² A sare, kola već inele ano čher, runde hem tugujinde palo late. A o Isus phenda: “Ma roven! Adalese so oj na muli, nego sovela.”Š

⁵³ I on asandile lese adalese so džande so muli. ⁵⁴ A o Isus dželo hem dolinda la taro vas hem vičinda: “Čhajorije, ušti!”

⁵⁵ I lakoro duho irinda pe ano late, i otojekhvar uštini, a o Isus naredinda lakere dadese hem lakere dajaće te den la te hal. ⁵⁶ I lakoro dad hem lakiri daj

inele začudime, a o Isus naredinda lende te na vačeren nikase so ulo.

9

O Isus bičhali e apostolen te vačeren o Evandjelje hem te sasljaren

(Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)

¹ A o Isus vičinda e dešuduje apostolen hem dinda len zoralipe hem autoritet upro sa o demonja hem te sasljaren o nambormipa. ² I bičhalda len te propovedinen oto carstvo e Devlesoro hem te sasljaren e nambormen. ³ Angleder so te džan, phenda lende: “Ma legaren tumencar ništa ko drom: ni štapi, ni torba dromese, ni maro, ni love, hem te na ovel tumen aver gad. ⁴ Sa đikote ačhovea ki nesavi diz, bešen ano jekh čher hem ma nakhen ko aver čhera.* ⁵ Te na mangle tumen nesave dizutne, iklindoj tari adaja diz, tresinen i prašina tumare prenda† sar znako dai kriva so na lelje o lafi e Devlesoro.”

⁶ I on dže taro than ko than, vačerindoj o šukar lafi hem sasljarindoj e nambormen ko sa o thana.

O Irod zbunime

(Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)

⁷ A o Irod o vladari‡ e Galilejakoro šunđa sa so ulo i inele zbunime adalese so nesave vačerde da o Jovan o Krstitelj uštino taro mule. ⁸ A avera vačerde da o proroko o Ilija mothovda pe ki phuv, a nesave avera vačerde da taro mule uštino nesavo proroko taro purano vreme.

⁹ A o Irod phenda: “Me čindum e Jovanesoro šero. A kovai onda akava kastar sa adava šunava?” I manglja te dikhel e Isuse.

O Isus parvari više oto pandž hiljade manušen

(Mt 14,13–21; Mk 6,32–44; Jn 6,1–13)

¹⁰ I kad o apostolja irinde pe koro Isus, vačerde lese sa so čerde. I o Isus legarda

Š 8,52 O Isus džanda da i čhaj muli. Phenda da oj sovela adalese so džanda da sigende ka vazdel la taro mule. O Isus da o lafi “sovela” phenda kad vačerda e Lazaresere meribnastar (Jov 11,11–14), a o Lazar inele dujto manuš kole vazdinda taro mule. * 9,4 Valjani te oven zadovoljna e hajbnaja hem e thaneja sojbnase savo o čherutno dela len; na troman te roden po šukar than sojbnase. Ali, šaj te džan ko avera čhera te propovedinen o šukar lafi. † 9,5 tresinen i prašina tumare prenda Znako zako zoralo odbiba ani kultura e jevrejengiri. Adaleja mothovda pe da na mangle ni i prašina adala dizjatar te ačhol upro lende. ‡ 9,7 o Irod o vladari Akate vačeri pe oto Irod Antipa, kova inele vladari upreder jekh oto štar kotora e Izraelesere savo vičinda pe Galileja.

len peja hem cidinda pe olencar, nakori diz vičime Vitsaida, te šaj oven korkore.

¹¹ A o narodo šunda adava i dželo palo lende. A o Isus dodžačerđa len šukar, vačerđa lende oto carstvo e Devlesoro hem sasljarđa e nambormen. ¹² A kad lelja te perel i rat, o dešuduj apostolja nakhle di o Isus hem phende lese: "Te phene ine e narodose te džan ko pašutne gava hem thana kote šaj te arakhen nešto hajbnase hem than sojbnase. Adalese so injam akate ko čučo than kote nane ništa hajbnase hem nane than sojbnase."

¹³ A o Isus phenda lende: "Den len tumen nešto hajbnase!"

A on phende: "Ali isi amen samo pandž mare hem duj mače. Amen li te dža te čina hajbnase zako sa akava narodo?"

¹⁴ Adari inele di ko pandž hiljade murša. Š Tegani o Isus phenda ple učenikonende, e apostolende:

"Čhiven len te bešen ko kupe po pinda."

¹⁵ I čerde ađahar, čhivde sarijen te bešen.

¹⁶ O Isus lelja o pandž mare hem o duj mače, dikhlja naupre ko nebo, zahvalinda e Devlese* zako mare hem zako mače hem phaglja len. Tegani dinda o mare hem e mačen ko učenici te ulaven len e manušende. ¹⁷ I sare hale đikote na čalile. A palo adava, dešuduj korpe čedinde pe okolestar so ačhilo oto hajba.

*O Petar haljovela dai o Isus o Hrist
(Mt 16,13-16; Mk 8,27-29)*

¹⁸ A jekh dive o Isus inele korkoro ple dešuduje učenikonencar, i molinda pe. I kad završinda i molitva, pučlja e učenikonen: "So phenela o narodo, kova injum me?"

¹⁹ A on phende: "Nesave manuša phenena da tu injan o Jovan o Krstitelj, a nesave avera phenena da tu injan o proroko o Ilija, a palem nesave avera

phenena da tu injan jekh oto avera proci taro purano vreme kova uštino taro mule."

²⁰ Tegani o Isus pučlja e učenikonen: "A so tumen phenena, kova injum me?"

O Petar phenda: "Tu injan o Hrist, kole o Devel bičhalđa!"

*O Isus vačeri ple meribnastar
(Mt 16,1-23; Mk 8,31-33)*

²¹ A o Isus naredinda e učenikonende te na vačeren nikase dai ov o Hrist. ²² I phenda: "Me, o Čhavo e manušesoro, valjani but te patinav. O starešine, o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar† naka prihvatinen man. O manuša ka mudaren man, ali o trito dive o Devel ka vazdel man taro mule."

*So o manuš valjani te čerel te šaj ovel e Isusesoro učeniko
(Mt 16,24-28; Mk 8,34-9,1)*

²³ I o Isus vačerđa ple učenikonende hem sa e narodose so inele adari: "Ko mangela te džal pala mande, nek ačhaj pe ple dživdipnastar, nek lel plo krsto‡ taro dive ko dive hem nek phirel pala mande. ²⁴ Adalese so đijekh kova mangela te arakhi plo dživdipe, ka našali le, a ko našali plo dživdipe zbog mande, ka ovel le večno dživdipe. ²⁵ So vredini e manušese hem sa i phuv te ovel olesiri, a našali ili upropastini pes? ²⁶ Adalese ko lađala mandar hem mle lafendar, hem me, o Čhavo e manušesoro, ka lađav olestar kad ka irinav ki phuv ani slava§ savi ka ovel sar i slava mle Dadesiri hem e svetone anđelengiri. ²⁷ A čače vačerava tumende, isi nesave akate maškar tumende kola naka meren đikote na dikhena o carstvo e Devlesoro."

*O Devel phenela e trine učenikonende dai o Isus o Pomazaniko
(Mt 17,1-13; Mk 9,2-13)*

²⁸ Kad nakhle sar di ofto dive sar o Isus phenda adava, lelja peja e Petre, e

§ 9,14 A uzalo lende inele hem đuvlja hem čhavore.

* 9,16 zahvalinda e Devlese Ko original terđola: "blagoslovinda (o mare hem o mače)". † 9,22 O starešine, o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar zajedno predstavinde sa e Jevrejengere vođen. ‡ 9,23 Manuš kovai već osudime te merel ko krsto, legari ine o upruno kotor oto krsto di ko than kaj ka mudaren le. Akale vačeribnaja, o Isus manglja te phenel: 1. Te mangaja te ova lesere učenici, valjani te odrekniina amen adalestar so amen mangaja ki akaja phuv hem valjani te ova spremna te šuna e Isuse. 2. Da valjani te ova spremna đijekh dive te trpina, čak hem te valjani te mera zbog o Isus, adalese so injam lesere učenici. 3. Soduj upruno opcije. § 9,26 sjaj Sjajno veličanstvo, slava.

Jovane hem e Jakove i dželo ki gora te molini pe. ²⁹ I sar ine molini pe, lesoro muj ulo averčhane hem lesere šeja ule but parne hem sjajna. ³⁰⁻³¹ I dikh, nekotar iklile duj manuša ano baro sjaj,* o Mojsije hem o Ilija, hem lelje te vačeren e Isuseja. On vačerde e meribnastar† savo e Isuse adžičeri ano Jerusalm.‡

³² A o Petar hem okola so inele oleja, zasuče. Kad uštine, dikhle e Isuse ano baro sjaj hem e duje manušen sar terđona oleja. ³³ I kad lelje o Mojsije hem o Ilija te ciden pe e Isusestar, o Petar phenda e Isuse: "Gospodarona, šukari amende akate so injam. Te čera trin šatorja: jekh tuče, jekh e Mojsijase hem jekh e Ilijase." Na džanda so vačeri. ³⁴ Sar ine vačeri adava, iklilo jekh oblako savo učarda len. A o učenici darandile kad učarda len o oblako.

³⁵ I šundilo glaso taro oblako savo vačerda: "Akavai mlo Čavo, kole birindum! Ole šunen!" ³⁶ I palo adava so šundilo o glaso, o učenici dikhle samo e Isuse korkore. I trainde, hem tegani pana nikase na vačerde adalestar so dikhle.

O Isus ikali e bišukare duho e čhavorestar
(Mt 17,14-19; Mk 9,14-29)

³⁷ Tejsato dive, kad o Isus hem o trin učenici huljile tari gora, baro narodo alo te dikhel e Isuse. ³⁸ I dikh, nesavo manuš taro narodo lelja te vičini: "Učitelju, molinava tut te pomožine mle čhave, adalese soi maje jekhoru!" ³⁹ O bišukar duho but puti prelela le hem otojekhvar vrištini; frdela le ano grčevija hem ikljola lestar pena taro muj; uništini le hem skoro nisar na ačaj le. ⁴⁰ I molindum te učenikonen te ispudinen e bišukare duho mle čhavestar, ali on našti ine."§

* **9,30-31** ano baro sjaj ili: "ani slava." † **9,30-31** O lafi savoi akate prevodime sar "meriba," ko original terđola "ikljojba," so vačeri oto značaj e Isusesere meribnastar. Ko Purano zavet kad vačeri pe oto "ikljojba," mislini pe upro adava so o Devel ikalda e Izraelconen taro egipatsko ropstvo. E Hristesoro meriba ko krsto "ikljojba," šaj hem te vačeri pe, delo otkupljenja, saveja o Devel ikali e manušen taro e grehengoro ropstvo. ‡ **9,30-31** savo adžičeri ano Jerusalm e Isuse. ili: "(e Isusesoro meriba) savo valjani te ovel/te pherđol ano Jerusalm." O Isus sigende ka merel ano Jerusalm sar te pherđol e Devlesoro plan. § **9,40** Akava verovatno ulo angleder so o Isus huljilo ple trine učenikonencar tari gora. * **9,47** ki godi Ko original terđola: "ko vilo." † **9,47** lelja jekhe čhavore Ko Mk 9,33 pisini da o Isus hem lesere učenici tegani inele andre ano čer. O čhavoro verovatno živinda ano adava čer. ‡ **9,48** zbog maje Ko original terđola: "ano mlo anav". § **9,49** ano to anav ili: "ano to autoritet".

⁴¹ A o Isus phenda: "O, biverakiri hem rumimi generacija! Pana kobor valjani te ovav tumencar hem te trpinav tumen? Ana te čhave akari!" ⁴² I sar o čhavoro avela ine di o Isus, o demoni frdinda le ki phuv ano grčevija. A o Isus naredinda e melale duhose te cidel pe e čhavorestar, sasljarda e čhavore hem phenda lesere dadese: "Ače to čavo." ⁴³ Tegani sare inele začudime so dikhle e Devlesoro baro zoralipe.

O Isus dujto puti vačeri ple meribnastar
(Mt 17,22-23; Mk 9,30-32)

Sar sare čudinena pe ine zako adava so čerda o Isus, ov phenda ple učenikonende: ⁴⁴ "Šunen šukar akala lafija: Me, o Čavo e manušesoro, valjani te ovav predime ano vasta e manušengere." ⁴⁵ Ali o učenici na halile so o Isus manglja te vačeri adaleja. Adava inele olendar garavdo sar te na haljovent le, a darandile te pučen le so adaleja manglja te vačeri lende.

Ko Carstvo e Devlesoro najbaro okova kovai ponizno
(Mt 18,1-5; Mk 9,33-37)

⁴⁶ A o učenici lelje maškara pumende te raspravinen kova šaj olendar te ovel najbaro. ⁴⁷ A o Isus džanda soi lende ki godi*, lelja jekhe čhavore,† čhivda le uzala peste, ⁴⁸ i phenda lende: "Đijekh kova primini akale čhavore zbog maje,‡ man primini. A đijekh kova man primini, primini e Devle kova bičalda man. Kova maškara tumende pes dikhela sar najtikore, ole o Devel dikhela sar najbare."

Kova nane protiv tumende, ovi tumencar
(Mk 9,38-40)

49 A o Jovan phenda e Isuses: “Gospodara, dikhljam nesave manuše sar ano to anavš ispudini e demonen e manuendar. Amen o učenici na mukljam lese te čerel adava, adalese so na džala amencar pala tute.”

50 A o Isus phenda lese: “Muken le te čerel adava, adalese so okova kova nane protiv tumende, ovi tumencar!”

O Isus na mangela te uništini e Samarijanconen

51 A kad inele paše o dive e Isusesere te ovel vazdime ko nebo, ov zorale odlučinda te džal ko Jerusolim. 52 I bičhalđa nesave manušen angla peste. I on džeze hem đerdinde ko nesavo gav e Samarijakoro te pripreminen le e Isuses.* 53 Ali o gavutne na mangle e Isuse adalese so džande da džala ko Jerusolim.† 54 A dikhindoj adava o učenici o Jakov hem o Jovan, pučle e Isuse: “Gospode, mangeja li te phena te huljel taro nebo i jag hem sa te tharel len?”‡ 55 A o Isus irinda pe hem phenda lenđe da nane šukar so adahar mislinenaš. 56 I ov hem lesere učenici džeze ko aver gav.

Nane lokho te ovel pe e Isusesoro učeniko (Mt 8,19–22)

57 I sar o učenici hem o Isus džana ine dromeja, nesavo manuš alo hem phenda e Isuses: “Ka džav tuja kaj god tu džaja.”*

* 9,52 I Samarija inele regija/okrug maškari Galileja hem i Judeja. O Samarijanci na mangle pe e Jevrejencar. † 9,53 O Jerusolim inele glavno than kote o Jevreja slavinde e Devle. ‡ 9,54 O Jakov hem o Jovan phende adahar adalese so džande da o proroci sar o Ilija osudinde e manušen kola odbacinde e Devle (dikh ano2. Thag 1,10–12). § 9,55 phenda lenđe da nane šukar so adahar mislinena Ko original terđola: “ukorinda len”.

* 9,57 Akava značini da ov manglja te ovel e Isusesoro učeniko. † 9,58 O Isus phenda akaja izreka sar te sikaj e manuše sari adava kadi neko lesoro učeniko. Te adava manuš džala palo leste, možda ni ole naka ovel čer. ‡ 9,59 Nane jasno da li o dad adale manušesoro mulo i ov ka džal odmah te paruni le ili mangela te ačhol nesavo vreme đikote lesoro dad na merela i te šaj paruni le. Akatei poenta so adava manuš mangela te čerel nešto angleder so ka džal palo Isus. § 9,60 O Isus na mislini čačimase o mule ka parunen avere mulen. Kad phenela “mule” adava šaj te ovel: 1. metafora zako okola kola sigende ka meren, ili 2. metafora zako okola kola na džana palo Isus hem duhovnoi mule. Akatei poenta so o učeniko nisose na tromal te mukel te ačaj le adalestar te džal palo Isus. * 9,62 Nijekh kova kad orini, a dikhela napalal, našti te čerel o plugo te džal adari kaj valjani. Adava manuš valjani šukar te dikhel anglal te šaj šukar te orini. † 9,62 Đijekh manuš kova ulu e Isusesoro učeniko hem tegani mangela te irini pe ko purano dživdipe, nane korisno sar sluga e Devlese ko carstvo. * 10,1 eftavardešuduje Ano nesave grčka rukopisija terđola “eftavardeš.” † 10,2 O Isus vačeri da isi but manuša kolai spremna te đerdinen ko carstvo e Devlesoro, ali da nane dovoljno učenici te sikaven hem te pomožinen e manušende.

58 A o Isus phenda lese: “E lisicen isi jazbine hem e čirikljen gnezdija, a man, e Čhave e manušesere nane kaj te pašljarav mlo šero.”†

59 A avere manušese phenda: “Phir pala mande!”

A ov phenda: “Aš najangle, Gospode, te parunav mle dade.”‡

60 Tegani o Isus phenda lese: “Muk o mule te parunen ple mulen,§ a tu dža vačer oto carstvo e Devlesoro.”

61 A aver manuš phenda: “Ka phirav pala tute, Gospode, ali aš te džav te pozdravinav man mle čerutnencar.”

62 A o Isus phenda lese: “Nijekh kova dolela pe upro plugo te orini i onda dikhela napalal,* nane korisno zako carstvo e Devlesoro.”†

10

O Isus bičhali e eftavardešuduje učenikonen te mothoven dai o carstvo e Devlesoro paše

(Mt 11,21–27; 13,16–17)

1 Palo adava, o Gospod o Isus birinda avere eftavardešuduje* učenikonen hem bičhalđa len duj po duj angla peste ko sa o dizja hem o thana ko save manglja te džal. 2 Angleder so te džan, o Isus phenda lenđe: “I žetvai bari, a hari bučarne te čeden. Adalese, molinen e gospodare oti žetva te bičhali e bučarnen ki žetva pli.† 3 Džan! Ače, bičhalava tumen sar bakrorjen maškaro ruva. 4 Ma legaren tumencar

kesa e lovençar, ni torba dromese, ni buderi obuça. I ma našalen tumaro vreme ađahar so ka terđoven te vačeren nekasar odrumal.

⁵ I kad đerdinena ko nesavo čher, prvo vačeren: 'Mir akale čhereste!' ⁶ Te adari bešela o manuš kova mangela mir, tegani o mir, saveše tumen molinena, ka ačhol oleja; a te na manglja mir, tumaro mir ka irini pe tumenđe. ⁷ Kad avena ko nesavo čher, ma palo adava nakhen ko avera čhera. Ačhoven ko jekh than, han hem pijen adava so o čherutne ikalena angla tumenđe, ‡ adalese soi o bučarno dostojno pla plataće.

⁸ I ki savi diz đerdinena, a o dizutne priminena tumen, han okova so ikalena angla tumenđe. ⁹ Sasljaren e nambormen adari hem vačeren sarijenđe: 'Akaleja mothovaja tumenđe dai paše o carstvo e Devlesoro!' ¹⁰ A ki savi diz đerdinena, a o dizutne na priminena tumen, iklinđoj ko glavna droma e dizjakere, vačeren: ¹¹ 'Hem i prašina tumara dizjakiri, savi dolinđa pe ko amare pre, amen kosaja laš sar znako da o Devel ka sudini tumenđe.* Ali te džanen da o carstvo e Devlesoro alo paše!' ¹² Vačerava tumenđe da ko dive kad o Devel ka sudini e manušenđe, po lokhe ka ovel zako manuša tari Sodoma† negoli zako manuša tari adaja diz."

O Isus ukorini e dizjen save na priminena lesoro lafi

(Mt 11,20-24)

¹³ "Jao tumenđe, manušalen taro Horazin! Jao tumenđe, manušalen tari Vitsaida! Te oven ine čudesija maškaro manuša taro Tir hem taro Sidon‡ save ule maškara tumenđe, pana angleder ka kajinen pe ine, bešindoj ano šeja oto kanaj hem ano pepeo.Š ¹⁴ Ali e manušenđe taro Tir hem taro Sidon ka ovel po lokhe ko Sudo negoli tumenđe. ¹⁵ A tumen, manušalen taro Kafarnaum, ma mislinen da o Devel ka povazdel tumen đī o nebo; đī o than e mulengoro* isi te peraj tumen.

¹⁶ Tegani phenđa e učenikonenđe: Kova šunela tumen, man šunela, a kova odbini tumen, man odbini. A kova odbini man, odbini e Devle kova bičhalđa man."

O Isus sikaj e učenikonen saveše više te radujinen pe

¹⁷ Kad o eftavardešuduj učenici irinde pe oto drom radosna, phende e Isuses: "Gospode, hem o demonja šunena amen kad naredinaja lende ano to anav!"†

¹⁸ A o Isus ko adava phenđa lende: "Dikh!jum e Sotone sar perela taro nebo sar munja.‡ ¹⁹ Eče, dinđum tumen vlast te gazinen upro sapa hem o škorpijeŠ hem upro sa o zoralipe e neprijateljlesoro e Sotonesoro hem ništa naka ovel tumenđe. ²⁰ Ali ma edobor radujinen tumen zako

‡ **10,7** O Isus na phenđa da on valjani te ačhoven ano adava čher sa adava dive, nego da valjani te soven ano isto čher đijekh rat đikotei adari; šaj te phenel pe hem ađahar: "Ma soven đijekh rat ano aver čher." Š **10,11** "Te kosel pe i prašina taro pre": ani kultura e jevrejengiri adava značinđa nešto simbolično. Dikh i fusnota ko Lk 9,5 * **10,11** Akavai simbolično čeriba saveja mothovena da odbacinena adala dizjakere manušen; šaj te phenel pe hem ađahar: "Sar tumen amen so odbacinden, i o Devel u potpunosti odbacini tumen." † **10,12** O Devel e jagaja tharđa e manušen ani diz Sodoma adalese so inele but bišukar (dikh 1. Mojs 19,24-28). ‡ **10,13** O manuša kola živinde ano Horazin hem ani Vitsaida inele Jevreja i valjande te adžiceren e Mesija. O manuša kola živinde ano Tir hem ano Sidon na inele Jevreja adava načini da on na adžicerde te avel o Mesija. Okova so o Isus akate vačeri adavai da čak hem okola kola nane Jevreja valjani te pendžaren dai ov o Mesija adalese so čerđa sa adala čudesija. Š **10,13** bešindoj ano šeja oto kanaj hem ano pepeo Ko adava vreme adeti saveja o manuša mothovena dai tužna hem dai lende žao zako pumare grehija inele te bešen ano šeja save inele hrapava hem neudobna hem te čhoren upra pumende pepeo. * **10,15** than e mulengoro Ko original terđola: "Had". O anava "Had" hem "Šeol" ani Biblija koristinena pe zako meriba hem zako than kote o duše e manušengere džana kad merena. † **10,17** Akate kad phenela pe "anav", mislini pe upro e Isusesoro zoralipe hem upro lesoro autoritet. ‡ **10,18** O Isus koristini akaja uporedba te phenel so o Devel pobedini ine e Sotone dok lesere 72 učenici propovedinde ano dizja. Ili avere lafencar, o Sotoni pelo sar so taro nebo i munja khuvela natele. Š **10,19** sapa hem o škorpije O Isus verovatno uporedini e sapen hem e škorpijen e demonencar sar soi okola savendar o učenici vačerenena ko Lk 10,17. O demonjai sar o sapa hem o škorpije adalese soi opasna hem čerena bišukaripe e manušenđe.

adava so o bišukar duhija šunena tumen, nego više radujinen tumen adalese soi tumare anava zapisime ko lil e Devlesoro ano nebo.”*

Blagoslovimej okola kola šunena e Isusesoro lafi

(Mt 11,25-27; 13,16-17)

²¹ I tegani o Isus radujinda pe ano Sveto Duho hem phenda: “Hvalinava tut, Dade, Gospode e nebosoro hem e phuvjakoro, so garavdan o čačipe okolendar kola pes dikhena sar mudronen hem džanden, a mothovdan okolende kolai sar čhavore.† Oja, Dade, džanav da čerđan adava adalese so adahar mangljan.”

²² Tegani o Isus phenda okolende so inele adari: “Mlo Dad sa‡ muklja maje ko vasta. Niko na džanel e Čhave, sem o Dad; hem niko na džanel e Dade, sem o Čhavo hem okola kolende o Čhavo mangela te mothoj le.”

²³ Tegani irinda pe nakoro učenici hem samo olende phenda: “Blago e manuŝende kola dikhena adava so tumen dikhena! ²⁴ Vačerava tumende da but proroci hem carija mangle te dikhen man, ali na dikhle man; hem mangle te šunen man, ali na šunde man!”

O Isus sikaj e učitelje e Mojsijasere zakonestar sar te dobini o večno dživdipe
(Mt 22,34-40; Mk 12,28-31)

²⁵ I dikh, jekh dive sar o Isus sikaj ine, nesavo učitelj e Zakonestar uštinoš te pučel le nešto sar te iskušini le, i pučlja:

* **10,20** anava zapisime ko lil e Devlesoro ano nebo. Ano nebo o Devel pisinda ko lil o anava sarijengere kola ka dobinen o večno dživdipe. Akale lilestar vačeri pe hem ko Ps 69,28; Fil 4,3; Jev 12,23; Pučar 3,5; 13,8; 17,8; 20,12; 20,15; 21,27. † **10,21** Akava odnosini pe upro okola kolen možda nane but obrazovanje, ali spremnai te prihvatinen e Isusesoro sikaviba adahar sar o čhavore kad spremno šunena okolen kolende verujinena. ‡ **10,22** sa i vlast, o čačipe, o džandipe. § **10,25** uštino Ano Izrael ko adava vreme, o učitelj hem o učenici bešena ine dok ov ine sikaj len. Kad o učeniko mangela ine nešto te pučel, valjani te uštel ko pre. * **10,27** Mang ili “čumudin” † **10,27** I naredba ano 10,27a-b avela oto 5. Mojs 6,5. I naredba ano 10,27c avela oto 3. Mojs 19,18. Akalai duj lila (5. Mojs hem 3. Mojs) kotora oto Zakoni savo o Devel dinda e Mojsijase. O duj naredbe šaj te arakhen pe hem ano Mt 22,37-39 hem ano Mk 12,30-31. ‡ **10,29** Akava manuŝ manglja te džanel kas valjani te volini, ili avere lafencar: “Kas valjani te dikhav sar mle pašutne hem te mangav le sar korkore man?”

§ **10,31** svešteniko Jevrejsko svešteniko inele manuŝ kova dinda žrtve e Devlese ko than e manuŝengoro. Ov predstavinda e manuŝen e Devlese. * **10,32** levit O Levitija inele manuŝa oto pleme e Levijesoro kola pomožinde e jevrejengere sveštenikonon ano Hram. † **10,33** Samarijanco O Samarijanci inele e jevrejengere potomci kola lelje pe avere narodoja. On na slavinde e Devle ko Jerusalm sar so o Jevreja. O Jevreja inele holjame upro Samarijanci hem na verujinde da o Samarijanci inele e Devlesoro narodo. ‡ **10,34** I mol koristinda pe te kosel pe i rana, a o ulje verovatno koristinda pe te na inficirini pe i rana.

“Učitelju, so valjani te čerav te dobinav o večno dživdipe?”

²⁶ A o Isus phenda lese: “Soi pisime ano e Mojsijasoro zakoni? So čitineja adari?”

²⁷ I ov phenda e Isusesese:

“Mang* e Gospode te Devle sa te vileja, sa te dušaja, sa te zoralipnaja hem sa te gođaja; hem mang te pašutne sar korkore tut.”†

²⁸ Tegani o Isus phenda lese: “Šukar phenda. Čer adahar hem ka ovel tut o večno dživdipe.”

²⁹ Ali o učitelj e Zakonestar manglja te opravdini pe i pučlja e Isuse: “A kovai mlo pašutno?”‡

³⁰ A ko adava, o Isus phenda lese akaja priča: “Nesave manuŝe, sar ine huljela tari diz Jerusalm ki diz Jerihon, dolinde o čora. On lelje lestar sa, di o šeja. Edobor marde le da o manuŝ samo so na ine te merel. Tegani o čora cidinde pe olestar, a o manuŝ pašlilo ko drom hem na džanda pese.

³¹ Na nakhlo but, i nekotar adale dromeja sar huljela ine nesavo sveštenikoš, dikhlja e manuŝe sar pašljola ko drom i nakhino avrethar. ³² Adahar da nesavo levit:* alo di adava than kote o manuŝ pašljola, dikhlja le i nakhino oti aver strana adale dromesiri.

³³ A inele nesavo Samarijanco† savo džala ine adale dromeja. Kad reslja di ko than kote o manuŝ pašljola, dikhlja le,

i pelo lese žal olese. ³⁴ Tegani o Samar-
ijanco alo di o manuš, čhorda ulje hem
mol upro lesere rane te kosel len[‡] hem
pačarda len. I vazdinda le upro plo her
hem legarda le ko čher kote lovenđe šaj
te hal pe hem te sovel pe, i adari brininda
pe olestar. ³⁵ Tejsato dive o Samarijanco
ikalda duj denarijaš hem dinda ko manuš
kasoro inele o čher hem phenda lese:
'Brinin tut akale manušestar, i sa so ka
trošine buderi, ka irinav će kad ka irinav
oto drom.' "

³⁶ Tegani o Isus pučlja e učitelje e Za-
konestar: "So tu pheneja? Kova akale tri-
nendar mothovđa pe sar pašutno okolese
kole dolinde o čora?"

³⁷ A ov phenda: "Okova kova mothovđa
lese milosrđe."

Tegani o Isus phenda lese: "Oja, akana
dža hem čer ađahar!"

E Isusesoro lafi ko prvo than

³⁸ I sar o Isus hem lesere učenici džana
ine dromeja di ko Jerusolim, đerdinde ko
nesavo gav. Adari živinda nesavi đuvli
palo anav Marta. Oj vičinda len kora
peste ko čher hem lelja te čerel lende
hajbnase. ³⁹ Ola inele phen palo anav
Marija, koja beštini uzalo e Gospodesere e
Isusesere pre hem šunda lesoro lafi. ⁴⁰ A
i Marta sa ki sig dikhela ine te kandel, i
ali uzalo Isus hem pučlja le: "Gospode, so
tu pheneja? Šukar li adava so mli phen
muklja man korkora te kandav? Phen
laće te pomožini maje."

⁴¹ A o Gospod phenda laće: "Marto,
Marto! Brinineja tut hem uznemirineja
tut zako but so, ⁴² a samo jekh valjani.
I Marija birinda te čerel šukar stvaru,
adalese naka ačhavav la adalestar."

§ **10,35** duj denarija Duj denarija inele duj srebrna kovanice. Ko adava vreme, zako duj denarija o bučarno valjanda duj dive te čerel buti. * **11,2** 1. Akava značini: "Nek to anav ovel priznajime sar sveto" ili "Molinaja o manuša te poštujuinen to sveto anav" ili "Sare te poštujuinen tut, adalese so injan sveto." 2. E Jevrejende o anav e manušesoro predstavinda e manuše. Kad o manuša poštujuinde nekasoro anav, adava inele isto sar kad poštujuinena ole. † **11,2** Akava značini te barjol hem te širini pe e Devlesiri vladavina ki phuv. ‡ **11,4** sar so hem amen oprostinaja ili "hem amen te oprostina." § **11,4** Ko original terđola: "hem ma legar amen ano iskušenje." * **11,8** O Isus vaćeri akaja priča sar te sikaj kroz i uporedba da tumaro amal ka pomožini tumende te isi tumen bari potreba hem molinena le više puti zako pomoć. Ko esavko način o Devel ka del tumen okova so tumende valjani te pučljen le uporno. Te čak o komšija, kova na volini tut, ka del tut okova so valjani će kad bizi lađ rodeja, kobor više o Devel, kovai šukar dad hem kova volini tut, ka del tut okova so valjani će kad bizi lađ molineja le.

11

*O učeniko pučela e Isuse te sikaj len
sar te molinen pe*

(Mt 6,9-13; 7,7-11)

¹ I kad jekhvar o Isus završinda e molit-
vaja, jekh lesere učenikonendar phenda
lese: "Gospode, sikav amen te molina
sar so o Jovan o Krstitelj sikavđa ple
učenikonen."

² Tegani o Isus phenda lende: "Kad
molinena, vaćeren:

'Dade Devla! Barjaraja to sveto anav!*

To carstvo te avel!†

³ De amen maro đijekh dive!

⁴ Oprostin amende amare grehija

sar so hem amen oprostinaja[‡]
đijekhese kova grešinda premala
amende!

Hem cide amen taro iskušenje!Š' "

⁵ Tegani o Isus phenda lende: "Zamisli-
nen da ki ekvaš i rat džana koro tumaro
amal te phenen lese: 'Amala, te de man
trin mare, i ka irinav će. ⁶ Mlo amal alo
oto drom kora mande, a nane man so te
ikalav anglo leste!' ⁷ A ov od andral te
phenel: 'Ma uznemirin man! O udarai
phandle, a mle čhavorei mancar ko than e
pašljojbnasoro hem sovena. Našti akana
te uštav te dav tut!' ⁸ Vaćerava tumende:
te na uštino te del le adalese soi lesoro
amal, ka uštel hem ka del le sa so valjani
adalese so lesere amale nane lađ te ovel
uporno.*

⁹ Vaćerava tumende: Mangen hem ka
del pe tumende! Roden hem ka arakhen!
Khuven hem ka phravel pe tumende!

¹⁰ Adalese so đijekh kova mangela, prim-
ini; hem kova rodela, arakhi; hem kova
khuvela, ka ovel lese phravdo.

¹¹ A kova dad tumendar: kad lesoro
čhavo ka rodel lestar ine maće, ka del

le sape? ¹² Ili kad ka rodel jaro, ka del le škorpija? ¹³ Kad tumen, kola injen bišukar, džanen te den šukar darija tumare čhavenđe, kobor više tumaro Dad taro nebo ka del e Svetone Duho okolende kola rodna olestar.”

O Isus kandela pe e Devlesere zoralipnaja, a na e bengesere

(Mt 12,22–30; Mk 3,22–27)

¹⁴ I jekh dive o Isus ispuđinda e demone kova čerela ine jekhe manuše te našti vaćeri. Kad iklilo o demoni, o manuš lelja te vaćeri. I o manuša kola inele adari inele zadivime, ¹⁵ ali nesave olendar vaćerde: “E Veelzevulesere,† e demonengere šerutnesere, zoralipnaja ispuđini e demonen!” ¹⁶ A avera iskušinde e Isuse ađahar so rodinde lestar te čerel čudo‡ saveja ka mothoj da o Devel bičhalđa le.

¹⁷ Ali o Isus džanda lengere mislija, i phenda lenđe: “Đijekh carstvoš savoi ana peste ulavdo ka properel, hem o čher* ano savo nane sloga ka perel. ¹⁸ Tei e Sotonesoro carstvo ana peste ulavdo,† sar onda pana trajini? Akava vaćerava adalese so tumen phenena da e Veelzevulesere zoralipnaja ispuđinava e demonen. ¹⁹ A te me e Veelzevulesere zoralipnaja ispuđinava e demonen, kasere zoralipnaja tumare ućenici ispuđinena len?‡ Adalese on ka dokažinen tumende da na injen u pravu. ²⁰ Ali te e Devlesere zoralipnajaš ispuđinava e demonen, onda o carstvo e Devlesoro alo maškara tumende.”

O Isus po zoralo e Bengestar

† **11,15** E Veelzevulesere Veelzevul inele dujto anav zako Sotoni ili zako Beng. Ponekad pisini pe hem “Vaal-Zevuv.” Akava anav doslovno značini “gospodari e maćijengoro”, so značini “vladari upro demonja.” Akavai anav povezime e anaveja oto hovavno devel “Vaal-zevuv” taro Ekron (dikh 2. Thag 1,2, 3, 6) ‡ **11,16**

te čerel čudo Ko original terđola: (te del len) znako taro nebo. § **11,17** carstvo Akate o “carstvo” vaćeri e manušendar ano leste: “Te o manuša oto nesavo carstvo marena pe maškara pumende, on ka uništinen pumaro carstvo.” *

11,17 o čher Akate o “čher” vaćeri e porodiciar: “Te o čherutne maškara pumende marena pe, lengiri porodica ka ovel uništine.” † **11,18** e bengesor carstvo ana peste ulavdo Ko original terđola “Sotoni.” Akate o “Sotoni” vaćeri e demonendar, kola služinena e Sotone, hem e Sotonestar: “Te o Sotoni hem o članovija oto leso carstvo marena pe maškara pumende, leso carstvo naka trajini.” ‡ **11,19** Adalese so hem on (e farisejengere ućenici) čerena isto adava (ispuđinena e demonen). § **11,20** e Devlesere zoralipnaja Ko original

terđola: “e Devlesere najaja” (dikh2. Mojs 8,19). * **11,21** O Sotoni † **11,22** Akate vaćeri pe e Isusestar kova pobedini e Sotone hem lesere demonen sar dai o Isus po zoralo manuš kova lela adava soi e zorale manušesor.

‡ **11,23** O Isus vaćeri oto čediba e ućenikonengoro kola phirena palo leste. “Ko na terini e manušen te aven hem te phiren pala mande, ov terini len te džan dur mandar.” § **11,24** ano manuš kolestar ikliljum Ko original

terđola: “mle čhereste kotar ikliljum.” * **11,25** sar čučo čher savoi šulavdo hem namestime Adava značini dai adava čher spremno te šaj neko te živini adari.

²¹ O Isus phenda hem akava: “Kad okova kovai zoralo hem naoružime* pazini plo boro, leso barvalipei osigurime. ²² Ali kad avela o po zoralo lestar, ka pobedini le hem ka lel leso oružje upro savo inole nada hem ka ulaj plencar adava so lelja e bizoralestar.†

²³ Ko nane mancar, ovi protiv mande. I ko na čedela mancar, ov čorela.”‡

O Isus upozorini da o bišukar duho šaj te irini pe ano manuš

(Mt 12,43–45)

²⁴ Tegani o Isus phenda: “Kad o bišukar duho ikljola taro manuš, džala ko šuke thana rodindoj kote šaj te odmorini. Kad na arakhi le, vaćeri: ‘Ka irinav man ano manuš kolestar ikliljumš.’” ²⁵ O bišukar duho irinda pe hem arakhlja dai adava manuš sar čučo čher savoi šulavdo hem namestime*. ²⁶ Tegani džala hem lela efa avere duhen po bišukaren pestar hem đerdinena ano manuš hem ačhona adari. I ko kraj adale manušese ovela po bišukar nego angleder.”

Blagoslovime i o poslušna e Devlese

²⁷ I sar o Isus vaćeri ine adava, nesavi đuvli oto narodo vičinda: “Bahtali i đuvli koja akharđa tut ano vodi hem dinda tut čuči!”

²⁸ A o Isus phenda: “Po bahtalei okola so šunena o lafi e Devlesoro hem čerena le!”

O Isus po baroi e Jonastar hem e Solomonestar, a o manuša na šunena le

(Mt 12,38–42; Mk 8,12)

29 Sar čedela pe ine po baro narodo, o Isus lelja te vačeri: "Akajai generacija bišukar. Rodela mandar znako,[†] ali nisavo znako naka del pe laće sem adava so inele e prorokose e Jonase.[‡] 30 Sar so adava so ulo e Jonase inele znako e manušenđe kola živinde ki diz NinivaŠ da o Devel bičhalđa le, ađahar hem so ka ovel maje, e Čhave e manušeserese, ka ovel znako akala generacijaće da o Devel bičhalđa man.*

31 Ko dive kad ka ovel e Devlesoro sudo, i carica koja angleder vladinđa ki južno phuv[†] ka uštel hem ka osudini e manušen oti akaja generacija, adalese so tari durutni phuv ali te šunel e Solomonesiri mudrost, a akatei tumencar neko po baro e Solomonestar, a tumen na mangena te šunen! 32 Ko dive kad ka ovel e Devlesoro sudo, o manuša kola živinde ani purani diz Niniva ka ušten hem ka osudinen akala generacija, adalese so on pokajinde pe kad o Jona propovedinđa, a akatei tumencar neko po baro e Jonastar, a tumen pana na pokajinden tumen!"

E Isusesoroi sikaviba svetlost e manušenđe
(Mt 6,22-23)

33 "Niko na tharela i svetiljka hem te čhivel la ko garavdo than ili talo čaro, nego čhivela la ko than zaki svetiljka te šaj dikhen o svetlost okola kola đerdinena.[‡] 34 Ti jakhi sar svetiljka te telose. Kadi ti jakh šukar, sai to telo osvetlime. A kadi ti jakh bišukar, hem

to teloi ani tomina.Š 35 Adalese, pazin da o svetlost so mislineja dai ana tute nane tomina. 36 Tei sa to telo pherdo oto svetlost, bizo jekh kotor oti tomina, tegani sa to dživdipe ka ovel osvetlime sar kad i svetiljka osvetlini tut."

O Isus kritikujini e verakere vođen soi pobožna samo od avrijal

(Mt 23,1-36)

37 Kad o Isus vačerđa adava, nesavo fariseji vičinđa le te hal maro koro leste. I o Isus đerdinđa lese ko čher hem čhivđa pe uzalo astali. 38 A o fariseji dikhindoj adava, čudinđa pe so o Isus na thovđa ple vasta angleder o hajba, palo adeti e jevrejengoro.* 39 A o Gospod o Isus phenđa lese: "Oja, tumen o fariseja kosena i šolja hem o čaro od avrijal, a pherđen len tumara pohlepaja hem bišukaripnaja. 40 Hulavonalen! Nane li o Devel okova kova čerđa e manuše, kova džanel le hem od avrijal hem od andral?[†] 41 Akavai po šukar: den e čororende sar milostinja okova so isi tumen, so halane ičerenano šolje hem ano čare, i ka oven čista hem od andral hem od avrijal.[‡]

42 Ali jao tumenđe e farisejende so dena e Devlese dešto kotor oto začinjaŠ hem oto sa o povrće, a ačhavđen te čeren averenđe okova soi pošteno hem te mangel e Devle. Valjani te den o dešto kotor, ali na troman te bistren te čeren adava soi po bitno.*

43 Jao tumenđe e farisejende so volinena te bešen ko anglune thana ano

[†] 11,29 Sar dokaz da o Devel bičhalđa man [‡] 11,29 O Jona inele proroko ano Purano zavet (dikh Jona 1,7; 2,10; Mt 12,40). Palo trin dive dživdo iklilo taro vođi e bare mačhesoro, sar o Isus so ka ikljol taro grobo o trito dive.

§ 11,30 O manuša kolende o Jona propovedinđa inele but bišukar. Živinde ki Niniva, ki glavno diz e Asirijakiri, hem inele bare neprijatelja e Izraelese (dikh Jona 3). *

11,30 Ko original terđola: "Sar so o Jona inele znako e Ninivljanenđe, ađahar hem o Čhavo e manušesoro ka ovel znako akala generacijaće." [†] 11,31 Carica oti Saba (avdisutni phuv Jemen) putujinđa prekalo 1500 kilometarija te šunel e Solomonesiri mudrost. Živinđa 1.000 berš angleder e Isusestar (dikh 1. Thag 10,1-13; 2. Dnev 9,1-12). [‡] 11,33 O stihija 33-36 oni metafora savaja o Isus vačeri ple sikavibnastar dai "svetlost" zako savo mangela lesere učenici te oven poslušna hem te ulaven le averencar. Ov vačeri e manušendar kola na džanen ili na prihvatinena lesoro sikaviba dai ani "tomina".

§ 11,34 Adava značini: Kad neko prihvatin e Isusesoro sikaviba, ka haljol o čačipe e Isusestar hem zbog adava ka čerel soi šukar. A kad neko na prihvatin e Isusesoro sikaviba, ačhola ano bidžandipe e čačipnastar oto Isus.

* 11,38 E Jevrejen inele pravilo o manuša te thoven pumare vasta sa đ i o kunja sar te oven čista palo adeti anglo Devel. [†] 11,40 O Isus pučela akava te ukorini e farisejen so na haljovena dai e Devlese bitno okova soi ano lengere vile. [‡] 11,41 i ka oven čista hem od andral hem od avrijal Ko original terđola: "I sa ka ovel tumenđe čisto."

§ 11,42 oto začinja Ko original terđola: "oti nana hem oti ruta". * 11,42 Ko original terđola: "Adava valjanden te čeren, a okova te na bistren te čeren."

sinagoge hem so volinena kad o manuša, pherde poštujiba premala tumende, pozdravinena tumen ko trgija. ⁴⁴ Jao tumende adalese so injen sar o bioznačime grobija upra savende o manuša phirena, a na džanen.”†

⁴⁵ Tegani nesavo oto učitelja e Zakonestar phenda e Isuse: “Učitelju, hem amen vredineja adale lafencar.”

⁴⁶ A o Isus phenda: “Jao hem tumende, učiteljalen e Zakonestar! Čhivena upro manuša pharipa but phare te akharen ađahar so dena len pravilja save našti te ičeren, a ni najeja na mangena te mrdinen te pomožinen lende te akharen adava pharipe. ⁴⁷ Jao tumende, adalese so vazdena spomenici e prorokonende kolen tumare pradada mudarde. ⁴⁸ Adaleja mothovena da odobrinena adava so čerde tumare pradada: on mudarde len, a tumen vazdena lende spomenici.‡ ⁴⁹ Adalese o Devel mudro vačerda tumendar: ‘Ka bičhalav lende prorokonem hem apostolen. Nekas olen dar ka mudaren, a nekas ka progoninen.’

⁵⁰ Akala generacijatar ka rodel pe o rat sa e prorokonengoro savo thavdinda pana taro čeriba e phuvjakoro, ⁵¹ pana taro rat e Aveljesoro sa di o rat e Zaharijasoro,§ kova inele mudardo maškaro žrtveniko hem i svetinja ano Hram. Oja, vačerava tumende, akaja generacija ka

ovel osudime zako adava rat so thavdinda!*

⁵² Jao tumende, učiteljalen e Zakonestar! Adalese so e narodostar garavden o ključo oto džandipe e Devlesere carstvostar. Korkore na đerdinden maškaro adava udar hem na mukljen te đerdinen ni okola kola mangle te đerdinen.”†

⁵³ I kad o Isus ikילו adathar, o učitelja e Zakonestar hem o fariseja ani bari holi lelje te protivinen pe hem te pučen le but so. ⁵⁴ On dikhle te dolen le ko bišukar lafi sar te šaj tužinen le.

12

O Isus vačeri ple učenikonende te na oven dujemujengere
(Mt 10,26-27)

¹ I kad čedinde pe nekobor hiljade manuša, edobor but inele da terdine jekh upra avereste, o Isus prvo lelja te vačeri ple učenikonende: “Arakhen tumen taro kvasco e farisejengoro, te na oven dujemujengere sar soi on.* ² Sa soi garavdo ka arakhel pe; sa soi garavdipe ka šundol pe.† ³ Adalese, sa so vačerden ani tomina, ka šundol pe ano svetlost; hem so pohari vačerden ko kan ano sobe, ka vačeri pe taro krovija‡ sare te šunen.”

† **11,44** Akala grobija inele handle rupe ko than kote e mulesoro telo inele parume. Na ine len parne bara save inače o manuša čhivena ine upro grobija te šaj avera dikhlen len. Kad o Jevreja phirena ine prekalo grobo, tegani ovena ine nečista palo adeti. Akala bioznačime grobija čerena len ine slučajno te oven nečista.

‡ **11,48** O Isus ukorini e farisejen hem e učiteljen e Zakonestar. On džanen zako mudariba e prorokonengoro, ali na osudinena pumare pradaden zako adava so mudarde e prorokonem. Averčhane: “So te osudinena tumare pradaden, tumen odobrinena adava so čerde hem složinena tumen olencar ko adava te na oven poslušna e prorokonengere lafende.” § **11,51** O Avelj inele prvo manuš kova inele mudardo ko Purano zavet (1. Mojs

4,1-16), a o Zaharija inele zadnjo manuš kova inele mudardo ko Purano zavet (2. Dnev 24,20-22). * **11,51** O mulei proroci jedina kolen poštujinena! Sar so lengere preci na šunde e prorokonem ano Purano zavet, ađahar hem akala fariseja hem o učitelja e Zakonestar na šunena e Isuse hem naka šunen e apostolen kolen o Isus ka bičhali. Ka avel kraj zako strpljenje e Devlesoro hem ov konačno ka sudini e Izraelese zako sa o berša so odbacinde lesoro lafi. † **11,52** O Isus vačeri e Devlesere čačipnastar sar te phene dai ano čher ko savo o učitelja na mangena te đerdinen, ali na mukena ni averende te ovel len o ključo te šaj đerdinen. Akava značini da o učitelja na džanen čačimase e Devle, ali hem na mukena ni averen te upoznajinen le. * **12,1** Sar so o kvasco širini pe maškaro sa o humer, lengoro licemerje širinda pe maškari sa i zajednica. “Arakhen tumen taro licemerje e farisejengoro, savoi sar kvasco” ili “Pazinen te na oven licemerna sar o fariseja.” Lengoro bišukar ponašiba utičini upro sarijende isto ađahar sar so o kvasco utičini upro humer. † **12,2** Averčhane: “Ma oven sar olende, adalese so o Devel ka pučari sa so o manuša akana učarena. O manuša ko kraj ka dodžanen sa so dijekh manuš garaj.” ‡ **12,3** O čhera ano Izrael inolen ravna krovija, i o manuša šaj ine te ušten hem te terđoven upro lende.

Ma daran, adalese so injen dragocena e Devlese

(Mt 10,28-33; 12,31-32; Mk 3,28-29)

⁴ "Ali phenava tumenđe, amalalen: ma daran okolendar kola šaj te mudaren samo o telo, adalese so više adalestar naka šaj te dukhaven tumen. ⁵ A ka phenav tumenđe kastar te daran: te daran taro Devel kas palo mudariba isi zoralipe te frdel ano pakao. Oja, vačerava tumenđe, olear te daran!

⁶ Na biknela pe li pandž čiriklja zako samo duj najtikore kovanice? A palem nijekh olendar nane bisterdi anglo Devel. ⁷ A o Devel čak džanel kobor bala isi tumen ko šero.Š Adalese, ma daran! E Devlese injen po dragocena negoli but čiriklja!"

Na valjani te dara te priznajina e Isuse anglo manuša

(Mt 10,32-33; 12,32; 10,19-20)

⁸ "A vačerava tumenđe: Đijekh kova anglo manuša ka priznajini dai mlo, me, o Čhavo e manušesoro, anglo anđelja e Devlesere ka priznajinav dai ov mlo. ⁹ A te odrekninđa pe neko mandar anglo manuša, hem me ka odrekninav man olear anglo anđelja e Devlesere. ¹⁰ I te vačerđa neko lafi protiv mande, protiv o Čhavo e manušesoro, ka ovel lese oprostime; ali naka ovel oprostime okolese kova hulini upro Sveto Duho.*

¹¹ A kad ka anen tumen anglo sudo ko sinagoge, anglo vladarija hem o vlastija, ma oven zabrinuta sar hem soja te brani-nen tumen, so te vačeren! ¹² Adalese so tegani o Sveto Duho ka sikaj tumen so te vačeren."

O Isus vačeri te na ova pohlepna

¹³ Tegani neko oto narodo phenđa e Isuses: "Učitelju, vačer mle phralese te

ulaj mancar okova so ačhavđa amende amaro dad."

¹⁴ A o Isus phenđa lese: "Manušeja, ko čhivđa man te ovav sudija ili delioco upra tumende?" ¹⁵ Tegani phenđa sarijende: "Arakhen tumen hem ciden tumen tari pohlepa. I sa edobor barvalipe te ovel e manuše, lesoro dživdipe na avela oto adava so isi le."

¹⁶ Tegani o Isus phenđa lenđe akaja priča: "Nesave barvale manušesiri phuv bijandā but bijandipe. ¹⁷ I ov mislinđa pe ana peste: 'So te ćerav? Nane man edobor baro than kote te čhivav i žetva mli.' ¹⁸ I phenđa: 'Akava ka ćerav! Ka peravav mle purane šupe hem ka vazdav po bare, i adathe ka čhivav sa o điv hem sa soi mlo. ¹⁹ Tegani ka vačerav korkoro maje da isi man baro barvalipe bute beršende. Ka šaj te odmorinav, te hav, te pijav, te uživinav!'

²⁰ Ali o Devel phenđa lese: 'Hulavona! Akaja rat ka mere!† A sa adava so spremindan, kasoro ka ovel?'

²¹ Ađahari okolese kova pese čedela blago ki phuv, a na barvaljola okoleja soi šukar e Devlese ano jača."

O Devel dela ple učenikonenđe okova so valjani lenđe zako dživdipe

(Mt 6,25-34)

²² Tegani o Isus phenđa ple učenikonenđe: "Adalese vačerava tumenđe: ma oven zabrinuta zako tumaro dživdipe: ka ovel tumen li so te han; ni zako tumaro telo: ka ovel tumen li so te urjen. ²³ Adalese soi o dživdipe po bitno e hajbnastar hem tumaroi telo po bitno e šejendar.‡ ²⁴ Dikhen e gavranen!Š Ni sejinena ni čedena, nane len ni šupa kote te čhiven o điv, a palem o Devel parvari len. A tumen injen e Devlese po vredna e čirikljendar! ²⁵ A kova

Š **12,7** Amaro pouzdanje šaj te ovel ano Devel. Ov džanel but više nego so amen džanaja. Na džanaja čak ni kobor bala isi amen ko šero, ali o Devel džanel adava hem više adalestar. * **12,10** okolese kova hulini upro Sveto Duho Averčhane: "okolese kova namerno na priznajini e Svetone Duhosiri buti." † **12,20** Akaja rat ka mere Ko original terđola: "Akaja rat ka rodel pe tutar ti duša!" ‡ **12,23** O Devel dinda tumen hem tumaro dživdipe hem tumaro telo. Adalese šaj te verujinen lese da ka del tumen hem okova so valjani tumenđe zako dživdipe. § **12,24** O manuša so šunena ine e Isuse, smatrinena ine so o gavranja nane korisna adalese so o Jevreja našti ine te han adaja vrsta čirikljen. * **12,25** hari Ko original terđola "kuni". Akava pučibai metafora adalese soi kuni mera zaki dužina, a na zako vreme. I slikai adaja dai o dživdipe e manušesoro izdužime sar phal, sar thulo thav ili sar nesavo aver fizičko predmeti.

tumendar šaj adaleja so brinini pe te produžini hari plo dživdipe?*

²⁶ Znači te našti ni adava najhari te ćeren, sose onda injen zabrinime zakó bilo so aver?

²⁷ Dikhen o divlja luludá sar barjona. Na ćerena buti, čak na sivenafse šėja, a vaćerava tumende da ni o caro o Solomon, kova inele but barvalo, na inole edobor šuže šėja sar jekha olendar. ²⁸ Te o Devel adahar šukar urjavela i čar ko polje savi avdive adari, a tejsa frdela pe ani jag, kobor li više tumende ka del šėja, tikora verakere manušalen! ²⁹ Tumen ma oven zabrinuta zakó adava so ka han hem so ka pijen, ³⁰ adalese so adava rodена okola kola na džanen e Devlese. Tumaro Dad, o Devel, džanel da valjani tumende sa adava. ³¹ Nego roden o carstvo e Devlesoro,† a ov ka del tumen sa adava so valjani tumende!

³² Ma daran, mle učenikonalen!‡ Tumare Dadesiri volja inele te del tumen o carstvo.§

³³ Bikninen so isi tumen hem o love den e čororende! Ćeren tumende kese zakó love save na properena hem barvalipe ko nebo savo nikad na tikorini. Niko naka šaj te avel adari te čorel tumaro barvalipe hem nijekh moljco naka uništini le. ³⁴ Adalese so tumaro vilo* ka ovel adari kaj tumaro barvalipe.”

Oven spremna zakó dujto aviba e Gospodesoro e Isusesoro (Mt 24,45–51)

³⁵ O Isus ple učenikonende phenda hem akava: “Oven spremna, urjavde zaki buti hem tumare svetiljke te oven tharde, ³⁶ sar sluge kola adžicerena ple gospodare te irini pe čhere taro bijav. Kad irini pe o gospodari hem kad khuvela ko udar, o slugei spremna te phraven lese. ³⁷ Blago okole slugende kolen o gospodari, kad ka avel, ka arakhi len džangale sar adžicerena le! Čaće, vaćerava tumende,

ov, o gospodari, ka phandel pe i kecelja, ka bešljaćeri len te han hem ka kandel len. ³⁸ Blago e slugende kolen o gospodari ka arakhi džangalen čak hem te alo ki ekvaš i rat ili anglo disljojba.

³⁹ Ali akava te džanen: te o čherutno džanel ine ko savo sati avela o čor, naka mukel lese ine te đerdini ko čer te čorel. ⁴⁰ Hem tumen oven spremna, adalese so me, o Čhavo e manušesoro, ka avav tegani kad na nadinena tumen!”

⁴¹ Tegani o Petar pučlja e Isuse: “Gospode, vaćereja li akala uporedbe samo amende e učenikonende ili sarijende?”

⁴² O Gospod o Isus phenda: “Kovai, onda, verno hem mudro upravniko kas o gospodari ka čhivel upreder ple sluge te del len hajba ko vreme? ⁴³ Blago okole slugase kas lesoro gospodari, kad ka avel, ka arakhi sar ćerela adahar. ⁴⁴ Čaće vaćerava tumende, upreder sa o barvalipe plo ka čhivel le sar upravniko. ⁴⁵ A te vaćerđa adava sluga ana peste: ‘Naka avel pana mlo gospodari’ i lela te marel avere slugen, hem te hal, te pijel hem te maćol, ⁴⁶ lesoro gospodari ka avel tegani kad naka očekujini le,† ka čhinel le ko ekvaš hem ka čhivel le maškaro nevernici.

⁴⁷ A okova sluga kova džanda i volja ple gospodaresiri, a na inele spremno ili na ćerđa pali e gospodaresiri volja, but mariba ka hal. ⁴⁸ A okova kova na džanda e gospodaresiri volja, a ćerđa nešto zakó savo avela lese kazna, hari mariba ka hal. Kasei dindo but, but ka rodel pe lestar. Kasei poverime but, više ka rodel pe lestar.”

E Isusesoro lafi ka anel ulajba maškaro manuša (Mt 10,34–36)

† **12,31** roden o carstvo e Devlesoro Akava značini “oven fokusirime upro lesoro carstvo” ili “zorale mangel o carstvo e Devlesoro.” ‡ **12,32** mle učenikonalen! Ko original terđola: “stado tikoreja!” O Devel brinini pe zakó e Isusesore učenici sar so o pastiri brinini pe zakó plo stado. Adalese o Isus vičini ple učenikonen “stado tikoreja”. § **12,32** Šaj te vaćeri pe hem: “Tumaro dad odlučiđa te mukel tumen te živinen ano carstvo olesoro” ili “Tumaro dad odlučiđa te mukel tumende te vladinen oleja ano lesoro carstvo.” * **12,34** vilo Akate o vilo odnosini pe upro mislija e manušesere. † **12,46** tegani kad naka očekujini le Ko original terđola: “ko dive savo na očekujini hem ko sati savo na pretpostavini.”

⁴⁹ Tegani o Isus phendā: “Aljum te frdav jag e sudosiri ki phuv.[‡] So bi mangava već te ovel thardi! ⁵⁰ A valjani te nakhavav bare muke. § But maje pharo đikote adava na ovela! ⁵¹ Mislinena da aljum te anav mir ki phuv? Na. Aljum te ćerav o manuša te ciden pe jekh averestar. ⁵² Adalese od akana, oto pandž čherutne, trin ka oven ki mli strana, a duj ki aver ili duj ki mli strana, a trin ki aver. ⁵³ Ka uštel o dad upro čhavo hem o čhavo upro dad, i daj upri čhaj hem i čhaj upri daj, i sasuj upri bori hem i bori upri sasuj.”

O Isus vaćeri e narodose te spreminen pe zako adava so ka avel
(Mt 16,2-3; 5,25-26)

⁵⁴ Tegani o Isus vaćerđa e narodose: “Kad dikhena da o kale oblaci avena taro zapad, tegani phenena da ka perel bršin, i čaće perela. ⁵⁵ Kad phudela i barval taro jug, phenena da ka ovel tatipe, i ovela. ⁵⁶ Dujemujengere manušalen!* O izgled e phuvjakoro hem e nebosoro šukar pendžarena, ađahar da pendžarena o znakija adalestar so ovela akana, a na mangena te den lenđe značaj.†

⁵⁷ Tumen korkore valjani te pendžaren okova soi ispravno. ⁵⁸ Te neko legari tut ko sudo te tužini tut adalese so na irindan lese o love, odrumal de sa tutar te mirine tut oleja angleder nego so resena adari. Te na ćerđan ađahar, ov šaj te vucini tut anglo sudija, a o sudija ka del tut ko manuš kova ka čhivel tut ano phandlipe. ⁵⁹ Vaćerava će da čaće naka ikljove adathar sa đikote na irineja đ i zadnjo para.”[‡]

[‡] **12,49** Aljum te frdav jag e sudosiri ki phuv Šaj te znaćini: 1. O Isus alo te pripremini e manušen te suoćinen pe e Devlesere sudoja, a ov inele kaznime e Devlestar ko than okolende kola ka pokajinen pe ine, ili 2. O Isus alo te pročistini e vernikonen, ili 3. O Isus alo te ćerel podela maškaro manuša. § **12,50** valjani te nakhavav bare muke Ko original terđola: “valjani te ovav krstime e krstibnaja.” Akate o “krstiba” odnosini pe upro adava so o Isus valjani te trpini. Sar kad o pani učhari e manuše kad krstini pe, ađahar i patnja ka učhari e Isuse.

* **12,56** Adala manuša inele dovoljno džande te pendžaren o znakija da avela o bršin ili da avela o tatipe. Ali na mangle te priznajinen da e Isusesere čudesija inele znakija save mothovena dai ov okova kole o Devel bićhalđa te spasini e manušen. † **12,56** Averćhane: “Adava znaćini da sigurno valjani te haljojen so znaćini adava so o Devel ćerđa kroz mande akala dive!” ‡ **12,59** O Isus e manušenje vaćerđa akaja uporedba te upozorini len da valjani te mirinen pe e Devleja angleder nego so avela o vreme te osudini len. * **13,1** o Pilat, o upravniko e rimesoro, naredinđa nesave Galilejci te oven mudarde Ko original terđola: “o Pilat mešinda lengoro rat lengere žrtvencar”.

13

Sare valjani te ciden pe taro pumare grehija

¹ Tegani nesave manuša phende e Isusese so o Pilat, o upravniko e rimesoro, naredinđa nesave Galilejci te oven mudarde.* I on inele mudarde sar anena ine žrtve ano Hram e jerusalimesoro. ² A o Isus phendā lenđe: “Tumen li mislinena da adala Galilejci, adalese so ađahar mudardile, inele po grešna sa avere Galilejconendar? ³ Na! Ali te na obratindēn tumen taro tumare grehija, sarijen tumen ka adžićeri propast! ⁴ Ili okola deštofto upro kolende peli i kula ano Siloam hem mudarđa len, tumen li mislinena da on inele po bare grešnici sa e manušendar kola živinena ano Jerusalem? ⁵ Na! Ali te na obratindēn tumen taro tumare grehija, sarijen tumen ka adžićeri propast!”

Na aćhilo pana but vreme zako poka-jiba

⁶ Tegani o Isus vaćerđa lenđe akaja priča: “Inele nesave manuše smokva sadime pese ano vinograd. I alo te rodel o plod lakoro, ali na arakhlja le. ⁷ Tegani phendā e manušese so ćerela buti lese ano vinograd: ‘Aće, trin berš sar avava te rodav plod upri akaja smokva, ali na arakhava le. Čhin la! Sose te šućari i phuv?’

⁸ A ov phendā: ‘Gospodarona, aćhav la pana akava berš. Ka handav la hem ka frdav laće đubrivo, ⁹ i šaj ka bijani. A te na bijandā, ka čhine la.’”

O Isus sasljari ko savato e đuvlja koja inele bandardi

¹⁰ I jekh savato sar o Isus sikaj ine ani jekh sinagoga, ¹¹ adari inele nesavi đuvli kola o bišukar duho ćerela ine te ovel bandardi dumeja. Oj inele bandardi dešofto berš hem nisar našti ine te ispravini pe. ¹² Kad o Isus dikhlja la, vićinda la kora peste hem phenda laće: “Đuvlije, oslobodimi injan taro to nambormipe!” ¹³ I čivđa ple vasta upro late, a oj otojekhvar ispravinda pe hem lelja te slavini e Devle.

¹⁴ Tegani e sinagogakoro vođa, holjame so o Isus sasljarda ko savato, phenda e narodose: “Isi šov dive ano kurko ko save šaj te ćerel pe buti! Ko adala dive aven hem oven sasljarde, a na ko savato!”

¹⁵ A o Gospod o Isus phenda lese: “Dujemujengere injen! I tumen ko savato phravena tumare guruve ili tumare here taro jasle te legaren le te pijel pani. ¹⁶ A akajai đuvli oto pleme e Avraamesoro kola o Sotoni phandlja aće dešofto berš. Oj li na valjani te ovel phravdi taro akala lancija e nambormipasere ko savato?”

¹⁷ Kad phenda adava, laďandile sare kola inele protiv leste, a sa avera manuša radujinde pe zako sa o šukaripe savo o Isus ćerđa.

O carstvo e Devlesoro sar o tikoro seme savo ovela baro kaš

(Mt 13,31–32; Mk 4,30–32)

¹⁸ Tegani o Isus phenda: “Te phenav tumende savesei slično o carstvo e Devlesoro. ¹⁹ Sličnoi e semese oti gorušica save o manuš lelja hem frdinda pese ki bašta. Ov barilo hem ulo kaš, hem o čiriklja ćerde gnezdija upro lesere granke.”

O carstvo e Devlesoro sar o kvasco savo ćerela o humer te uštel

(Mt 13,33)

²⁰ Palem o Isus phenda: “Te phenav tumende savesei slično o carstvo e Devlesoro. ²¹ Sličnoi e kvascose save i đuvli

lelja hem čivđa ano baro čaro vareja,[†] i ov ćerđa sa o humer te uštel.”

Den sa tumendar te đerdinen ano carstvo e Devlesoro

²² I sar o Isus džala ine ple dromeja di ko Jerusolim, terđola ine ko dizja hem ko gava te sikaj e narodo. ²³ I ko jekh than, neko pućlja le: “Gospode, samo li hari manuša ka oven spasime?”

A o Isus phenda lende: ²⁴ “Den sa tumendar te đerdinen maškaro tesno udar e nebosoro adalese so but džene, vaćerava tumende, ka roden te đerdinen, ali naka šaj. ²⁵ Kad o čherutno ka uštel hem ka phandel o udar, ka ovel kasno. Tegani ka terđoven avri hem ka khuven ko udar vaćerindoj: ‘Gospodarona, phrav amende!’ Ali ov ka phenel tumende: ‘Na džanav kola injen.’[‡]

²⁶ Tegani ka phenen: ‘Haljam hem piljam tuja, hem tu sikavďan ko amare dizjengere droma.’

²⁷ A ov ka phenel: ‘Vaćerava tumende da na pendžarava tumen.Š Ciden tumen mandar, sare tumen so ćerena bišukaripe!’

²⁸ Tegani ka roven hem but ka holjanen* so ka dikhen e Avraame, e Isaake, e Jakove hem sa e prorokonon ano carstvo e Devlesoro, a tumen frdime avri. ²⁹ O manuša ka aven taro istok hem taro zapad, taro sever hem taro jug hem ka čiven pe uzalo astali ki gozba ano carstvo e Devlesoro.[†] ³⁰ Aće, okola kolai akana prva tegani ka oven zadnja, a okola kolen akate dikhena sar zadnjonen adari ka oven prva.”[‡]

E Isusesei phare zako manuša taro Jerusolim

(Mt 23,37–39)

[†] **13,21** baro čaro vareja Ko original terđola: “trin mere oto varo” savoi di ko 30 kilja. [‡] **13,25** Na džanav kola injen Ko original terđola: “Na džanav tumen kotar injen.” **§ 13,27** na pendžarava tumen Ko original terđola: “na džanav tumen kotar injen.” Averćhane: “Na injen mle amala ni mli familija i na injen vićime maje ki gozba.”

* **13,28** but ka holjanen Ko original terđola: “krciba e dandengoro”. [†] **13,29** But Jevreja kola mislinde dai e Devlese ano carstvo, naka oven. Ali but okola kola nane Jevreja taro sa o strane e phuvjakere ka oven ano carstvo e Devlesoro. [‡] **13,30** Ko original terđola: “O prva ka oven zadnja, a o zadnja prva.” Kadi neko “prvo”, adava znaćinda dai bitno hem da dela pe lese čast. Averćhane: “ka oven najbitnija ... ka oven najhari bitna” ili “O Devel ka del čast ... O Devel ka laďari.” **§ 13,32** lisicaće O Irod inele lukavo sar lisica.

³¹ I tegani nesave fariseja ale koro Isus hem phende lese: "Dža akatar, adalese so o caro o Irod mangela te mudari tut."

³² O Isus phenda lende: "Džan hem vačeren adala lisicaće:Š 'Ka ispudinav e demonen hem ka saslarav avdive hem tejsa, a ko trito dive završinava.' ³³ Ali avdive, tejsa hem prektejsa valjani te džav mle dromeja, adalese so izgledini dai o Jerusolim than kote sa o proroci valjani te oven mudarde.*

³⁴ Jeruslime, Jeruslime, tu savo mudareja e prorokonon hem frdeja bara upro okolende kolen bičhalđa tumende o Devel! But puti mangljum te čedav te manušen sar i khani ple piličken talo ple phaka,† ali tumen na mangljen! ³⁵ Ače, to čher ka ovel napustime!‡ I vačerava tumende da čače naka dikhen man đikote na phenena: 'Blagoslovime! okova kova avela ano anav e Gospodesoro!' "Š

14

O Isus anglo fariseja sasljari e namborme ko savato

¹ I ko jekh savato, o Isus inele vičime ko čher nesave farisejengere vođasoro te hal maro, i dželo. Sare so inele adari, šukar ine posmatrinena le,* ² adalese so anglo leste inele nesavo manuš kasere vasta hem o pre inele pherde pani. ³ I o Isus pučlja e učiteljen e Zakonestar hem e farisejen: "Palo e Mojsijasoro zakoni, tromal pe li te sasljari pe namborme manuše ko savato ili na?" ⁴ A on ništa na phende. Tegani o Isus čhivđa plo vas upro namborme manuš, sasljarda le hem muklja le te džal. ⁵ A olende phenda: "So mislinena tumaro čhavo ili tumaro guruh ko savato perela ano bunari, ini sigate ine ka ikalen le adathar?" ⁶ I na inolen so te phenen ko adava.

* **13,33** O Isus vačerđa akava adalese so džanda da e Jevrejengere vođe hem ole ka mudaren ano Jerusolim sar so lengere pradada mudarde bute averen kola inele proroci bičhalde taro Devel. Ko original terđola: "adalese so našti te ovel adava, o proroko te mudardol avri taro Jerusolim." † **13,34** sar i khani ple piličken talo ple phaka Adahar i khani štitini ple piličken taro povrede. ‡ **13,35** E Jerusalmesere manuša na prihvatinde e Isuse sar Mesija. O Devel akana olen na prihvatinini hem naka štitini len više. Posle e rimesiri vojska uništinda o Jerusolim (70 berš palo Hrist). § **13,35** O Isus palem ka irini pe ki phuv. Tegani ka pendžaren e jerusalmesere manuša dai ov o Mesija. * **14,1** posmatrinena le Mangle te dikhen ka šaj li te tužinen le zako nesavo bišukar ćeriba.

O Isus sikaj te ova ponizna hem te na ova sebična

⁷ Kad o Isus dikhlja sar o gostija kola ale te han rodenafse anglune thana bešibnase, phenda lende: ⁸ "Kad injan vičime nekase ko bijav, ma beš ko najšukar than, adalese so šaj maškaro vičime isi nesavo manuš kovai po baro tutar. ⁹ Tegani okova so vičinda tut ka phenel će: 'De o than akalese.' Tegani ka ove lađardo, i ka dža te dole o najpaluno than."

¹⁰ Nego, kad injan vičime, dža hem beš ko najpaluno than. Kad ka dikhel tut okova so vičinda tut ka phenel će: 'Amala, ava beš ko po šukar than!' Tegani sa o gostija ka dikhen kobor injan pošujime. ¹¹ Adalese, ko pes povazdela, ka ovel peravdo; a o ponizna ka oven povazdime."

¹² Tegani o Isus phenda okolese so vičinda le: "Kad vičineja gostonen ko ručko ili ki večera, ma vičin samo te amalen, te phraljen, te familija, hem te barvale komšijen. Te vičindan olen, hem on tut ka vičinen ko hajba kora pumende te irinen će. ¹³ Nego, kad vičineja ko hajba, vičin e čororen, e sakatimen, e bangen hem e kororen. ¹⁴ Tegani ka ove blagoslovime, adalese so olen nane sar te irinen će. A o Devel ka irini će tegani kad ka vazdel e pravednikonen taro mule."

Nesave prihvatina te aven e Devlese ki gozba, a nesave na

(Mt 22,1-14)

¹⁵ Kad adava šunđa jekh okolendar so beštine uzalo astali, phenda e Isuses: "Bahtaloi okova kova ka hal maro ano carstvo e Devlesoro!"

¹⁶ A ko adava, o Isus phenda lese: "Nesavo manuš ćerđa bari gozba hem vičinda bute manušen. ¹⁷ I kad sa inele ćerdo hajbnase, bičhalđa ple sluga te

phenel e vičimende: 'Sai akana ćerdo hajbnase. Aven!' ¹⁸ Ali jekh pala avereste lelje te phenen lese sose našti te aven. O prvo phenda lese: 'Ćindum njiva i valjani te džav te dikhav la. Molinava tut, vačer te gospodarese da adalese našti te avav.'† ¹⁹ O dujto phenda: 'Samo so ćindum deše guruven‡ i džava te dikhav sar ka orinen. Molinava tut, vačer te gospodarese da adalese našti te avav.'§ ²⁰ O trito phenda: 'Samo so leljum romnja i adalese našti te avav.'*

²¹ I o sluga irinda pe hem phenda sa adava ple gospodarese. Tegani o gospodari holjanda i phenda ple slugase: 'Sidar, ikljov ko droma e dizjakere hem ko trgija i ana akari e ćororen, e sakatimen, e kororen hem e bangen.' ²² Kad o sluga ćerda adava, phenda: 'Gospodarona, ćerđum ađahar sar so phenda, ali pana isi thana.' ²³ I o gospodari phenda lese: 'Ikljov avri tari diz ko droma hem ko staze hem terin e manušen te aven te ovel pherdo mlo čher. ²⁴ Vačerava tumende da nijekh okole prvone manušendar kolai vičime naka hal adava so ćerđum hajbnase.' "

E Isusesere učenici valjani te oven svesna da ka trpinen zbog lese
(Mt 10,37–38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ I but manuša džana ine dromeja palo Isus. Ov irinda pe nakoro lende hem phenda lende: ²⁶ "Te neko mangela te

ovel mlo učeniko, valjani te volini man but više nego ple dade hem pla daja, pla romnja hem ple čhaven, ple phraljen hem ple phenjen, više nego plo dživdipe.† Te na ćerda ađahar, našti te ovel mlo učeniko. ²⁷ Ko na akhari plo krsto‡ hem na džala pala mande, našti te ovel mlo učeniko.

²⁸ Adalese so nijekh tumendar naka lel ine te vazdel kula, a angleder adalestar te na bešel te računini o troško te dikhel ka šaj li te završini la.§ ²⁹ Te samo čhivda o temelji, i na ačhola le love te završini di o kraj, sare kola ka dikhen adava ka asan lese ³⁰ hem ka phenen: 'Akava manuš lelja te vazdel kula, a našti ine te završini la!'

³¹ Ili, kova caro kad džala te arakhi pe ko mariba avere caronencar, angleder adalestar na bešela te razmislini šukar ka šaj li ple deše hiljadencar te marel pe adaleja kova avela protiv leste ple biše hiljadencar? ³² Te našti, ka bičhali ple manušen koro aver caro, sar pana na alo paše, te pučen le savei o uslovija zako mir. ³³ Ađahar da đijekh tumendar kova na mukela sa so isi le, našti te ovel mlo učeniko."*

O učenici valjani te ačhoven verna sledbenici e Isusesere
(Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Tegani o Isus phenda: "Šukari o lon. Ali te našalđa plo londipe, soja ov ka londari pe? ³⁵ Esavko nane šukar ni

† **14,18** vačer te gospodarese da adalese našti te avav Ko original terđola: "izvinin man". ‡ **14,19** deše guruven Ko original terđola: "pandž jarmija e guruvenecar". § **14,19** vačer te gospodarese da adalese našti te avav Ko original terđola: "izvinin man". * **14,20** Adala manuša kola inele vičime ki gozba uvredinde e caro. Zaki gozba inele pana angleder obavestime, a akana, kad alo o vreme te aven, on izmislinena hovavne hem smešna izgovorija. Sose neko ka činel ine njiva savi nikad ni na dikhlja ili te činel guruven saven na dikhlja, ili te ovel čhere pe romnjaja sa o vreme? On smatrinena dai lengoro imanje hem lengiri porodica po bitno e gospodarestar. O Isus upozorinda dai o love, o imanje hem i porodica nikad na valjani te oven po bitna e Devlestar (dikh o stihija 25-33 tele). † **14,26** valjani te volini man but više nego ple dade hem pla daja Ko original terđola: "valjani te mrzini ple dade hem pla daja ..." Akatei o "te mrzinen" preuveličavanje zako po tikoro mangipe. ‡ **14,27** akhari plo krsto Akaja metafora značini da valjani te pokorinen pe e Devlese hem te oven spremna te patinen ko bilo savo način sar te šaj oven e Isusesere učenici, hem te oven spremna te valjanda hem te meren zbog o Isus. O Isus na mislini da đijekh hrišćanin valjani te ovel kovime ko krsto. O Rimljanja but puti terinde e manušen te akharen pumare krstija angleder so kovinde len upro lende sar znako da pokorinena pe e Rimese. § **14,28** Averčhane: Ma aven pala mande te na džanden kobor adava ka koštini tumen. * **14,33** Šukari kad neko mangela te ovel e Isusesoro učeniko, ali te pokušinda te džal palo Isus bizo te akhari plo krsto hem te ačaj sa so isi le, ov ka ovel beskorisno sar o graditeljji kova našti ine te završini i kula ili sar o caro kova dželo ko mariba savo našti ine te pobedini. † **14,35** Phraven tumare kana te šunen! Ko original terđola: "Kas isi kana te šunel, nek šunel!"

zaki phuv ni zako đubriivo, i frdela pe. Phraven tumare kana te šunen!"†

15

O pastiri radujini pe kad arakhi ple našalde bakre
(Mt 18,12-14)

¹ But carinici hem prešunde grešnici čedena pe ine uzalo Isus te šunen le. ² A o fariseja hem o učitelja e Zakonestar mrmljinde vačerindoj: "Akava primini kora peste e grešnikonen hem hala olen-car."*

³ Adalese o Isus phendā lende akaja priča: ⁴ "Te nekas tumendar isi šel bakre i jekh olendar našaldilo, so ka čerel? Ka ačaj e enjavardešuenjen ko gore† hem ka džal te rodel e našalde bakre sa đikote na arakhi le. ⁵ I kad ka arakhi le, ka radujini pe, ka čhivel le ko piče ⁶ hem ka legari le čhere. Tegani ka vičini ple amalen hem ple komšijen kora peste hem ka phenel lende: 'Radujinen tumen mancar! Arakhljum mle našalde bakre.' ⁷ Vačerava tumende, ađahar da ano nebo ka ovel po bari radost zako jekh grešniko kad irini pe taro ple grehija ko Devel‡ nego li zako enjavardešuenja pravednici kola mislinena da na valjani te obratinen pe."§

I đuvli radujini pe kad arakhi i kovanica savi našaldā

⁸ O Isus phendā hem akava: "Ili te nesava đuvlja isi deš srebrna kovanice* i jekh našali, so ka čerel? Ka tharel o svetlo, ka šulaj o čher hem šukar ka rodel i kovanica đikote na arakhi la. ⁹ I kad ka arakhi la, ka vičini ple amalinjen hem ple komšiken kora peste hem ka

phenel lende: 'Radujinen tumen mancar! Arakhljum i kovanica savi našaldum.' ¹⁰ Ađahar, vačerava tumende, ovela radost maškaro anđelja e Devlesere zako jekh grešniko kad irini pe taro ple grehija ko Devel."

O dad radujini pe so irindā pe lesoro našaldo čhavo

¹¹ I o Isus phendā: "Jekhe manuše ine duj čhave. ¹² I o tikneder čhavo phendā ple dadesere: 'Dade, de man akana o kotor oto barvalipe klo so preperela maje.' I ađahar o dad ulavđa lende plo barvalipe.†

¹³ I palo nekobor dive o tikneder čhavo čedindā sa so inole, dželo ki durutni phuv hem adari halja sa plo barvalipe ađahar so živindā dilikane. ¹⁴ Kad halja sa o love, ulo baro bokhalipe ani adaja phuv i tegani na inole so te hal. ¹⁵ I dželo te čerel buti koro jekh manuš kova živindā adari. Adava manuš bičhalđa le pese ko polje te arakhi balen.‡ ¹⁶ O čhavo edobor inele bokhalo da manglja te hal adava so hana o bale,§ ali niko na dindā le ništa hajbnase, čak ni adava.

¹⁷ A kad lelja te razmislini šukar, phendā: Mle dadesere bučarnen isi da buderi hajbnase, a me akate merava bokhatar! ¹⁸ Ka irinav man koro mlo dad hem ka phenav lese: 'Dade, grešindum anglo Devel hem angla tute! ¹⁹ Na injum dostojno akana te vačerav da injum to čhavo. Molinava tut, le man sar jekhe bučarne te čerav buti kora tute.'

²⁰ I lelja te džal koro plo dad. Pana sar inele dur ple dadesere čherestar, lesoro dad dikhlja le sar avela. Pelo e dadesere žal, prastandilo đi leste, zagrlindā le hem čumudindā le. ²¹ Tegani o čhavo phendā:

* **15,2** hala olencar O fariseja na hale ano čhera e manušengere kola na poštujinde lengere stroga zakonja zako thojba, zako dešto kotor hem zako odredime hajba, adalese so darandile da adava ka čerel e fariseje te ovel nečisto hem zbog adalese te na prihvatinu le o Devel. † **15,4** Adava verovatno inele pašnjaci kote o bakre bezbedno hale. Paše uzalo lende verovatno inele avera manuša kola arakhle bakren hem pomožinde len ko arakhiba. ‡ **15,7** irini pe taro ple grehija ko Devel Ko original terđola: "pokajini pe (obratini pe)". § **15,7** enjavardešuenja pravednici kola mislinena da na valjani te obratinen pe. Adalai o fariseja kola mislinde dai pravedna hem da na valjani te pokajinen pe. * **15,8** srebrna kovanice Ko original terđola "drahme". O drahmei grčka kovanice oto srebro. Zaki jekh drahma čerela pe ine buti jekh dive. † **15,12** Palo e jevrejengoro adeti, e phuredere čhavesere preperela ine duj puti više oto nasledstvo negoli avere čhavende. I verovatno e tiknedere čhavesere prepelo trećina oto e dadesoro imanje. ‡ **15,15** E Jevrejengoro zakoni vačeri dai o bale nečista životinje. Palo akava zakoni, o Jevreja na tromandile te han balano. Dikh 3. Mojs 11,7. Adalese o Jevreja mrzinde balen hem e manušen kola arakhena balen. § **15,16** adava so hana o bale Ko original terđola: "ljuske oto rogač".

‘Dade, grešindum anglo Devel hem angla tute! Na injum dostojno akana te vačerav da injum to čhavo.’

²² A o dad phenda ple slugende: ‘Sig anen o najšužo ogrtači hem urjaven le! Čhiven lese i angrustik* ko naj hem o sandale† ko pre! ²³ Anen okole thuljarde telco te čhinen, te ha hem te slavina, ²⁴ adalese so akava mlo čhavo inele mulo, a akana dživdilo, inele našaldo, a akanai arakhlo.’ I lelje te veselinen pe.

²⁵ A o phureder čhavo čerela ine buti ki njiva. I ko iriba, alo paše uzalo čher i šunđa bašaliba hem čheliba. ²⁶ Tegani vičinda jekhe sluga te pučel le so ulo adava. ²⁷ O sluga phenda lese: ‘To phral irinda pe čhere. To dad čhinda e thuljarde telco adalese so dikhlja le dživde hem saste.’

²⁸ I o phureder čhavo holjanda hem na manglja te đerdini ko čher. Tegani lesoro dad ikילו hem molinda le te đerdini. ²⁹ A ov phenda ple dadese: ‘Ače, sa edobor berša kandava tut sar robo hem nikad na phagljum to lafi, a nijekhvar na dindan man ni buzore te šaj mle amalencar te veselinav man. ³⁰ A kad alo akava čhavo klo, kova halja to imanje e kurvenar, tu čhinda lese thuljarde telco.’

³¹ A lesoro dad phenda lese: ‘Mlo čhavo, tu stalno injan mancar. I sa soi mlo-kloi. ³² Ali, valjandam adahar te slavina hem te radujina amen adalese so akava, to phral, inele mulo, a akana dživdilo; inele našaldo, a akanai arakhlo!’”

16

Koristinen akala phuvjakoro barvalipe te čeren tumende barvalipe ano nebo

¹ O Isus ple učenikonende vačerda akaja priča: “Jekhe barvale manuše ine upravniko kole tužinde da halja lesoro

barvalipe. ² I o barvalo vičinda le hem phenda lese: ‘So šunava tutar adava? Ana maje o spisko kote pisinda mle lovendar adalese so našti više te čere buti kora mande sar upravniko!’

³ Tegani o upravniko phenda ana peste: ‘So ka čerav kad mlo gospodari ka cidel man tari buti? Na injum edobor zoralo te handav, a lađava te prosinav. ⁴ Džanav so te čerav te šaj o manuša priminen man pumende ano čhera* kad ka ovav cidime tari buti.’

⁵ I vičinda sa ple gospodaresere dužnikonen, i phenda e prvonese: ‘Kobor aveja mle gospodarese?’ ⁶ A ov phenda: ‘Šel burija uljeja.’† Tegani o upravniko phenda lese: ‘Sidar le o lil klo hem čhiv da aveja lese pinda.’

⁷ I pučlja avere: ‘A tu kobor aveja mle gospodarese?’ A ov phenda: ‘Šel burija‡ diveja.’ I olese da phenda o upravniko: ‘Le o lil klo hem čhiv da aveja lese oftovardeš.’

⁸ I o gospodari pohvalinda e nepoštenone upravniko so inele džando hem so adahar postupinda. Akava mothoj dai o manuša oti akaja phuvš po džande ko postupci premalo pumarende taro manuša oto svetlost.* ⁹ Vačerava tumende: čeren o manuša te oven tumare amala adahar so ka pomožinen lende akale phuvjakere barvalipnaja†, te šaj, kad naka ovel tumende više korisno adava barvalipe, te oven primime ano večna čhera‡ ano nebo.

¹⁰ Kovai verno ano najtikore buća, ov ka ovel verno hem ano najbare; a kova nane pravedno ano najtikore buća, ov naka ovel pravedno hem ano najbare. ¹¹ Te na injen verna ano akala phuvjakoro barvalipe, ko ka mukel tumende ano vasta o čačimasoro barvalipe? ¹² Te na

* **15,22** angrustik I angrustik inele znako zako autoritet. † **15,22** sandale Ko adava vreme o sluge/robovija phirde pernange, a o slobodna manuša akharde sandale ko pre. * **16,4** o manuša priminen man pumende ano čhera Ov nadini pe da adala manuša ka pomožinen lese kad ka ačhol bizi buti. † **16,6** Adava inele di ko 3.000 litarja ulje oto masline. ‡ **16,7** Šel burija Ko original terdola: “Šel kôrovija.” Adava inele di ko 20.000 kilja. § **16,8** manuša oti akaja phuv Manuša kola na džanen e Devlese. * **16,8** manuša oto svetlost E Devlesere manuša. † **16,9** akale phuvjakere barvalipnaja Ko original terdola: “nepošteno barvalipe”. Akate koristini pe o lafi “mamon” so ko aramejski značini barvalipe. Adava isto lafi koristini pe hem ko 16,13. ‡ **16,9** te oven primime ano večna čhera Akava verovatno značini da kad pomožinena e čororende, on ka radujinen pe kad ka dikhen tumen ano nebo.

injenle verna ano averesoro barvalipe, ko ka del tumen tumaro?

¹³ Nijekh sluga našti kandel duje gospodaren. Ili ka mrzini jekhe, a ka volini e dujtone; ili jekhesa ka ovel poslušno, a e dujtone naka podnosini. Našti kanden hem e Devle hem o barvalipe.”

¹⁴ Sa adava, so vačerđa o Isus, šunde o fariseja kola volinde barvalipe, i asandile lese. ¹⁵ A o Isus phenđa lenđe: “Tumen injen adala so čerena tumen pravedna anglo manuša, ali o Devel džanel dai tumare vile bišukar. Jer soi but vredno e manušenđe, adavai gadno e Devlese.”

O lafi e Devlesoro isi le trajno autoritet (Mt 11,12-13; 5,18, 31-32)

¹⁶ Tegani o Isus phenđa: “O Zakoni e Mojsijasoro hem o Lila e purane prorokonengere sikavena ine e manušen di o aviba e Jovanesoro, a od tegani vačeraja o Šukar lafi taro carstvo e Devlesoro hem terinaja sarijen te đerdinen ano leste.

¹⁷ A palem, angleder o nebo hem i phuv ka nakhen, negoli jekh slovo oto Zakoni e Mojsijasoro te properel, te našali plo autoritet.

¹⁸ Jekh primer: Kova tumendar ačhaj pla romnja hem lela avera, čerela preljuba. Hem kova lela romnja kola o rom muklja, isto čerela preljuba.”

Priča e barvalestar kova na manglja te šunel e Devlesoro lafi

¹⁹ O Isus phenđa: “Inele nesavo barvalo manuš kova urjela pe ine sa ano najšuže šejaš hem taro dive ko dive hala ine najšukar habinja. ²⁰ Angli lesiri kapija sa ano čirevija pašljola ine nesavo čororo manuš palo anav Lazar. ²¹ Ov but manglja te čaljari pe okolestar so ačhola ine palo hajba e barvalesoro. I ko sa adava, sar pašljola ine angli kapija, di o diline đukle avena ine hem ližinena lesere čirevija. ²² Kad mulo o čororo, o anđelja legarde

le e Avraamese ki angali.* I o barvalo da mulo hem inele parume. ²³ I ano than e mulengoro,† ano bare muke, o barvalo vazdinđa ple jačha hem odural dikhlja e Avraame hem e Lazare lese ani angali.

²⁴ Tegani vičinđa: ‘Pradade Avraame, smilujin tut maje hem bičhal e Lazare te čhivel plo upruno kotor e najestar ano pani hem te avel te šudrari mli čhib, adalese so but injum mučime ani akaja jag.’

²⁵ A o Avraam phenđa: ‘Mlo čhavo, setin tut da primindan to šukaripe tuće ko dživdipe, a o Lazar plo bišukaripe. A akanai e Lazarese šukar akate, a tu mučineja tut. ²⁶ Sem adava, isi bari provalija maškar amende hem tumende i te manglja neko te nakhel akatar kora tumende ili adathar kora amende, naka šaj.’

²⁷ A o barvalo phenđa: ‘Onda molinava tut, pradade Avraame, bičhal e Lazare mle dadese ko čher. ²⁸ Adari isi man pandž phralja. Nek o Lazar vačeri lenđe te irinen pe taro pumare grehija ko Devel‡, te na aven hem on ko akava than e mukengoro.’

²⁹ A o Avraam phenđa: ‘Isi len o Zakoni e Mojsijasoro hem o Lila e purane prorokonengere. Nek šunen olen!’

³⁰ A ov phenđa: ‘Nane adava dovoljno, pradade Avraame! Ali te alo lenđe neko taro mule, ka obratinen pe.’

³¹ I o Avraam phenđa lese: ‘Te na šunde adava so pisinđa o Mojsije hem o proroci, naka šunen ni te neko uštino taro mule.’ ”

17

O učenici valjanena te oven verna sluge e Devlesere

(Mt 18,6-7; 15; 21-22; Mk 9,42)

¹ O Isus phenđa ple učenikonende: “O iskušnja čače ka aven, ali pharo okolese prekala kaste avena! ² Olese ka ovel ine

Š **16,19** sa ano najšuže šeja Ko original terđola: “ano skerlet hem ano lan”. * **16,22** e Avraamese ki angali Akate mislini pe da o Avraam hem o Lazar pašlile jekh uzala avereste ki gozba. Adava inele e grkengoro način sar hana ine ki gozba. O radost ano nebo čestoi ano Lafi e Devlesoro mothovdo sar gozba. † **16,23** Ko original terđola: “Had”. O anava “Had” hem “Šeol” ani Biblija koristinena pe zako meriba hem zako than kote o duše e manušengere džana kad merena. ‡ **16,28** Nek o Lazar vačeri lenđe te irinen pe taro pumare grehija ko Devel Ko original terđola: “Nek upozorini len”. * **17,2** baro bar Ko original terđola: “bar e mlinesoro”.

po šukar ki men te ovel lese phandlo baro bar* hem te ovel frdime ano more, nego te ćerel jekh akale tikorendar† te perel ano greh. ³ Arakhen tumen! Te grešinda nesavi verno osoba, vaćer laće so adava nane šukar, a te pokajinda pe, oprostini laće. ⁴ I te efa puti ko dive grešini premala tute hem efa puti avela kora tute hem vaćeri će: ‘Kajinav man’, oprostini laće.”

⁵ O apostolja phende e Gospodese e Isuse: “De amen po bari vera!”

⁶ A o Gospod phenda: “Te isi tumen vera tikori sar zrno oti gorušica,‡ ka phenen ine akale kaštese:§ ‘Tkal tut oto koreno hem sadin tut ano more!’ I ka šunel tumen ine.

⁷ Kova tumendar ka phenel ine ple slugase, kova handela ili arakhi e bakren, kad irini pe tari njiva: ‘Siđar ava akari hem beš te has maro’? ⁸ Na li angleder ine ka phenel lese: ‘Ćer maje te hav, phand tut i kecelja hem kande man đikote hava hem pijava, a palo adava tu ka has hem ka pije’? ⁹ Na li valjani te zahvalini e slugase adalese so ćerđa adava so ine lese phendo? Na valjani. ¹⁰ Ađahar hem tumen, kad ćerena sa so phenda tumende o Devel, vaćeren: ‘Amen injam sluge kolende na valjani te zahvalini pe! Ćerđam samo soi amari buti!’ ”

O Isus sasljari deše gubavconen, a samo jekh zahvalini lese

¹¹ I sar o Isus džala ine nakori diz Jerusolim, nakhino maškari regija Samarija hem i regija Galileja. ¹² I sar đerdini ine ko nesavo gav, nakoro leste ale deš gubavci kola terdine po dur olestar ¹³ hem vićinde: “Isuse, Gospodarona, smilujin tut amende!”

¹⁴ Kad dikhlja len o Isus, phenda lende: “Džan hem mothoven tumen e sveštenikonende!”* I sar ine džana dromeja, saslile tari guba.

¹⁵ I jekh olendar kad dikhlja so saslilo, irinda pe koro Isus slavindoj e Devle oto sa o glaso. ¹⁶ Pelo anglo lesere pre mujeja đi phuv, zahvalindoj lese. A ov inele Samarijanco.

¹⁷ Tegani o Isus pućlja: “Na li deš saslile? A kaj pana okola enja? ¹⁸ Nijekh li olendar na araćhilo te irini pe hem te slavini e Devle, sem akava jekh kova čak nane ni Jevrejco?” ¹⁹ I phenda e manušese: “Ušti hem dža! Ti vera spasinda tut!”

O Isus upozorini e ućenikonen te oven spremna zako lesoro dujto aviba
(Mt 24,23–28, 37–41)

²⁰ Jekh dive o fariseja puće e Isuse kad ka avel o carstvo e Devlesoro. O Isus phenda lende:

“O carstvo e Devlesoro na avela e znakonencar saven ka šaj te dikhen tumare jaćhencar. ²¹ Naka šaj te phenel pe: ‘Aće akatei!’ ili ‘Eće adari!’ Adalese soi o carstvo e Devlesoro maškara tumende!”

²² Tegani phenda ple ućenikonende: “Avela o vreme kad ka mangel te dikhen jekh oto dive kad me, o Čhavo e manušesoro, ka vladinav sar caro,† ali naka šaj te dikhen. ²³ O manuša ka phenen tumende: ‘Eće adari!’ ili ‘Aće akatei!’ Ali ma džan olencar te roden man! ²⁴ Adalese so o aviba e Manušesere Čhavesoro ko lesoro dive ka ovel sar i munja kad činela taro jekh krajo e nebosoro, a svetlini ko dujto. ²⁵ Ali angleder adalestar valjani but te patinav hem te ovav odbacime akala generacijatar.

²⁶ Hem sar so inele ano vreme kad o Noje živinda, ađahar ka ovel hem ano vreme kad me, o Čhavo e manušesoro, ka avav. ²⁷ O manuša ine hana hem pijena, lena pe hem dena pe sa đi o dive kad o Noje đerdinda ki barka. Tegani alo o baro pani hem tasavđa sarijen kola na inele ani barka.

²⁸ Ađahar da inele ano vreme kad o Lot živinda. O manuša ani diz Sodoma ine hana hem pijena, činena hem biknena,

† 17,2 jekh akale tikorendar Akate mislini pe upro manuša kola korkore pumen našti braninen, sar o čhavore.

‡ 17,6 seme oti gorušica Akava seme ili zrno inele but tikoro. O Isus adaleja vaćeri da olen nane ni hari vera.

§ 17,6 kaštese Ko original terdola: “dudinka”. * 17,14 mothoven tumen e sveštenikonende O gubavci valjande te roden potvrda taro svešteniko dai sasljarde tari guba. † 17,22 Ko original terdola: “jekh oto dive e Manušesere Čhavesere”.

sadinena hem vazdena čhera. ²⁹ A ko dive kad o Lot ikliło tari Sodoma, odupral sar bršin peli jag hem žuta bara save thabljona[‡] hem mudarđa sarijen kola ačhile ani diz. ³⁰ Ađahar da o manuša naka oven spremna ko dive kad me, o Čhavo e manušesoro, ka avav. [§] ³¹ Ko adava dive, ko ka ovel upro čher,* a lesere stvariја ano čher, ma te huljel te lel len. Ađahar da, ko ka ovel ki njiva, ma te irini pe čhere palo ple stvariја. ³² Setinen tumen so ulo e Lotesere romnjaće![†] ³³ Ko dikhela te arakhi plo dživdipe, naka ovel le večno dživdipe; a ko našali plo dživdipe, ka ovel le večno dživdipe.[‡] ³⁴ Vačerava tumenđe, ki adaja rat kad ka irinav, duj džene ka pašljon ko jekh than e pašljobjnasoro. Jekhe ka lel pe, a e dujtone ka ačhaj pe. ³⁵ Ka oven duj đuvlja kola zajedno ka čeren hajbnase. [§] Jekha ka lel pe, a e dujtona ka ačhaj pe. ³⁶ Duj murša ka čeren buti ki njiva; jekhe ka lel pe, a e dujtone ka ačhaj pe.”*

³⁷ I on pučle e Isuse: “Kaj, Gospode?”

A ov phenđa lende: “Kaj isi mulo telo, adari čedena pe o lešinariја.”[†]

18

O Devel pomožini okolende kola molinena bizo odustajiba

¹ Tegani o Isus vačerđa ple učenikonende priča te sikaj len sar stalno valjani te molinen pe bizo te odustajinen. Vačerđa: ² “Inele nesavo sudija ani jekh diz. Na darandilo e Devlestar hem na ačhilo lese đi o manuša. ³ A inele hem nesavi udovica ani adaja diz. Oj stalno avela ine koro leste hem molini le: ‘De man pravda anglo okova kova tužini man!’ ⁴ Ov jekh vreme na manglja te pomožini laće. Ali kad nakhlo nesavo vreme, phenđa korkoro pese: ‘Iako na

darava e Devlestar hem na ačhilo maje đi o manuša, ⁵ ka dav pravda akala udovicaće, adalese so but puti avela kora mande, i te na avel više te dosadini man!’”

⁶ Tegani o Gospod o Isus phenđa: “Razmislinen adalestar so phenđa o nepravедno sudija!” ⁷ O Devel li naka del pravda ple birimende kola rat hem dive molinena le? Ov li ka ačhaj len te adžiceren? ⁸ Vačerava tumenđe, ka del len pravda sigate. Ali kad me, o Čhavo e manušesoro, ka irinav ki phuv, ka arakhav li manušen kolen isi esavki vera?”

O Devel opravdini e poniznonen kola kajinena pe

⁹ Tegani o Isus vačerđa akaja priča okolende kola mislinde dai pravedna, a averen dikhle sar po tikoren pumendar: ¹⁰ “Duj manuša dzele ko Hram te molinen pe: jekh fariseji, a o dujto cariniko. ¹¹ O fariseji, terdindoj, molinda pestar: ‘Devla, hvala će so na injum sar avera manuša: čora, nepravедna, preljubnici ili sar akava cariniko. ¹² Postinava duj puti ano kurko; dava će dešto kotor oto sa so priminava.’

¹³ A o cariniko, terdindoj odural, na manglja ni te dikhel nakoro nebo, nego khuvela pe ine ko gruda te mothoj pli tuga hem vačeri: ‘Devla, ov milosno maje, e grešnikose!’ ¹⁴ Vačerava tumenđe: akava cariniko irinda pe čhere opravdime anglo Devel, a na o fariseji! Adalese so đijekh kova povazdela pe, ka ovel peravdo; a o ponizna ka oven povazdime.”

O carstvo e Devlesoroi okolende kolai ponizna sar o čhavore (Mt 19,13-15; Mk 10,13-16)

[‡] **17,29** žuta bara save thabljona sumpor [§] **17,30** ka avav Ko original terđola: “ka mothovav man”. * **17,31** Ko adava vreme o Jevreja čerde čhera saven inele ravna krovija kote volinde te odmorinen hem te družinen pe. [†] **17,32** Na šunđa e Devlesiri naredba te na dikhel napalal nakori Sodoma hem o Devel kazninda la zajedno e manušencar tari Sodoma. [‡] **17,33** Ko original terđola: “Ko dikhela te arakhi plo dživdipe, ka našali le; a ko našali le, ka ačhaj le.” [§] **17,35** ka čeren hajbnase Ko original terđola: “ka meljinen o điv”. * **17,36** Ano but grčka rukopisija nane akava stih. [†] **17,37** Kad o manuša dikhena e lešinaren sar čedena pe, džanen dai adari mulo telo. Ko isto način, sarijenđe ka ovel jasno kad e Devlesoro sudo avela. * **18,6** Averčhane: “Akava sudija inele nepravедno, ali den pažnja ko adava so ov odlučinda!”

15 O manuša anena ine anglo Isus pumare tikore čhavoren te čhivel ple vasta upro lende hem te blagoslovini len. I kad o učenici dikhle adava, vačerena lende ine te na čeren adava. 16 Ali o Isus vičinda len angla peste vačerindoj e učenikonende: "Muken e čhavoren te aven kora mande hem ma braninen lende, adalese so esavkenđe preperela o carstvo e Devlesoro! 17 Čače vačerava tumende, ko na primini o carstvo e Devlesoro sar adala čhavore, naka đerdini ano leste."†

*Pharoi e barvalende te đerdinen ko carstvo e Devlesoro
(Mt 19,16-30; Mk 10,17-31)*

18 I nesavo šerutno e jevrejengoro pučlja e Isuse: "Učitelju šukareja, so valjani te čerav te dobinav o večno dživdipe?"

19 A o Isus phenda lese: "Sose vičineja man šukareja?‡ Samoi o Devel šukar. 20 O naredbe e Devlesere džane: 'Ma čer preljuba!', 'Ma mudar!', 'Ma čor!', 'Ma svedočin hovavne!', 'Poštujin te dade hem te daja!' "

21 Tegani o šerutno phenda: "Sa adava ičerava pana taro tikoripe."

22 Ko adava, o Isus phenda lese: "Pana jekh ačhola tut te čere: biknin sa so isi tut, a o love de e čororende i ka ovel tut barvalipe ano nebo. Tegani ava hem phir pala mande." 23 A ov kad šunđa adava, rastužisalo adalese so na manglja te biknel plo baro barvalipe.

24 A kad dikhlja le o Isus sar rastužisalo, phenda: "Kobori pharo e barvalende te đerdinen ko carstvo e Devlesoro! 25 Po lokhei e kamilaće te nakhel maškaro kan e suvjakoro nego e barvalse te đerdini ko carstvo e Devlesoro."

† 18,17 O Devel rodela e manušendar te prihvatinen lesiri vlast upro lende ano pouzdanje hem ani poniznost. Averčhane: "ko mangela te đerdini ano carstvo e Devlesoro valjani te primini le ano pouzdanje hem ani poniznost sar o čhavoro." ‡ 18,19 šukareja O Isus pučela akava te dikhel da li o manuš haljola koi o Isus, dai o Isus Devel. Te o manuš prihvatinđa le sar Devle, onda ka prihvatin i Isusesoro lafi te biknel sa so isi le hem te džal palo leste.

§ 18,26 O Jevreja mislinde da o manuš ulo barvalo adalese so o Devel blagoslovinda le adalese soi adava manuš pravedno. Mislinde da o čorore manuša verovatno na inele pravedna. I kad o manuša, kola šunena ine e Isuse, šunde da nane moguće e barvale manušese te đerdini ano carstvo e Devlesoro, pretpostavinde da o čorore manuša našti te nadinen pe da o Devel ka spasini len taro sudo. *

18,29 zbog o carstvo e Devlesoro Averčhane: "te pokorini pe e Devlese sar ple carose". † 18,38 Čhaveja Davidesereja O Isus inele potomko e Davidesoro, e Izraelesere najbitnone carosoro. "Čhavo e Davidesoro" inele titula zako Mesija.

26 A o manuša kola šunde adava, phende: "Kova onda šaj te ovel spasime?"§

27 A o Isus phenda lende: "So nane moguće e manušende, mogućei e Devlese."

28 O Petar phenda: "Ače, amen sa ačhavdam te dža pala tute."

29 A o Isus phenda lende, e učenikonende: "Čače vačerava tumende, đijekh kova ačhavda plo čher, ili e romnja, ili e phraljen, ili e dade hem e daja, ili e čhaven zbog o carstvo e Devlesoro,* 30 ka primini po više ko akava sveto adalestar so ačhavda hem ka primini o večno dživdipe ko sveto savo avela."

*O Isus trito puti vačeri ple meribnastar
(Mt 20,17-19; Mk 10,32-34)*

31 O Isus cidinda pe e dešuduje apostolencar ki strana hem phenda lende: "Ače, džaja nakoro Jerusalim. Adari ka ovel sa adava so o proroci pisinde ko Sveto lil mandar, e Manušesere Čhvestar. 32 Ka den man ko manuša kola nane Jevreja. On ka maren muj mancar, ka vređinen man hem ka čhungaren man. 33 Ka šibinen man hem ka mudaren man, ali o trito dive ka uštav taro mule."

34 O učenici na halile ništa adalestar so o Isus vačerda lende. O značenje adale lafengoro inele garavdo olendar i na džande sostar o Isus vačeri.

*O Isus sasljari e korore prosjako
(Mt 20,29-34; Mk 10,46-52)*

35 Kad o Isus alo paše uzali diz Jerihon, uzalo drom bešela ine nesavo kororo manuš hem prosini. 36 Kad o kororo manuš šunđa sar o narodo nakhela, raspučlja pe soi adava. 37 I phende lese so o Isus o Nazarećanin nakhela. 38 Tegani

o kororo vičinda: "Isuse, Čhaveja Davidesereja,[†] smilujin tut maje!" ³⁹ A o manuša kola phirde anglo Isus vičinde upro leste te traini, ali ov pana po zorale vičinda: "Čhaveja Davidesereja, smilujin tut maje!"

⁴⁰ Tegani o Isus terdino hem naredinda te anen e korore anglo leste. I kad ande le, o Isus pučlja le: ⁴¹ "So mangeja te čerav će?"

A o kororo phenda: "Gospode, man-gava te dikhav."

⁴² I o Isus phenda lese: "Dikh! Sasljardo injan adalese so verujindan." ⁴³ I otojekhvar o kororo šaj ine te dikhel hem phirđa palo Isus slavindoj e Devle. I sa o manuša kola dikhle adava so ulo zahvalinde e Devlese.

19

O spasenje alo ano čher e Zakejesoro e carinikosoro

¹ O Isus đerdinda ani diz Jerihon. I sar nakhela ine maškari diz, ² alo nesavo manuš palo anav Zakej te dikhel le. O Zakej inele jekh taro šerutne e carinikonengere ani diz hem inele barvalo. ³ Ov čerela ine nesar te dikhel koi adava o Isus, ali našti ine taro narodo adalese so inele pretičkoro. ⁴ Adalese prastandilo po anglal hem uklinda upro e smokvakoro kaš te šaj dikhel e Isuse adalese so džanda da valjani te nakhel adathar.

⁵ A kad o Isus reslo adari, dikhlja upre hem phenda lese: "Zakej, hulji sigate! Avdive valjani te ovav ano to čher."

⁶ I o Zakej huljilo sigate hem anda le čhere kora peste radosno. ⁷ Sa o manuša kola dikhle adava vačerde e Isusestar so na valjanda te džal te bešel e grešnikoja lese ano čher.*

* **19,7** O Jevreja mrzinde e carinikonen hem smatrinde da nijekh šukar manuš na valjani te družini pe olencar.

[†] **19,9** o Devel anda o spasenje ano akava čher Ko original terdola: "alo o spasenje ano akava čher". [‡] **19,9** potomko e Avraamesoro Averčhane: "manuš kole isi vera savi inele e Avraame". **§ 19,10** e našalden Okolen kola našaldile e Devlesere dromestar.

* **19,11** O Jevreja verujinde da o Mesija ka anel o carstvo e Devlesoro samo so ka avel ko Jerusolim. Averčhane: "da o Isus odmah ka lel te vladini upro carstvo e Devlesoro." [†] **19,13** ekvaš kilo srebro Ko original terdola: "mina". Đijekhese po jekh mina, so tegani inele sar plata zako trine masekengiri buti. [‡] **19,16** love Ko original terdola: "mina". **§ 19,16** deš puti edobor Ko original terdola: "deš mine".

* **19,18** love Ko original terdola: "mina". [†] **19,18** pandž puti edobor Ko original terdola: "pandž mine".

⁸ A o Zakej terdino hem phenda e Gospodese e Isuseso: "Ače, Gospode, ekvaš oto barvalipe mlo ka dav e čororende, a te nekas hovavđum, ka irinav lese štar puti više."

⁹ A ko adava, o Isus phenda lese: "Avdive o Devel anda o spasenje ano akava čher,[†] adalese soi hem o Zakej potomko e Avraamesoro.[‡] ¹⁰ Me, o Čhavo e manušesoro, aljum te rodav hem te spasinav e našalden!"**§**

O manuša valjani te oven verna adžicerindoj o carstvo e Devlesoro (Mt 25,14-30)

¹¹ But manuša šunena ine adava so o Isus vačerđa. I sar o Isus inele paše uzalo Jerusolim, o manuša mislinde da o carstvo e Devlesoro otojekhvar ka mothoj pe.* Adalese so ađahar mislinde, o Isus phenda lenđe pana jekh priča: ¹² "Inele jekh ugledno manuš kova spremisalo te džal ki durutni phuv koro jekh baro vladari kova ka čhivel le zako caro upri lesiri phuv, a palo adava te irini pe čhere. ¹³ I vičinda ple deše slugen, dinda len po ekvaš kilo srebro[†] hem phenda lenđe: 'Čeren maje više love ađahar so ka čeren buti adaleja đikote na avava.' I dželo ko drom. ¹⁴ A o manuša oti lesiri phuv mrzinde le i bičhalde pumare manušen koro baro vladari vačerindoj: 'Na mangaja akale te ovel amaro caro.'

¹⁵ Kad o ugledno manuš irinda pe sar caro, terinda te vičinen koro leste okole slugen, kolende dinda love, te dikhel kobor love čerde lese. ¹⁶ O prvo sluga alo vačerindoj: 'Gospodarona, oto love[‡] save dindan man, čerdum deš puti edobor.'**§** ¹⁷ I ov phenda lese: 'But šukar. Tu injan šukar sluga! Adalese so injanle maje

verno ko najhari, dava tut te vladine upro deš dizja!’

¹⁸ O dujto sluga alo vačerindoj: ‘Gospodarona, oto love* save dindān man, čerđum pandž puti edobor.’† ¹⁹ I lese phenda: ‘Dava tut te vladine upro pandž dizja!’

²⁰ O trito sluga alo vačerindoj: ‘Gospodarona, ače te love‡ save dindān man. Garavđum len ano jekh kotor e šejengoro. ²¹ Čerđum ađahar adalese so darandiljum tutar so injan strogo manuš. Leja so nane klo hem čedeja so avera manuša sejinde.’§

²² A ov phenda lese: ‘Tu na injan šukar sluga! Palo te lafija ka sudinav tut. Te džandān so injum strogo manuš, da lava so nane mlo hem čedava so avera sejinde, ²³ sose onda na dindān mle love ki kamata? Ďi akana ka ovel man ine više love save ka lav ine avindoj čhere.’

²⁴ Tegani phenda okolende kola terdine uzalo leste: ‘Len akale slugastar o love* hem den len okolese kas isi deš puti edobor!’†

²⁵ A on inele protiv hem phende: ‘Ali, gospodarona, ole već isi pandž kilja srebro.’‡

²⁶ O caro phenda: ‘Dikhena da§ đijekhe kas isi, ka del pe lese pana, a okole kas nane ka lel pe lestar hem okova hari so isi le.* ²⁷ A okolen mle neprijatelj, so na mangle te ovav lengoro caro, anen akari hem činen len angla mande!’ ”

O Isus džala nakoro Jerusalem sar caro (Mt 21,1-11; Mk 11,1-11; Jn 12,12-19)

²⁸ I kad vačerđa lende adava, o Isus dželo nakoro Jerusalem phirindoj anglo ple učenici. ²⁹ Kad alo paše uzalo gava Vitfaga hem Vitanija, uzali gora vičimi E maslinakiri, bičhalđa duje učenikonen

³⁰ vačerindoj: “Džan ko adava gav savoi angla tumende. I kad ka đerdinen, ka arakhen phandle terne here upro saveste pana nijekh manuš na beštino.† Phraven le hem anen le akari. ³¹ Te neko pučlja tumen: ‘Sose phravena le?’, vačeren lese: ‘E Gospodese valjani.’ ”

³² On džele hem arakhle ađahar sar so phenda lende o Isus. ³³ I sar phravena ine e terne here, o manuša, kasoro inele o terno her, pučle len: “Sose phravena e terne here?”

³⁴ A on phende: “E Gospodese valjani.” ³⁵ I ande e here anglo Isus. Čhivde pumare fostanja upro her hem pomožinde e Isusesse te uštel upro leste.

³⁶ I sar džala ine anglal bešindoj upro her, o manuša dinde le čast ađahar so buljarena ine pumare fostanja upro drom anglo leste.‡ ³⁷ A kad alo paše uzalo than kotar huljela pe ine tari E maslinakiri gora, sa o učenici so inele adari lelje radosno hem oto sa o glaso te slavinen e Devle zako sa o čudesija save dikhle, ³⁸ vačerindoj:

“Blagoslovime o Caro

kova avela ano anav e Gospodesoro!
Nek ovel mir ano nebo
hem slava e Devlese ko učipe!”

³⁹ Tegani nesave fariseja, kola inele maškaro lende, phende e Isusesse: “Učitelju, phen te učenikonende te na vačeren adava.”

⁴⁰ A o Isus phenda lende: “Phenava tumende, te tra inde on, o bara ka vičinen slavindoj!”

E Isusesei phare so o dizutne oto Jerusalem na pendžarena le

⁴¹ I kad o Isus alo paše uzalo Jerusalem, dikhindoj i diz, runđa laće ⁴² vačerindoj: “Oh, so bi mangava hem tu avdive te

‡ **19,20** love Ko original terđola: “mina”. § **19,21** Leja so nane klo hem čedeja so avera manuša sejinde Akava verovatno inele izreka. Manuš kova lela so nane olesoro, ili kova čedela o hajba savo avera sejinde adavai metafora okolese kova barvaljola nekasere averesere phara bućatar. * **19,24** o love Ko original terđola: “i mina”. † **19,24** deš puti edobor! Ko original terđola: “deš mine”. ‡ **19,25** pandž kilja srebro. Ko original terđola: “deš mine”. § **19,26** Dikhena da Ko original terđola: “Vačerava tumende da”. * **19,26** Averčhane: “đijekh kova šukar koristini okova soi lese dindo, ka del pe lese pana ... e manušestar kova na koristini šukar okova soi lese dindo, ka lel pe lestar ...” † **19,30** nijekh manuš na beštino Samo o životinje upro savende pana niko na beštino oni prikladna e Devlese ili e carose (dikh 4. Mojs 19,2; 5. Mojs 21,3; 1. Sam 6,7). ‡ **19,36** Verovatno adaleja mangle te mothoven da prihvatinena e Isuse te ovel lengoro caro (dikh 2. Car 9,13).

džane so ka anel će mir!§ Ali akanai garavdo te jačendar. ⁴³ Ka aven o dive kad te neprijatelja ka čhiven će barikade,* ka opkolinen tut hem taro sa o strane ka pritiskinen tut. ⁴⁴ Ka uništinen hem tut hem te dizutnen. Naka ačhaven ni jekh bar ko lesoro than adalese so na pendžardan o vreme kad o Devel alo te spasini tut.”†

O Isus na mukela te biknel pe ano Hram (Mt 21,12-17; Mk 11,15-19; Jn 2,13-22)

⁴⁵ Kad o Isus alo ano Jerusolim, đerdinda ano boro e hramesoro hem lelja te ispuđini adathar okolen so biknena. ⁴⁶ Phenda lende: “Pisimei ko Sveto lil: ‘O čher mlo ka ovel than kote o manuša ka molinen pe’, a tumen čerden lestar ‘than kote čedena pe o čora!’ ”‡§

⁴⁷ I oto dive ko dive, o Isus sikavđa e manušen ano boro e hramesoro. A o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar zajedno e jevrejengere starešinencar rodona ine sar te čeren o Isus te ovel mudardo, ⁴⁸ ali na arakhle so te čeren adalese so sa o manuša pažljivo šunena ine lesoro sikaviba.

20

E Jevrejengere vođe na mangle te prihvatinen da o Devel dinda autoritet e Isuses (Mt 21,23-27; Mk 11,27-33)

¹ I jekhvar sar o Isus sikaj ine e manušen ano boro e hramesoro hem vačeri lende ine o Šukar lafi, ale uzalo leste o šerutne sveštenici, o učitelja e Zakonestar hem o starešine ² hem pučle le: “Vačer amende kotar tuće pravo te čere akava? Ko dinda tut pravo?”

³ A o Isus phenda lende: “Hem me tumen ka pučav nešto. Vačeren maje: ⁴ Ko dinda pravo e Jovanese te krstini e

manušen, o Devel kovai ano nebo ili o manuša?”

⁵ A on raspravinde pe maškara pumende vačerindo: “Te phendam ‘o Devel kovai ano nebo’, ov ka pučel amen sose onda na verujindam lese. ⁶ A te phendam ‘o manuša’, sa o manuša ka mudaren amen adahar so ka frden bara upra amende, adalese soi uverime da o Jovan inele proroko.” ⁷ Adalese phende e Isuses da na džanen ko dinda pravo e Jovanese.

⁸ I o Isus phenda lende: “Ni me onda naka phenav tumende kotar maje pravo akava te čerav.”

O Isus uporedini e jevrejengere vođen e bišukare vinogradarencar

(Mt 21,33-46; Mk 12,1-12)

⁹ Tegani o Isus lelja te vačeri e narodose akaja priča: “Nesavo manuš sadinda vinograd, iznajminda le e vinogradarende hem dželo ko drom ko but vreme. ¹⁰ I kad alo o vreme te čeden pe o drakha, bičhalđa e sluga koro vinogradarija te šaj den le oto bijandipe e drakhakoro sar so dogovorinde pe. Ali o vinogradarija marde le hem bičhalde le palal čuće vastencar. ¹¹ I o gospodari bičhalđa avere sluga. Ali on hem ole marde, lađarde le hem bičhalde le palal čuće vastencar. ¹² I palem o gospodari bičhalđa koro lende avere sluga. A on čerde le ko rata hem frdinde le avri taro vinograd.

¹³ Tegani o gospodari oto vinograd mislinda pe so te čerel, i phenda: ‘Ka bičhalav lende mle mangle čhave. Šaj ole ka pošujinen.’

¹⁴ Ali kad o vinogradarija dikhle le, vačerde maškara pumende: ‘Akavai o nasledniko. Hajde te mudara le hem

§ **19,42** O Isus mothoj plo tugujiba da o manuša taro Jerusolim propustinde i prilika te oven mirime e Devleja.

* **19,43** ka čhiven će barikade Adahar niko naka šaj te ikljol taro Jerusolim ili te đerdini ano leste bizo mukiba e neprijateljengoro. † **19,44** Akala stihija opisinen i opsada, kaj i vojska opkolini i diz sava isi duvarija. Kad i vojska opkolini i diz, o manuša našti ikljon olatar hem niko našti pomožini lende. O Isus džanda da adava ka ovel e Jerusalmese ki budućnost, hem ulo adava. Ko 70. berš palo Hrist, e rimesiri vojska opkolinda o Jerusolim hem adari mudarda bute manušen. ‡ **19,46** than kote čedena pe o čora! Ko original terđola: “pećina e čorengiri”.

§ **19,46** O Isus ukorinda e manušen kola biknena adalese so čerena ine e Hrameja so o Devel na manglja. O Devel manglja o manuša te molinen pe ano lesoro Hram, ali o manuša kola biknena koristine o Hram sar pijac. On da hovavena ine e manušen adahar so rodona lendar više love zako stvarija save valjani zaki žrtva.

amende te ačhol o nasledstvo.’ ¹⁵ I frdinde le avri taro vinograd hem mudarde le.

So mislinena, so ka čerel o gospodari adale vinogradarende? ¹⁶ Ka avel hem ka mudari len, a o vinograd ka iznajmini averende.”

I okola kola šunde adaja priča, phende: “Te na del o Devel adava te ovel!”

¹⁷ A o Isus dikhlja ano lende hem phenda: “A so onda značini adava soi pisime e Mesijastar ano Sveto lil:

‘O bar* savo frdinde o zidarija ulo najbitno bar e čheresoro’?†

¹⁸ Dijekh kova perela upro adava bar, ka phagel pe, a te pelo adava bar upra nekaste, ka zgnječini le.”

¹⁹ A o učitelja e Zakonestar hem o šerutne sveštenici mangle tegani te dolen e Isuse, adalese so džande da adaja priča oto bišukar vinogradarija vačeri olendar, ali darandile e manušendar.

E verakere vođe našti te dolen e Isuse ko bišukar lafi

(Mt 22,15-22; Mk 12,13-17)

²⁰ O učitelja e Zakonestar hem o šerutne sveštenici posmatrinena ine e Isuse. Bičhalde koro leste špijunen, kola čerde pe dai iskrena, te tužinen le da vačerda nešto bišukar i te šaj preden le ko upravniko e rimesoro te osudini le. ²¹ I o špijunja pučle e Isuse: “Učitelju, džanaja da vačereja hem sikaveja šukar hem na dikheja kovai kova, nego čačimase sikaveja o drom e Devlesoro. ²² Valjani li amen o Jevreja te platina o porez e rimesere carose ili na?”‡

²³ A o Isus džanda so on mangle te prevarinen le i phenda lende: ²⁴ “Mothoven maje i kovanica savaja platinena o porez.Š Kasiri slika hem kasoro anav isi la?”

A on phende: “E carosoro.”

²⁵ Tegani o Isus phenda lende: “Onda, den e carose okova so preperela e carose, a e Devlese okova so preperela e Devlese.”

²⁶ I adahar o špijunja našti ine te arakhen ništa bišukar ano okova so o Isus vačerda i trainde adalese so inele zadivime lesere vačeribnaja.

O Isus sikaj da čače isi uštiba taro mule (Mt 22,23-33; Mk 12,18-27)

²⁷ I ale koro Isus nesave sadukeja* kola vačerena da nane uštiba taro mule. On pučle e Isuse: ²⁸ “Učitelju, o Mojsije amende e Jevrejende phenda so te čerel o manuš te mulo lesoro phral kova pala peste ačhavda romnja bizo čhave. Adava manuš valjani te lel ple mule phralesere romnja te šaj oj te bijani čhave kova ka nasledini o barvalipe e mulesoro hem ka akhari lesoro anav.† ²⁹ Adahar, inele ehta phralja. O prvo lelja romnja i mulo, a na ačhavda pala peste čhaven. ³⁰ O dujto phral lelja ple mule phralesere romnja, ali hem ov mulo. ³¹ Tegani o trito phral lelja adala romnja i mulo hem adahar sa avera phralja. I nijekh olendar na ačhavda čhaven pala peste. ³² Ko kraj muli hem i romni. ³³ Kasiri onda romni oj ka ovel kad ka uštel pe taro mule, a inele dindi ko sa o ehta phralja?”

³⁴ O Isus phenda lende: “O manuša ko akava sveto lena pe hem dena pe. ³⁵ A okola kolen o Devel smatrini dai dostojna te oven vazdime taro mule hem te živinen ko sveto savo avela, ni ka len pe ni ka den pe. ³⁶ Adalese so našti više ni te meren: ka oven sar o anđelja. On ka oven čhave e Devlesere, adalese so o Devel ka vazdel len taro mule. ³⁷ A so o mule uštena, mothovda hem o Mojsije kad ko than oto Sveto lil kote pisini oto grmo savo ine thabljola, o Gospod vačeri

* **20,17** bar Ko adala dive o manuša koristinde bara te vazden duvarija e čherengere. † **20,17** Akate vačeri pe e Mesijastar dai ov sar bar save o zidarija odlučinde te na koristinen le, ali save o Devel čerda te ovel najbitno bar. ‡ **20,22** On očekujinde e Isusestar te phenel “oja” ili “na”. Te phenda “oja”, onda o Jevreja ka oven ine holjame upro leste adalese so vačeri lende te platinen porez zaki e abandijengiri vlast. Te phenda “na”, onda e verakere vođe ka vačeren ine e Rimljanende da o Isus sikaj e manušen te na ičeren e rimesoro zakoni. § **20,24** kovanica savaja platinena o porez Ko original terdola: “denari”. * **20,27** O Sadukeja Legarutni e jevrejengere verakiri hem politikakiri grupa. On prihvatinde samo o prva pandž lila oto Purano zavet hem na verujinde ano dživdipe palo meriba. † **20,28** te šaj oj te bijani čhave kova ka nasledini o barvalipe e mulesoro hem ka akhari lesoro anav Ko original terdola: “te vazdel potomko ple phralese”.

dai 'Devel e Avraamesoro, e Isaakesoro hem e Jakovesoro' iako tegani inele mule.

³⁸ A o Devel nane Devel e mulengoro, nego Devel e dživdengoro. Adalese soi e Devlese on pana dživde.”[‡]

³⁹ Nesave učitelja e Zakonestar phende e Isuse: “Učitelju, šukar vačerđan!”

⁴⁰ I darandile te pučen le bilo so aver.

*O Mesijai po baro taro caro o David
(Mt 22,41-46; Mk 12,35-37)*

⁴¹ Tegani o Isus pučlja okolen so ine šunena le: “Sar šaj o učitelja e Zakonestar te vačeren dai o Mesija samo e carosoro e Davidesoro čhavo?” ⁴² A korkoro o David phenela ano Lil oto Psalmija:

‘O Gospod phenda mle Gospodese e Mesijase:

Beš ko počasno than uzala mandeš

⁴³ đikote na pašjarava te neprijateljnen talo te pre!’

⁴⁴ O David e Mesija vičini ‘Gospode’. Sar onda o Mesija šaj te ovel lesoro čhavo?”*

O Isus upozorini dai o učitelja e Zakonestar dujemujengere

(Mt 23,1-36; Mk 12,38-40; Lk 11,37-54)

⁴⁵ Tegani anglo sa o manuša, o Isus phenda ple učenikonende: ⁴⁶ “Arakhen tumen e učiteljendar e Zakonestar! On volinena te phiren urjavde ano bare fostanja te dičhol dai pobožna hem te pozdravinen len o manuša ko trgija. Volinena te bešen ko anglune thana ano sinagoge hem ko gozbe. ⁴⁷ Ko hovavne lena e udovicendar okova so isi len,[†] hem molinena bare molitve sar te dikhen len o manuša dai pobožna. On ka oven po zorale kaznime nego avera manuša.”

[‡] **20,38** Adalese so akala manuša fizički mule, on valjani pana te oven duhovno dživde. Averčhane: “nego i Devel okolengoro kasoro duho pana živini, iako lengere telija možda mule, adalese so lengoro duho pana živini ani prisutnost e Devlesiri.”

[§] **20,42** Beš ko počasno than uzala mande Ko original terđola: “Beš oti mli desno strana”. *

[†] **20,44** Adalese so o David phenda dai o Mesija lesoro Gospod, adava značini dai o Hrist po baro e Davidestar hem nane samo e Davidesoro potomko. [†] **20,47** Ko hovavne lena e udovicendar okova so isi len Ko original terđola: “Hana o imanje e udovicengoro.” *

[‡] **21,1** kutija zako čediba. Adava inele jekh oto kutije ano e hramesoro boro kote o manuša čhivena ine o love sar daro e Devlese. [†] **21,2** duj tikore kovanice Ko original terđola: “duj lepti”. Adaja kovanica najhari vredinda. [‡] **21,5** e daronencar Sar soi stvarija čerde oto zlato ili

oto srebro, stvarija save čerde o Hram te dičhol dai šužo. [§] **21,8** Me injum o Hrist Ko original terđola samo: “Me injum.”

21

I čorori udovica dela e Devlese sa o love so isi la

(Mk 12,41-44)

¹ Na nakhlo but palo adava, o Isus dikhela ine sar o barvale manuša avena ko Hram hem čhivena love ani kutija zako čediba.* ² Adahar dikhlija hem jekha čorora udovica sar čhivela samo duj tikore kovanice.[†] ³ Tegani phenda: “Čače vačerava tumende, akaja čorori udovica čhivda više sarijendar. ⁴ Adalese so sare akala dinde oto buderi so isi len, a oj, kojai čorori, dinda sa so inola.”

O Isus vačeri e znakonendar save ka mothoven dai paše o kraj akale vremesoro
(Mt 24,1-22; Mk 13,1-20)

⁵ I sar nesave učenici vačereni ine adalestar sari o Hram šukar ukrasime šuže bare barencar hem e daronencar,[‡] o Isus phenda: ⁶ “Ka avel o dive kad oto sa akava so dikhena naka ačhol ni bar upro bar. Đijekh ka ovel peravdo.”

⁷ I on pučle e Isuse: “Učitelju, kad adava ka ovel? So ka mothoj amende da alo adava dive?”

⁸ A o Isus phenda: “Dikhen te na oven hovavde. Adalese so but džene ka aven ano mlo anav vačerindoj: ‘Me injum o Hrist’š hem: ‘Alo paše o kraj akale vremesoro.’ Ma džan palo lende! ⁹ A kad šunena zako mariba hem zako pobune, ma te daran. Adalese so prvo adava valjani te ovel, ali nane odmah o kraj.”

¹⁰ Tegani phenda lende: “O manuša ka maren pe e manušencar hem o carstvo e carstvoja. ¹¹ Ko but thana ka oven bare zemljotresija, bokhalipe hem zaraze. Ka mothoven pe čudesna znakija ko nebo savendar o manuša ka daran.

¹² Ali angleder sa adava, ka dolentumen hem ka progoninen tumen, ka legaren tumen ko sudo ano sinagoge hem ko phandlipe, ka legaren tumen anglo carija hem anglo vladarija adalese so injen mle učenici. ¹³ Adava ka ovel tumende te šaj svedočinen lende mandar. ¹⁴ Adalese pana akana odlučinen te na planirinen save lafencar te braninen tumen. ¹⁵ Adalese so me ka dav tumen mudra lafija ko save nijekh tumaro protivniko naka šaj te irini lafi. ¹⁶ Ka izdajinen tumen hem tumare dada, tumare daja, tumare phralja, tumari familija hem tumare amala; hem nesaven tumendar ka mudaren. ¹⁷ I sare ka mrzinen tumen zbog mande, ¹⁸ ali niko naka šaj te uništini tumen, čak ni jekh bal* tumare šerestar naka ovel uništite. ¹⁹ Adaleja so ka ačhoven maje verna, ka dobinen o večno dživdipe."

O Isus vaćeri so o Jerusolim ka ovel uništite

(Mt 24,15-21; Mk 13,14-19)

²⁰ O Isus phenda hem akava: "I kad ka dikhen sar o Jerusolim opkolime e vojskendar, te džanen da alo lesoro vreme te ovel uništite. ²¹ Tegani okola kola živinena ani e judejakiri regija nek našen ko gore. Okola kola živinena ano Jerusolim nek ikljon avri, a kolai avri, te na đerdinen ani diz. ²² Adalese so adala ka oven o dive kad o Devel ka kaznini e manušen. Adahar ka ovel te šaj pherdol sa so o proroci pisinde ko Sveto lil. ²³ Jao e khamnjende hem okolende kola deŋa čuči ko adala dive! Adalese so baro bišukaripe ka ovel upri phuv hem o Devel ka ovel but holjame

hem ka kaznini akale narodo. ²⁴ Nesave olendar ka oven mudarde,† a avera ka oven legarde ko phandlipe maškaro sa o nacije. O Jerusolim ka ovel gazime e nacijendar sa đikote na nakhela lengoro vreme."

O Isus vaćeri e zñakonendar save ka mothoven dai but paše lesoro aviba

(Mt 24,23-35; Mk 13,21-31)

²⁵ O Isus phenda hem akava: "I ka oven čudna znakija ko kham, ko masek hem ko čerenja, a ki phuv o nacije naka džanen so te čeren oti dar zbog adava so o more ka čerel glasna zvukija hem bare talasija. ²⁶ O manuša ka meren oti dar hem oto adžiceriba o bišukaripe so avela ki phuv, adalese so o zoralipa e nebosere ka oven potresime. ²⁷ Tegani sare ka dikhen man, e Čhave e manušesere, sar avava upro oblako ano zoralipe hem ani bari slava. ²⁸ Kad sa adava ka počini te ovel, terdoven ko pre bizi dar hem vazden tumare šere adalese so o Devel sigende ka oslobodini tumen."

O Isus vaćeri e učenikonende te pratinen o znakija savendar vaćerda lende

(Mt 24,32; Mk 13,28)

²⁹ Tegani o Isus phenda lende akaja priča: "Dikhen i smokva ili bilo savo aver kaš. ³⁰ Kad dikhena da ikljona listija upro leste, korkore džanen dai paše o linaj. ³¹ Adahar hem tumen kad dikhena da ovela adava so phendum tumende, te džanen dai o carstvo e Devlesoro paše. ³² Čače vaćerava tumende, akaja generacija naka nakhel‡ đikote sa adava na ovela. ³³ O nebo hem i phuv ka nakhen, ali mle lafija nikad naka nakhen."

* **21,18** čak ni jekh bal O Isus vaćeri oto jekh najtikoro kotor e manušestar. Adaleja vaćeri da sa o manuš naka properel. O Isus već vaćerda so nesave olendar ka oven mudarde, i nesave haljovena so akava znaćini da on naka oven duhovno oštetime. † **21,24** ka oven mudardeKo original terdola: "ka peren (ka oven mudarde) taro oštro maći." ‡ **21,32** akaja generacija naka nakhel Isi but naćinja te haljol pe akava stih: 1. akaja generacija znaćini okola kola inele dživde ko vreme kad o Isus vaćeri ine, a adava znaćini da o uništiba e Jerusalimesoro hem aver znakija kola ka anen đi ko e Isusesoro iriba ka len te oven zako vreme lengere dživdipnasoro; 2. akaja generacija znaćini vrsta oto manuša kolai bišukar hem protivinena pe e Isusesa, a adava znaćini da uvek ka ovel nevernici kola ka protivinen pe e Isusesa sa đi ko momenti kad ov ka irini pe ki phuv; 3. akaja generacija znaćini "akaja nacija" hem mislini pe upro Jevreja, so znaćini da e jevrejengiri nacija naka nakhel angleder so o Isus ka irini pe; ili 4. akaja generacija znaćini o manuša kola ka živinen ko vreme kad o kraj samo so nane te ovel, hem adava znaćini da, kad ka oven adala događaja savendar vaćeri pe ano 25. hem 26. stih, o Isus ka irini pe ki phuv zako vreme e dživdipnasoro adala generacijatar.

O Isus sikaj e učenikonen te oven uvek spremna zako olesoro aviba

(Mt 24,36-51; Mk 13,32-37)

³⁴ I o Isus phenda lende: "Arakhen tumen te na oven tumare godaš zaokupirime pibnaja, mačojbnaja hem akale dživdipnasere brigencar i te resel tumen otojekhvar adava dive.* ³⁵ Adalese so adava dive ka avel sar zamka upro sa o manuša ki phuv. ³⁶ Adalese oven džangale hem stalno molinen te nakhaven sa adava so valjani te ovel hem te šaj terdon radosno angla mande, anglo Čhavo e manušesoro."

³⁷ Diveja o Isus sikaj ine ano Hram, a račaja ikljola ine tari diz hem džala te račari ki gora vičimi E maslinakiri. ³⁸ I but manuša sabajleja džana ine ko Hram te šunen le sar sikaj.

22

O Juda pristanini te izdajini e Isuse

(Mt 26,1-5, 14-16; Mk 14,1-2, 10-11; Jn 11,45-53)

¹ Avela ine paše i Pasha, savi inele prvo dive oto Prazniko e bikvascone marengoro.* ² O šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar rodona ine sar te čeren o Isus te ovel mudardo, ali darandile e narodostar.

³ Tegani o Sotoni đerdinda ano Juda vičime Iskariot kova inele jekh oto dešuduj apostolja e Isusesere. ⁴ Ov dželo koro šerutne sveštenici hem koro narednici e hramesere hem dogovorinda pe olencar sar te predel lende e Isuse. ⁵ On ule radosna hem phende e Judase da ka den le love. ⁶ I ov pristaninda. I adahar lelja te rodel šukar prilika te izdajini e Isuse kad naka oven but manuša uzalo leste.

Š **21,34** goda Ko original terdola: "vile". * **21,34** te resel tumen otojekhvar adava dive Averčhane: "adava dive ka avel kad naka očekujinen." * **22,1** Ko adava prazniko o Jevreja na hale maro savo inele čerdo e kvascoja. † **22,7** te činel pe bakrore zaki Pasha Ko original terdola: "te žrtvujini pe i Pasha". ‡ **22,10** khoro Baro čaro ano savo anela pe ine pani. § **22,16** I Pasha podsetini ine e izraelesere narodo upro adava sar o Devel ikalda len taro robujiba ano Egipat kad žrtvujinde bakrore hem čivde lesoro rat upro udara pumare čerengere. Ko slično način, o Isusi e Devlesoro bakrore hem e Isusesere rateja ikali ple narodo taro robujiba e grehese. O Isus palem ka avel hem ka vladini sar caro, a tegani o vernici ka oven ki gozba hem ka slavinen so o Devel ikalda len. * **22,18** mol Ko original terdola: "oto bijandipe e drakhakoro".

O Isus bičhali duje učenikonen ko Jerusolim te pripreminen i Pasha

(Mt 26,17-19; Mk 14,12-16)

⁷ Kad alo o prvo dive oto Prazniko e bikvascone marengoro, ko savo valjanda te činel pe bakrore zaki Pasha,† ⁸ o Isus phenda e Petrese hem e Jovanese: "Džan hem čeren amende e pashakoro hajba te šaj te ha."

⁹ A on phende lese: "Kaj mangeja te čera la?"

¹⁰ Ov phenda lende: "Šunen. So ka đerdinen ki diz Jerusolim, ka resel tumen jekh manuš kova akhari pani ano khoro.‡ Džan palo leste. Ko čher ko savo ka đerdini ¹¹ roden e čherutne hem vačeren lese: 'O učitelj pučela ki savi soba šaj te hal e pashakoro hajba ple učenikonencar?' ¹² I ov ka mothoj tumende i bari upruni soba savi već pripremim. Adari čhiven amende zako hajba." ¹³ I on dzele hem arakhle sa adahar sar so phenda lende o Isus i adari čivde zako hajba e pashakoro.

O Isus dela nevo značenje zako maro hem zaki mol

(Mt 26,20-30; Mk 14,17-26; Jn 13,21-30; 1. Kor 11,23-25)

¹⁴ I kad alo o vreme te hal pe i Pasha, o Isus čivda pe uzalo astali ple apostolencar. ¹⁵ I phenda lende: "Edobor zorale mangljum te hav akaja pasha tumencar angleder nego so ka ovav mučime hem mudardo. ¹⁶ Adalese so, vačerava tumende, naka hav ayer Pasha đikote lakoro čačimasoro značenje na pherdola ano carstvo e Devlesoro."§

¹⁷ Tegani lelja i čaša e moljaja, zahvalinda e Devlese hem phenda e apostolende: "Len akaja mol hem ulaven la maškara tumende. ¹⁸ Adalese so, vačerava tumende, naka pijav više mol* đikote o carstvo e Devlesoro na avela."

¹⁹ I lelja o maro, zahvalinda e Devlese, phaglja le hem ulavda le e apostolende vačerindoj: “Akavai mlo telo savo dela pe tumende. Akava nastavinen te ceren te setinen tumen mandar.” ²⁰ Adahar lelja hem i čaša e moljaja palo hajba, vačerindoj: “Akaja čaša e moljaja nevoi savez ano mlo rat savo chorela pe tumende.

²¹ Ali ače, o manuš kova ka izdajini man† mančari uzalo astali. ²² Adalese so, me, o Čavo e manušesoro, valjani te merav sar soi odredime, ali jao okole manušese kova ka izdajini man!” ²³ I o apostolja lelje te pučen pe maškara pumende kova olendar šaj te ovel adava so ka cerel adahar nešto.

O vođe e Devlese ano carstvo valjani te oven sar sluge

(Mt 20,25–28; 19,28; Mk 10,42–45)

²⁴ I o apostolja lelje te raspravinen pe kovai olendar najbaro. ²⁵ A o Isus phenđa lende: “Avere nacijengere carija vladinena upro lende hem o vladarija lengere pumen vičinena ‘manuša kola cerena šukaripe’.” ²⁶ Ali tumen ma oven esavke! Nego, o najbaro maškar tumende nek ovel sar najtikoro, a o vođa nek ovel sar sluga. ²⁷ A kovai po baro? Okova kovai uzalo astali ili okova kova kandela le? Ini okova kovai uzalo astali? A me maškara tumende injum sar okova kova kandela. ²⁸ Tumen injen adala kola ačhile mancar ano mle iskušenja. ²⁹ I me dava tumen autoritet te vladinen ano carstvo, sar so mlo Dad o Devel dinda man: ³⁰ te han hem te pijen maje uzalo astali ano carstvo mlo, hem te bešen ko tronja te vladinen upro dešuduj plemija e Izraelesere.”

† **22,21** o manuš kova ka izdajini man Ko original terđola: “o vas mle izdajnikosoro”. ‡ **22,32** Džanav da ka hovave da na pendžareja man, ali kad ka irine ti vera ana mande, zorjar te phraljengiri vera. Ko original terđola: “A tu, kad ka irine tut mande, zorjar te phraljen.” § **22,36** Kad o učenici angleder lelje te propovedinen, o Isus inele but popularno hem o manuša radosno dodžacerena ine okolen kola propovedinena ine e Isusesoro lafi. Akana o stvarija promeninde pe hem but manuša ka protivinen pe e Isuseso hem lesere lafese, i o učenici ka valjani te arakhen pe hem te oven spremna te osigurinen pumari zaštita. * **22,38** Šukari! Šaj te značini: 1. da olen isi dovoljno mačija, averčhane: “Akana isi amen dovoljno mačija,” ili 2. O Isus mangela olendar te na vačeren adalestar da isi len mačija: “Dosta više vačerđen oto mačija.” Kad o Isus phenđa da valjani te činen mačija, ov vačerđa lende oti opasnost savaja ka resel pe. Ov možda na manglja čače olendar te činen mačija hem te maren pe.

O Isus vačeri ple učenikonende da ka ovel proverime lengiri vera ano leste

(Mt 26,31–35; Mk 14,27–31; Jn 13,36–38)

³¹ O Isus phenđa: “Simone, Simone, ače o Sotoni rodinda e Devlestar te mukel lese te proverini tumari vera ana mande sar kad neko chorela o điv maškari sita. ³² Ali me molinđum tuće te ačhol ti vera ana mande. Džanav da ka hovave da na pendžareja man, ali kad ka irine ti vera ana mande, zorjar te phraljengiri vera.”‡

³³ A ov phenđa lese: “Gospode, injum spremno te džav tuja hem ko phandlipe hem ko meriba.”

³⁴ A o Isus phenđa: “Vačerava će, Petre, o bašno naka đilabi avdive đikote trin puti naka hovave da na pendžareja man.”

³⁵ I phenđa e apostolende: “Kad bičhalđum tumen ko drom bizo kese lovenicar, bizo torbe hem bizi buderi obuća, na li falinda tumende nešto?”

A on phende: “Ništa.”

³⁶ Tegani o Isus phenđa lende: “Ali akana kas isi kesa e lovenicar, nek lel la! Adahar hem i torba! A kas nane mači, nek biknel plo ogrtači hem nek činelfse jekh.Š ³⁷ Adalese so, vačerava tumende, valjani te pherđol adava soi mandar pisime ko Sveto lil: ‘Dikhle le sar jekhe okolendar kola cerena bišukaripe.’ Čače, pherđola sa soi pisime mandar.”

³⁸ A on phende: “Gospode, ače isi amen duj mačija!”

A ov phenđa: “Šukari!”*

O Isus džanel so le adžičeri bari patnja, a e učenikonen iskušenja

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ I iklindoj adathar, palo plo adeti, dželo ki E maslinakiri gora. Oleja džeze hem lesere učenici. ⁴⁰ I kad resle adari,

phenda lende: "Molinen tumen te na peren ko iskušenje!"

⁴¹ I cidinda pe dur olendar, edobor kobor šaj te frdel pe o bar, pelo ko kočija hem molinda pe e Devlese, ⁴² vačerindoj: "Dade! Te mangeja, cide akaja čaša e patnjaja mandar, te na pijav olatar. Ali, nek ovel pali ti volja, a na pali mli." ⁴³ Tegani o anđeo mothovda pe lese taro nebo hem hrabrinda le. ⁴⁴ A kad inele ani po bari patnja, po zorale molinda pe. Lesoro znoj ulo sar kapke oto rat save perena ine upri phuv.[†] ⁴⁵ I pali molitva uštino, alo di ple učenici hem arakhlja len sar sovena adalese so inele umorna taro tugujiba. ⁴⁶ Tegani phenda lende: "Sose sovena? Ušten hem molinen tumen te na peren ko iskušenje!"

O Isus na suprotstavini pe e manušeđe kola ale te dolen le

(Mt 26,47-56; Mk 14,43-50; Jn 18,3-11)

⁴⁷ Sar pana o Isus vačeri ine adava, ale nakoro leste but manuša kolen anda o Juda kova inele jekh oto dešuduj apostolja. Ov alo koro Isus te čumudini le ki čham.[‡] ⁴⁸ A o Isus pučlja le: "Judo, čumudipnaja li predeja man, e Čhave e manušesere?"

⁴⁹ Kad o učenici kola inele adari dikhle so o Isus ka ovel dolime, pučle le: "Gospode, te napadina len li e mačencar?" ⁵⁰ I jekh olendar khuvda mačēja e šerutne sveštenikosere sluga hem čhinda lesoro desno kan.

⁵¹ A o Isus phenda ple učenikonende: "Ačhaven tumen adalestar! Muken len te čeren adava!" I čhivda plo vas ko than kote o sluga inele čhindo hem sasljarda le. ⁵² Tegani phenda okolende so ale te dolen le, e šerutne sveštenikonende, e hramesere narednikonende hem e starešinende: "Mačencar hem kaštencar aljen pala mande sar palo pobunjeniko. ⁵³ Divencar injumle tumencar ano Hram, i na dolinden man. Ali akavai tumaro vreme hem o zoralipe e tominakoro vladini."§

Oti dar, o Petar hovaj da na pendžari e Isuse

(Mt 26,57-58, 69-75; Mk 14,53-54, 66-72; Jn 18,12-18, 25-27)

⁵⁴ I dolinde e Isuse hem adathar legarde le ko čher e bare sveštenikosoro. A o Petar odural džala ine palo lende. ⁵⁵ Kad resle, tharde jag ko maškar e borosoro hem bešle uzalo late. O Petar bešlo olencar. ⁵⁶ I nesavi sluškinja dikhlja le sar bešela uzali jag, i po šukar dikhlja ano leste hem phenda: "I akava inele e dolime manušeja!"

⁵⁷ A o Petar hovavda vačerindoj: "Đuvlije, na pendžarava le!"

⁵⁸ Na nakhlo but palo adava, dikhlja le nesavo aver manuš hem phenda: "I tu injan jekh okolendar kola inele e dolime manušeja!"

A o Petar phenda: "Manušeja, na injum!"

⁵⁹ I kad nakhlo di ko jekh sati, aver nesavo odlučime phenda: "Čače akava inele e dolime manušeja, adalese soi hem ov Galilejco!"

⁶⁰ A o Petar phenda: "Manušeja, na džanav sostar vačereja!" I ko adava momenti, sar pana vačeri ine, o bašno đilabđa. ⁶¹ Tegani o Gospod o Isus irinda pe hem dikhlja ano Petar, a o Petar setinda pe lesere lafendar: "Vačerava će, Petre, angleder so o bašno avdive ka đilabi, trin puti ka hovave da na pendžareja man." ⁶² I iklilo taro boro hem zorale runda.

O čuvarija marena muj e Isuseja adalese so na verujinena soi ov proroko

(Mt 26,67-68; Mk 14,65)

⁶³ O čuvarija lelje te maren muj e Isuseja hem te maren le. ⁶⁴ Učharde lesere jača hem phende lese: "Prorokujin ko khuvda tut!" ⁶⁵ I bute avere lafencar vredinena ine e Isuse.

[†] 22,44 Ano nesave grčka rukopisija nane o 43. hem o 44. stih. [‡] 22,47 Ađahar ine ko adava vreme o murša pozdravinena avere muršen kola inele familija ili amala te mothoven lende mangipe. § 22,53 o zoralipe e tominakoro vladini. Adava značini "o vreme kad o Sotoni vladini".

E Isuse dikheņa sar krivone adalese so phenela dai o Čhavo e Devlesoro, dai o Hrist

(Mt 26,59-66; Mk 14,55-64; Jn 18,19-24)

⁶⁶ Kad dislilo, čedinde pe o starešine e jevrejengere, o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar, ande e Isuse pumende ko sabor* ⁶⁷ hem phende lese: "Te injan tu o Hrist, phen amende!" A ov phenda lende:

"Te phendum tumende, naka verujinen; ⁶⁸ a te pučljum tumen e Hristestar, naka odgovorinen. ⁶⁹ Ali od akana me, o Čhavo e manušesoro, ka bešav ko počasno than uzalo zoralipe e Devlesoro."[†]

⁷⁰ A on sare pučle e Isuse: "Znači tu injan o Čhavo e Devlesoro?"

A ov phenda lende: "Korkore šukar phenden da injum."

⁷¹ Tegani on phende: "Na valjani amende više dokazija dai krivo. Sare amen šundam da korkoro pes osudinda!"

23

E Isuse hovavne tužinena anglo Pilat hem anglo Irod

(Mt 27,11-14; Mk 15,1-5; Jn 18,28-37)

¹ Tegani sare kola inele ko sabor uštine hem legarde e Isuse koro Pilat, e rimesoro upravniko, ² hem lelje te vačeren protiv oleste: "Akale manuše arakhljam sar zavodini amare narodo hem vačeri lende te na platinen o porez e carose, a pese vačeri dai o Hrist, amaro caro."

³ Tegani o Pilat pučlja e Isuse: "Tu li injan o caro e Jevrejengoro?"

A o Isus phenda: "Adahari sar so phendan."

⁴ Tegani o Pilat phenda e šerutne sveštenikonende hem averende kola inele adari: "Na arakhava nisavi krivica upro akava manuš!"

⁵ Ali on na ačhavde te vičinen: "Ple sikavibnaja vazdela pobuna maškaro manuša ki sa i phuv e jevrejengiri. Lelja

te čerel adava ani regija Galileja hem alo čak di akate ani diz Jerusolim!"

⁶ A kad o Pilat šunđa adava, pučlja len nane li o Isus tari Galileja. ⁷ I kad phende lese dai o Isus tari Galileja, o Pilat bičhalđa le koro Irod, kova vladinda ani Galileja. A baš adala dive o Irod inele ano Jerusolim.

⁸ Kad o Irod dikhlja e Isuse, but inele radosno adalese so pana oto angleder manglja te dikhel le adalese so but šunđa olestar hem nadisalo da o Isus ka čerel nesavo čudo anglo leste. ⁹ But so pučlja le, ali o Isus ništa na vačerđa lese. ¹⁰ A adari terđona ine o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar vačerindoj zorale protiv o Isus. ¹¹ A o Irod hem lesere vojnici ponizinde e Isuse hem marde muj oleja. Urjavde le ano carsko fostani hem tegani o Irod bičhalđa le palal koro Pilat. ¹² Angleder o Irod hem o Pilat na inele ano šukar odnosija, a adava dive ule amala.

O Pilat čerela e narodosiri volja adahar so osudini e Isuse ko meriba

(Mt 27,15-26; Mk 15,6-15; Jn 18,39-19,16)

¹³ A o Pilat vičinda kora peste e šerutne sveštenikonon, e vođen hem e narodo, ¹⁴ i phenda lende: "Anden kora mande akale manuše vačerindoj da vazdela pobuna maškaro narodo. Ače, angla tumende pučljum le adalestar, ali na arakhljum nisavi krivica zaki savi tumen tužinena le. ¹⁵ A ni o Irod na arakhlja upro leste krivica i adalese bičhalđa le palal kora amende. Akava manuš na čerđa ništa saveše avela meriba. ¹⁶ Adalese samo ka naredinav te šibinen le, i ka mukav le." ¹⁷ *

¹⁸ Ko adava sare so inele adari vičinde: "Mudar adale manuše, a muk amende e Varava!" ¹⁹ (O Varava inele phandlo adalese so učestvujinda ani pobuna savi inele ano Jerusolim hem adalese so mudarđa nekas.) ²⁰ A o Pilat, adalese so manglja te mukel e Isuse, palem vačerđa

* **22,66** ko sabor Ko original terđola: "Sinedrion". † **22,69** ko počasno than uzalo zoralipe e Devlesoro. Ko original terđola: "ki desno strana oto zoralipe e Devlesoro". * **23,17** Ano nesave purane grčka rukopisija terđola: "A valjanda zako prazniko te mukel lende jekhe phandle manuše." Dikh Mt 27,15; Mk 15,6.

olencar, ²¹ ali on vičinde: “Čhiv le ko krsto! Čhiv le ko krsto!”

²² A o Pilat palo trito puti phendā lende: “A savo bišukaripe čerđa akava manuš? Na dikhava sose valjani te merel. Ka naredinav te šibinen le, i ka mukav le.”

²³ Ali on na ačhavde te vičinen oto sa o glaso rodindo te čhivel e Isuse ko krsto. I lengoro vičiba ine sa po zoralo hem po zoralo. ²⁴ I adalese o Pilat odlučiđa te del len adava so mangena. ²⁵ Muklja okole kova ine phandlo zbog i pobuna hem zbog o mudariba, a e Isuse diđa ko vojnici te čeren oleja adava so o narodo manglja.

E Isuse čhivena ko krsto hem marena muj oleja

(Mt 27,32-44; Mk 15,21-32; Jn 19,17-27)

²⁶ Sar legarena ine e Isuse te mudaren le, dolinde nesave Simone tari Kirinija† sar taro polje đerdini ine ko Jerusolim.‡ Čhivde o krsto upro leste hem terinde le te akhari le palo Isus. ²⁷ Palo Isus dželo baro narodo maškaro kolende ine hem o đuvlja kola runde hem žalinde le. ²⁸ Ali o Isus iriđa pe nakoro lende hem phendā lende: “Đuvljalen taro Jerusolim, ma roven zbog adava so ka ovel maje, nego roven zbog adava so ka ovel tumende hem tumare čhavende. ²⁹ Adalese so, ače, avena o diveš kad o manuša ka vačeren: ‘Bahtalei o đuvlja kolai bizo čhave, kola na bijande hem na dinde čučī.’” ³⁰ Tegani ka molinen e planinen te peren upro lende hem e bregonen te

učharen len. ³¹ Adalese so, te ađahar čerela pe mancar kova injum sar jekh sapano kaš, sigurno po bišukar ka čerel pe e manušencar kolai sar o šuke kašta.”†

³² A e Isuseja ine legarde pana duj manuša te oven mudarde. Adala manuša čerde bišukar buća. ³³ I kad resle ko than vičime Kokalo e šeresoro, o vojnici čhivde ko krsto e Isuse hem čhivde adale manušen ko avera krstija: jekhe oti lesiri desno, a e dujtone oti lesiri levo strana.

³⁴ O Isus phendā: “Dade Devla, oprostini lende, adalese so na džanen so čerena!”‡ Tegani o vojnici frdinde barbuti hem ađahar delinde maškara pumende e Isus-esere šeja.

³⁵ But manuša terdine adari te dikhenfse, a e jevrejengere vladarija marde muj e Isuseja vačerindo: “Averen spasinđa, akana nek spasini korkoro pes tei čače ov o Hrist e Devlesoro, o Birime!” ³⁶ Hem o vojnici marde muj e Isuseja. Ale uzalo leste hem kaninde le ušli mol,§ ³⁷ vačerindo: “Te injan o caro e jevrejengoro, spasin tut!” ³⁸ A upreder lesoro šero terdino znako kote ine pisime: AKAVAI O CARO E JEVREJENGORO .

³⁹ Jekh okole dujendar kola ine čhivde ko krsto vrediđa e Isuse vačerindo: “Te injan o Hrist, sose na spasineja tut hem amen?”

⁴⁰ A o dujto manuš ukoriđa adale so vrediđa e Isuse: “Sar na daraja e Devlestar? Hem tu injan ađahar osudime sar soi ov. ⁴¹ Ali amen pravedno injam kaznime zbog amare bišukar buća, a akava manuš na čerđa nisavo bišukaripe.” ⁴² Tegani phendā:

† **23,26** Kirinija ine diz ki severno Afrika. ‡ **23,26** sar taro polje đerdini ine ko Jerusolim Akate o polje odnosini pe upro gav. Akate na mislini pe da o Simon čerđa buti pese ko polje, adalese soi o anav Simon jevrejsko, a e Jevrejende na ine muklo te čeren buti ko nesave bitna praznici sar soi i Pasha. § **23,29** Esavke dive ale 70 berš palo Hrist. E rimesiri vojska opkolinđa hem uništinda i diz Jerusolim hem mudarda bute Jevrejen. *

23,29 Bahtalei o đuvlja kolai bizo čhave, kola na bijande hem na dinde čučīKo original terdola: “Bahtalei o đuvlja kola našti ine te ačhon khamne, o vodiya save na bijande hem o čučija savendar na pilja pe.” Akate vačeri pe adalestar da “ko adala dive” o čhave taro Jerusolim but ka patinen. Tegani o manuša ka smatrinen dai po šukar okolende kolen nane čhave, adalese so nane te dikhen pumare čhaven sar patinena ili sar merena. † **23,31** Akava upozorenje koristini pe sar metafora. O šuko kaš thabljol po zorale e sapano kaš adalese so na zaslužinda te thabljol (te patini). O manuša kola odbinde e Isuse ine sar šuko kaš. On zaslužinde te thabljon (te patinen) zbog pumare grehija. ‡ **23,34** O Isus phendā: “Dade Devla, oprostini lende, adalese so na džanen so čerena!” Akala lafija nane ano nesave grčka rukopisija. § **23,36** kaninde le ušli mol Averčhane: “kanindo e Isuse te pijel ušli mol.” I ušli mol ine jeftino piće savo pijena ine o obična manuša. O vojnici marde muj e Isuseja ađahar so dinde jeftino piće nekase ko vačeri dai caro.

"Isuse, mislin mandar hem ov maje milostivno kad ka vladine sar caro."*

⁴³ A o Isus phenda lese: "Čače vačerava će, avdive ka ove mancar ano raj!"

Ple meribnaja, o Isus mothoj butende da nane krivo

(Mt 27,45-56; Mk 15,33-41; Jn 19,28-30)

⁴⁴ A ko ekvaš o dive, i tomina učarda sa i phuv hem adahar inele trin saća†, ⁴⁵ adalese so o kham kalilo. A e hramesiri zavesa‡ pharavdili ko ekvaš. ⁴⁶ A o Isus vičinda oto sa o glaso: "Dade, tuće ano vasta mukava o duho mlo!" Kad phenda adava, mulo.

⁴⁷ A kad e rimesoro kapetani dikhlja so ulo, slavinda e Devle vačerindoj: "Čače akava manuš inele pravedniko!" ⁴⁸ But manuša kola čedinde pe adari te dikhenfse, irindoj čhere khuvena pe ine ko gruda adalese so ine lende žao. ⁴⁹ A sa e Isusesere pendžarutne, di o đuvlja kola phirde palo leste pana tari Galileja, odural terdine hem dikhle sa adava.

E Isusesoro telo čivena ano grobo

(Mt 27,57-61; Mk 15,42-47; Jn 19,38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Inele jekh manuš palo anav Josif tari Arimateja, diz ani Judeja. Ov inele šukar hem pravedno manuš kova adžiceri ine e Mesija te anel o carstvo e Devlesoro. Iako inele člano oto e jevrejengoro odbor, na složinda pe adaleja so inele odlučime te roden o Isus te ovel mudardo. ⁵² Ov dželo koro Pilat hem rodinda te den le o telo e Isusesoro. ⁵³ Tegani huljavda e Isusesoro telo taro krsto, pačarda le čaršaveja hem čivda le ano grobo savo inele čerdo ano bar, ano savo pana nijekh na inele čivdo. ⁵⁴ Adava dive inele dive kad o manuša spreminde pe zako savato savo samo so na ine te avel.

⁵⁵ A o đuvlja, kola ale e Isuseja tari Galileja, dže e Josifeja hem dikhle sar e

Isusesoro telo inele čivdo ano grobo. ⁵⁶ I irinde pe adari kaj bešena ine hem spreminde o mirisija hem o mastija savencar te makhen e Isusesoro telo. Ali kad završinde adava, već alo o savato i adava dive na čerde ništa poštujujindoj i naredba oto Zakoni e Mojsijasoro.

24

E Isusesoro uštiba taro mule

(Mt 28,1-10; Mk 16,1-8; Jn 20,1-9)

¹ Rano sabajle, palo savato, o đuvlja ale ko grobo hem ande o mirisija save spreminde. ² Tegani arakhle o bar savo phandela ine o grobo* dai cidime. ³ Đerdinde andre, ali na arakhle o telo Gospodesoro e Isusesoro. ⁴ I sar terđona ine adari zbunime, iklile anglo lende duj manuša ano sjajna šejja. ⁵ O đuvlja but darandile hem peravde pumare šere nakori phuv, a o duj manuša phende lende: "Sose rodna e dživde maškaro mule? ⁶ Ov nane akate. Uštino taro mule! Setinen tumen so vačerda tumende pana ani Galileja: ⁷ 'Me, o Čhavo e manušesoro, valjani te ovav dindo ano vasta e grešnone manušengere, te ovav čivdo ko krsto, ali o trito dive ka uštav.' "

⁸ Tegani on setinde pe da o Isus phenda lende adava. ⁹ I irinde pe taro grobo palal ki diz te vačeren adava e dešujekhe apostolende hem sarijende averende. ¹⁰ Adala đuvlja inele i Marija tari diz Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesiri daj, hem avera. I on sa adava vačerde e apostolende, ¹¹ ali o apostolja na verujinde lende, adalese so mislinde da sa adava izmislinde. ¹² A o Petar uštino hem prastandilo di ko grobo. Kad reslo, teljarda pe te dikhel ano grobo, hem dikhlja samo o čaršavi saveja† e Isusesoro telo inele pačardo. I irinda pe palal pučindoj pes so ulo adava.

* **23,42** Ko original terđola: "Isuse, setin tut maje kad ka ave ano to carstvo." † **23,44** Ko original terđola: "taro šofto di ko enjato sati", palo e rimesoro računiba o vreme, ano saveste o dive počinda ko šov o sati sabajle. ‡ **23,45** e hramesiri zavesa Adaja zavesa inele prekalo 25 metarija uči hem odvojinda o naj sveto than oto ostatak e hramesoro. * **24,2** o bar savo phandela ine o grobo Adava inele baro, oblikujime, okruglo bar savo inele edobor baro da šaj ine te phandel o ulaz e grobosoro. Nekobor murša valjani ine te gurinen o bar te šaj phravel pe o grobo. † **24,12** čaršavi saveja Ko original terđola: "platinena trake savencar".

*O Isus e duje učenikonende odrumal
objasnini o proroštvija e Hristestar
(Mk 16,12-13)*

¹³ Adava dive duj oto e Isusesere sledbenici džana ine ko gav Emaus, dur taro Jerusalem dešujekh kilometarija.† ¹⁴ Odrumal vačerena ine maškara pumende adalestar so ulo adala dive. ¹⁵ I sar vačerena ine adahar, korkoro o Isus alo uzalo lende hem lelja te phirel olencar. ¹⁶ Ali olende na inele muklo te pendžaren le.

¹⁷ O Isus pučlja len: "Sostar vačerena maškara tumende phirindoj?" Tegani on terdine, a ko lengere muja dikhlilo pe dai žalosna.

¹⁸ Jekh olendar, palo anav Kleopa, phenda lese: "Sar so dičhola, tu injan jedino abandija ano Jerusalem kova na džanel so ulo adari akala dive."

¹⁹ O Isus pučlja len: "So ulo?"

I on phende lese: "Adava so ulo e Isuseja e Nazarećanineja. Ov inele proroko zoralo ano vačeriba hem ano ćeriba anglo Devel hem anglo sa o manuša. ²⁰ Ali amare šerutne sveštenici hem amare avera vladarija dinde le te ovel osudime ko meriba hem čhivde le ko krsto. ²¹ Amen nadisaljam da ov ka otkupini e Izraelesere narodo. A aće, tritoi dive sar ulo sa adava. ²² Hem pana zbuninde amen nesave amare đuvljendar. Sabajleja dzele ko grobo, ²³ ali na arakhle e Isusesoro telo adari. Ale hem phende amende da dikhle anđelen kola vačerde lende dai o Isus dživdo. ²⁴ Tegani nesave amendar dzele ko grobo hem arakhle dai o grobo čučo, sar so phende o đuvlja, ali na dikhle e Isuse."

²⁵ Tegani o Isus phenda lende: "O, sar na haljovena? Sosei tumende pharo te verujinen sa adava so o proroci vačerde adalestar ano Sveta lila? ²⁶ On prorokujinde da o Hrist valjani te nakhel sa adala patnje angleder so o Devel ka proslavini le."Š ²⁷ I tegani lelja te objasnini lende soi e Hristestar pisime ano Sveta lila,

počindoj e Mojsijasere lilendar hem ano sa e prorokonengere lila.

²⁸ Sar avena ine paše uzalo gav Emaus, o Isus ćerđa pe da mangela te džal po dur. ²⁹ Ali on terinde le te ačhol vačerindoj: "Ačhov amencar, adalese so lela te perel i rat!" I o Isus ačhilo hem đerdinda olencar ano čher. ³⁰ Kad inele olencar uzalo astali, o Isus lelja o maro, zahvalinda e Devlese, phaglja le hem dinda len. ³¹ Tegani phravdile lengere jača hem pendžarde le dai ov o Isus, ali ov otojekhvar na inele više anglo lende.

³² Tegani lelje te vačeren maškara pumende: "Akana džanaja sose amare vile inele tate kad vačerđa amencar odrumal hem kad objasninda amende o Sveta lila." ³³ Odmah uštine hem irinde pe ko Jerusalem. Adari arakhle sar bešena zajedno o dešujekh apostolja hem avera sledbenici e Isusesere ³⁴ kola phende lende: "O Gospod čaće uštino taro mule hem mothovđa pe e Simonese!" ³⁵ Tegani o duj manuša vačerde lende sa so ulo ko drom nakoro Emaus hem sar pendžarde e Isuse kad phaglja o maro.

*O Isus ikljola anglo učenici hem
dokažini lende dai dživdo
(Jn 20,19-23)*

³⁶ Sar on vačerena ine adalestar, o Isus otojekhvar terdino maškar olende hem phenda lende: "Mir tumencar!" ³⁷ A on iznenadinde pe hem darandile adalese so mislinde da dikhena duho. ³⁸ Tegani o Isus phenda lende: "Sose darana? Nane tumen sose te sumnjinen. ³⁹ Dikhen mle vasta hem mle pre! Me injum! Pipinen man hem ka dikhen! E duho nane telo oto mas hem oto kokala sar so dikhena da man isi!" ⁴⁰ Vačerindoj adava, mothovđa lende ple vasta hem o pre.

⁴¹ On edobor inele radosna hem začudime da našti ine te verujinen. Tegani o Isus pučlja len: "Isi tumen li nešto hajbnase?"* ⁴² I on dinde le kotor oto peko mačo. ⁴³ Ov lelja hem halja le anglo lende.

† **24,13** dešujekh kilometarija. Ko original terđola: "šovardeš stadijumija". Sar di ko duj sača phirindoj. Š **24,26** angleder so o Devel ka proslavini le. Akava odnosini pe upro adava kad o Isus ka lel te vladini hem te primini i čast hem i slava. * **24,41** Manglja te hal anglo lende sar te mothoj lende da nane duho.

O učenici ka svedočinen e Isusestar sa e nacijende

⁴⁴ Tegani o Isus phenda ple učenikonende: “Kad angleder injumle tumencar, vačerđum tumende da sa valjani te pherđol soi pisime mandar ano Zakoni e Mojsijasoro, ano Lila e prorokonengere hem ano Psalmija.”

⁴⁵ Tegani phravda lengere jača te haljoven o Sveta lila, ⁴⁶ i phenda lende: “Ađahari pisime ko Sveta lila: O Hrist ka patini hem ka merel, ali o trito dive ka uštel taro mule, ⁴⁷ hem ano lesoro anav ka propovedini pe sa e nacijende, počindoj taro Jerusalem, da valjani te pokajinen pe te šaj o Devel oprostini lende lengere grehija. ⁴⁸ Tumen injen svedoci adalestar.

⁴⁹ A me ka bičhalav tumende e Svetone Duho, sar so mlo Dad dinda plo lafi. Tumen ačhoven ani diz đikote o zoralipe e Devlestar naka huljel upra tumende.”†

O učenici dikhena e Isusesoro uštiba ko nebo

(Mk 16,19–20; Ćer 1,9–11)

⁵⁰ Palo adava, o Isus ikalđa ple učenikonen tari diz hem anda len uzalo gav Vitanija. Adari vazdinda ple vasta hem blagoslovinda len. ⁵¹ I sar blagoslovini len ine, lelja te cidel pe olendar hem legardilo ko nebo. ⁵² On pele ko kočija slavindoj le. Tegani pherde oti radost irinde pe ano Jerusalem. ⁵³ I stalno džana ine ko Hram te hvalinen e Devle.

† 24,49 đikote o zoralipe e Devlestar naka huljel upra tumendeKo original terđola: “đikote na ovena urjavde e zoralipnaja taro uči.” E Devlesoro zoralipe ka učari len ađahar sar so o šeja učarena e manuše. Adaleja ka dobinen o zoralipe e Svetone Duhosoro sar te šaj svedočinen averende e Isusestar.